

CODEX AND CODE

AESTHETICS, LANGUAGE AND POLITICS IN AN AGE OF DIGITAL MEDIA

(NORLIT 2009)

STOCKHOLM, AUGUST 6-9, 2009

Organized by

*Leif Dahlberg, Kungliga Tekniska högskolan; Sara Danius, Södertörns högskola;
Otto Fischer, Uppsala universitet; Carin Franzén, Linköpings universitet;
Roland Lysell, Stockholms universitet; Martin Svensson Ekström, Södertörns högskola*

Conference secretary

Jakob Nilsson, Stockholms universitet

Sponsored by

Bank of Sweden Tercentenary Foundation; Magnus Bergwalls stiftelse;
Granholms stiftelse; Linköpings universitet;
Skolan för datavetenskap och kommunikation, Kungliga Tekniska högskolan;
Svenska litteratursällskapet; Swedish Academy;
Swedish Science Council; and Vitterhetsakademien

Codex and Code: Aesthetics, Language and Politics in an Age of Digital Media (NorLit 2009)

Welcome to the conference Codex and Code: Aesthetics, Language and Politics in an Age of Digital Media (NorLit 2009) at the Royal Institute of Technology (KTH) in Stockholm. The conference is organized by the Nordic Association for Comparative Literature (NorLit); the Department of Culture and Communication, Linköping University; the School of Computer Science and Communication, Royal Institute of Technology (KTH); the Department of Comparative Literature, Stockholm University; the Department of Culture and Communication, Södertörn University College; and the Department of Comparative Literature, Uppsala University.

The aim of the conference is to develop the study of Comparative Literature through Nordic collaboration both in its own discipline and in Modern Language and Cultural studies. As the title for this conference suggests, the principal question for the conference is the challenge that the study of literature encounters in an age of digitalization and globalization. We want to encourage a discussion of how literary studies respond to the ongoing changes in media and technology, politics and economy. Many argue that the Humanities currently are in a state of crisis. We believe that the discipline seldom has found itself in such an interesting and fruitful historical moment. Several of these questions have surfaced during earlier media system changes, in particular during Romanticism and Modernism, which provides the conference with an historical frame. The conference Codex and Code also addresses questions of authenticity and originality, identity and gender, literary genres and reading practices, media and materiality, culture and popular culture, language and history, world literature, work aesthetics, translations and canon formation.

The conference Codex and Code wants to stimulate interdisciplinary scholarly research of the literary in a broad sense. The conference welcomes scholars in Comparative Literature and in Classical and Modern Languages, Aesthetics, Media and Communication studies, Film and Theatre studies, Philosophy and adjacent disciplines. The conference is organized around a number of thematic sessions in which researchers and scholars present and discuss papers.

Leif Dahlberg, Sara Danius, Otto Fischer, Carin Franzén, Roland Lysell,
Martin Svensson Ekström

Upplaga: 230 exemplar
Tryckeri: Intellecta Infolog, Solna 2009
Papper inlaga: Munken Pure 100 gram
Papper omslag: Munken Pure 200 gram
Produktion och layout: Kristoffer Strandberg
Illustration omslag samt logotyp NorLit 2009: Eva Jais-Nielsen
Tack till Mariann Berggren (ekonomisk administratör NorLit 2009)

Conference programme

Thursday, August 6

17.00	Registration	Stockholm City Hall (Stadshuset)
18.00	Reception	Stockholm City Hall (Stadshuset)

Friday, August 7

08.30-09.15	Registration (Coffee)	E-building, floor 3 (at the stairs)
09.15-10.30	Keynote #1	E1
10.30-10.45	Coffee	
10.45-12.00	Keynote #2	E1
12.00-13.00	Lunch	
13.00-15.00	Paper session #1	E31-E36 & D32-D35
15.00-15.30	Coffee	
15.30-17.30	Paper session #2	E31-E36 & D32-D35
17.45-18.45	Wine reception	E-building, floor 3 (atrium)

Saturday, August 8

09.00-09.30	Coffee and sandwich	
09.30-11.30	Paper session #3	E31-E36 & D32-D35
11.30-12.30	Lunch	
12.30-14.30	Paper session #4	E31-E36 & D32-D35
14.30-15.00	Coffee	
15.00-16.15	Keynote #3	E1
16.15-16.30	Coffee	
16.30-17.45	Keynote #4	E1
19.30	Conference Dinner	

Sunday, August 9

Optional excursion to Waxholm with boat (Strömme Kanalbolaget).
Departure from Strandvägen 12.00.
Return to Strandvägen 15.00 same day.
For reservations, please contact Roland Lysell

Seminar-rooms and addresses

E1	Lindstedtsvägen 3
E31-E36	Lindstedtsvägen 3
D32-D35	Lindstedtsvägen 5

Contents

Abstracts for Plenary sessions	9	The Moving Image	101
		Narratology and Intersemiotics	105
<i>Utopia-Prohibition, or the other side of "The End of History"</i>	10	Older Literature - Methodological Problems in Research	111
Göran Sommardal, Independent scholar, Stockholm		Poetics	117
		Popular Culture	121
<i>Are there real(ly) metaphors? On fundamental cultural codes</i>	11	Pornography	125
Jochen Hörisch, Seminar für Deutsche Philologie, Universität Mannheim		Post-colonialism	129
		Psycho-analysis	135
<i>Thinking Through Images: Long Takes in Scorsese and Van Sant</i>	12	Publics of Literature	141
Patricia Lombardo, Département de langue et de littérature françaises, Université de Genève		Rhetoric	151
		Translation, Theory and Practice	155
<i>Hidden Starting Points. First Steps towards a Media and Genre-Related Poetics of Beginnings</i>	13	Word, Image, Sound - The Materialities of Language	159
Andrea Polaschegg, Institut für deutsche Literatur, Humboldt Universität			
		Notes	164
		General information & map	172
Paper sessions	15		
Avant-garde	17		
Challenging gender and sexuality. Texts and adaptations	21		
Children's Literature	27		
Contemporary Aesthetics	31		
Critical Theory	37		
Drama theory and aesthetics	41		
English Language Literature	45		
French Literature	49		
Law and Literature	55		
Literature and Narrative Spaces	61		
Literature and Science	67		
Literature in New Media	71		
Literature – Religion – Philosophy	77		
Literary studies in Modern Languages	83		
Materiality I	87		
Materiality II	91		
Media and Mediality	95		

COOL
AESTH
LANGU
AND PO
IN AN A
OF DIG

Plenary sessions, speakers and abstracts

Key-Note Speakers

*Göran Sommardal,
Independent scholar, Stockholm*

*Jochen Hörisch,
Seminar für Deutsche Philologie, Universität Mannheim*

*Patricia Lombardo,
Département de langue et de littérature françaises, Université de Genève*

*Andrea Polaschegg,
Institut für deutsche Literatur, Humboldt Universität*

Utopia-Prohibition or the other side of "The End of History" – Another wishful thinking as an obstacle to being free

*Göran Sommardal,
Independent scholar, Stockholm*

The problematique of utopia in connexion with the articulate need for a prohibition on political utopianism emanates from Marx' and Engels' criticism of idealistic ideas of socialism in Lasalle and other earlier labour unionists in general, and from Marx' critical remarks on the Gotha program in particular. It would be quite feasible to consider these critical remarks as contributions not to Marxist theory itself but to a crude Communist doxa and above all to the conceptualisation of scientific socialism. Thus the notion of the scientificity of socialism followed from the theoretical discussions among the early founders and representatives of the socialist movement, and this discourse was soon to be inaugurated into a corpus of documents vouching for the scientificity of the subsequent political practice. In the case of capitalism, the somewhat hidden and unspoken of but still obvious notion of scientific capitalism provides us, in striking contradistinction to the case of scientific socialism, with its Witness to the Truth from its practical historical success. Founded in economic practice and maintained by political power, this reversed order of epistemology, to a large extent conceals—as usual, one may say—the theoretical consequences of such a discursive hegemony. This twisted context hampers and more or less prohibits, politically, the analysis of such a hegemonical influence upon scholarly and intellectual practice, and this makes it all the more necessary to investigate into the veritable utopia-prohibition entailed by the conceptual maelstrom engendered by the conception of the End of History and the Final Victory of historical capitalism, vigorously underpinned, of course, by the accompanying political practice.

Are there real(ly) metaphors? On fundamental cultural codes

*Jochen Hörisch,
Seminar für Deutsche Philologie, Universität Mannheim*

The mesmerizing power of poetry lies not least in the fact that it does not have any illusions about its systematic and systemic linguistic uncertainty. Poetry, as a result, is more enlightened than other forms of discourse (including scientific discourses). Poets lie, and they know that they lie. This has been understood and criticized since Hesiod and Plato; it is also something, which since the platonic Ion-dialog can be celebrated (against Plato!). Poetry has the license to lie (whereas technical media such as photography and phonography promise to be able not to lie!) - and in using this license aggressively and honestly, it is free of falsehood and deceit. As a result, it is senseless to negate a literary statement. In any case, at the price of putting up with their absurdity, such declarations as, "The tin drummer could not in fact shatter windows with his voice," or, "Madame Bovary didn't really take her life," or "Hans Castorp was not actually in Davos, but in st. Mortiz" are acceptable. Poetic-fictional statements are singularly negation-immune. Lying, and lie-immune, poetry can afford, and is at the same time elementally directed, to make aggressive use of the possibilities of metaphorical speech. In doing so, it honors its concept: poetry condenses; poets speak more densely than others. The etymology of word "poetry" (Dichtung) is at once the simplest and the densest (dicht) speech: The German word dichten - to compose - goes back to the thoroughly profane Latin verb, "dicere," which is known to mean nothing other than "to speak." With this, an important indication is given to the circumstance that speech is fundamentally poetical (dichterisch) - and metaphorical. The much quoted words from Hölderlin, "Dichterisch wohnet der Mensch" ("Man lives poetically") is not expression of exuberance, but soberness. This is why poetry is so often focussed on the oxymoron of real metaphors such as the eucharist or money.

Thinking Through Images: Long Takes in Scorsese and Van Sant

*Patricia Lombardo,
Département de langue et de littérature françaises, Université de Genève*

In this talk I first illustrate the role of images in memory and the affective response of the viewer to the audio-visual flux of long shots. I then examine some shots from films by Martin Scorsese and Gus Van Sant in order to bring out the relation between their form and their content. As the famous film critic André Bazin pointed out in the 1950's, long takes enhance the viewer's participation in the understanding of events and can shape the meaning of a scene or of an entire film. The tension between the real chronology of the sequence and the existential time of both the spectator and the represented characters typically leads to a complicated network of feelings and visual and auditive perception as well as intellectual apprehension of the filmic event.

Hidden Starting Points. First Steps towards a Media and Genre-Related Poetics of Beginnings

*Andrea Polaschegg,
Institut für deutsche Literatur, Humboldt Universität*

Every literary text has a beginning. Unoriginal as this observation may seem, its apparent banality starts to dissolve in the face of the fact that while texts beyond all doubts do have beginnings, the majority of things or works of art does not. Apart from their genesis, neither stones nor landscapes, neither teapots nor shirts, neither sculptures nor paintings show the least trace of anything remotely reminiscent of a genuine starting point. Despite their singular "initiality", however, in academic discourse texts tend to be discussed in terms of textures that expand within borders, are held together by frames, or are lined with fringes – that is to say: in terms of items that – like teapots and sculptures – lack any kind of beginning in the true sense of the term. The presentation will take up the trail of first lines, first verses, and first scenes in order to trace the trajectory of a media related poetics of textual beginnings which at the same time goes beyond the narrative paradigm of contemporary literary criticism.

C O O D
A E S T
L A N C
A N D

Paper sessions and paper abstracts

The conference is organized around a number of thematic sessions in which researchers and scholars present and discuss papers. Each thematic session has one or two chairs. The oral presentation of papers consists of a short summary of the content (approximately 5-10 minutes per paper).

The language of the session is shown by the symbol 🌐 (English) 🇸🇪 (Scandinavian)

Paper Sessions

Avant-garde (*Per Bäckström*)

Challenging gender and sexuality. Texts and adaptations
(*Maria Karlsson & Claudia Lindén*)

Children's Literature (*Janina Orlov*)

Contemporary Aesthetics (*Cecilia Sjöholm*)

Critical Theory (*Anders Johansson*)

Drama theory and aesthetics (*Roland Lysell*)

English Language Literature (*Lars-Håkan Svensson*)

French Literature (*Bengt Novén*)

Law and Literature (*Anna Krakus*)

Literature and Narrative Spaces (*Christian Claesson*)

Literature and Science (*Kerstin Bergman*)

Literature in New Media (*Jonas Ingvarsson & Cecilia Lindhé*)

Literature – Religion – Philosophy (*Håkan Möller*)

Literary studies in Modern Languages (*Martin Svensson Ekström*)

Materiality I (*Sara Danius*)

Materiality II (*Alexandra Borg*)

Media and Mediality (*Leif Dahlberg & Jenny Sundén*)

The Moving Image (*Trond Lundemo*)

Narratology and Intersemiotics (*Christer Johansson*)

Older Literature - Methodological Problems in Research (*Paula Henrikson*)

Poetics (*Anna Cullhed*)

Popular Culture (*Jerry Määttä*)

Pornography (*Magnus Ullén*)

Post-colonialism (*Stefan Helgesson*)

Psycho-analysis (*Carin Franzén*)

Publics of Literature (*Torbjörn Forslid & Anders Ohlsson*)

Rhetoric (*Otto Fischer*)

Translation, Theory and Practice (*Lars Kleberg*)

Word, Image, Sound - The Materialities of Language (*Jesper Olsson*)

Avant-garde

Chair

Per Bäckström, Universitetet i Tromsø

Session description

In this session the notion of “avant-garde” will be used to understand post-war aesthetics in the Nordic countries, with a main focus on the 1950s and -60s, but also some of the latest poetry and fiction in these countries. In Denmark the generations from the Sixties up to today will be discussed with the help of Hal Foster’s notion of “recycling”, and a new tendency will be introduced: the (Danish) SMS-novel. Also, Villy Sørensen will be analysed from the perspective of his focus on the bodily and corporeal nature of human nature, by this placing him into the modernist and avant-garde history. In Norway the poet Jan Erik Vold will be examined in his early, easily forgotten, avant-garde phase, by this relating him to the international movements of the Sixties. Also for Finland, the aesthetics of the Fifties will be discussed and Finnish journals and magazines used to show that Finland took part on the international scene. The session will by this plethora of different analysis put new light on old trends, and relate a number of Nordic writers and artists to international tendencies and ideas, thus this placing them into the history of modernism and avant-garde.

Abstracts and participants

Jan Erik Vold 1966 – avantgardist, pirate editor and offset enthusiast
Gunnar Foss, NTNU, Trondheim

Medial Avant-Garde and Renewal of Genre. About Merete Pryds Helle’s SMS-Novel Jeg tror, jeg elsker dig (I Think I Love You), 2008
Anker Gemzøe, Aalborgs universitet

Finnish Literary Modernism and Avant-Garde of the 1950s
Leena Kaunonen, Helsinki University

Embodiment in Villy Sørensen’s Short Stories
Nate Kramer, Brigham Young University

The Inter-War Period Avant-garde’s Return in Danish Poetry Circa 2000
Peter Stein Larsen, Aalborgs universitet

Jan Erik Vold 1966 – avantgardist, pirate editor and offset enthusiast

Gunnar Foss, NTNU, Trondheim

For almost half a century, Jan Erik Vold has played an important part on the cultural scene in Norway, both as a poet, an essayist, reviewer, translator and editor. He has also taken an active part in various public debates, and he has created jazz and poetry performances in co-operation with leading Norwegian and foreign jazz musicians. From 1966 onwards he and other authors (among them Dag Solstad) edited the literary periodical *Profil*. Together they started what has later become known as “*Profil-opprøret*” (“*The Profil revolt*”). This was a strong, partly mocking criticism of the state of affairs in contemporary Norwegian literature and literary reviewing practice, as well as the conservatism of the big publishing houses towards new, experimental literature. This early stage of Vold’s career has tended to recede into the background and be replaced by the conception of Vold as an unaffected, amiable poet, easily read and without intellectual pretensions. This is how he staged himself in “*Mor Godhjertas glade versjon. Ja.*” (1968) (*Mother Kind-hearted’s happy version. Yes.*), which made a huge success. This paper will undertake to go behind this happy version and back to the early stages of Vold’s literary career, in particular the short period when he acted as a pirate editor in the underground enterprise *Kommet forlag* (*Kommet publishing firm*). In contrast with the prevailing attitudes in academic and radical circles in the 60-ies, Vold was fascinated with the financial and graphic developments rendered possible to young authors by modern printing techniques.

Medial Avant-Garde and Renewal of Genre. About Merete Pryds Helle’s SMS-Novel *Jeg tror, jeg elsker dig* (I Think I Love You), 2008

Anker Gemzoe, Aalborgs universitet

Merete Pryds Helle’s work *Jeg tror, jeg elsker dig* is allegedly the first Danish SMS-novel. It contains 27 sms-messages that were sent from November 16 to 24 2008 with 2–3 sms’s a day to addressees/readers, who enlisted. The price at punctual enlistment was 10 DKK. The love story told, rather a novella than a novel, unfolds alone via sms’s, as the real encounter takes place before the first sms is sent. The dynamics of the plot is so conditioned by an active use of a new medium – and as a fictive exploration of that the work at hand can be characterized as experimental and some form of avant-garde. At the same time it signifies a – continuing and renewing – fusion of two older, genres, who have played a great role in the development of fiction. This work is at once an epistolary novel à la Richardson or Laclos and a serial story à la Sue or Dumas. As it is in different ways the case in these genres the rhythm of publication and the waiting time plays a role for the readers’ experience. In terms of plot *Jeg tror, jeg elsker dig* likewise oscillates between the most elementary, age-old love intrigue and a number of funny, often grotesque markers of actuality. My paper will unfold the here implied

tension between a medial pioneer work and a renewal of genres rich in tradition.

Finnish Literary Modernism and Avant-Garde of the 1950s

Leena Kaunonen, Helsinki University

The 1950s are a notable period in Finnish literature and culture, which has produced many outstanding literary works now regarded as modern classics. High modernism in Finnish poetry was established by the mid-1950s, at the latest. In my paper I will investigate the historical context of Finnish literary modernism of the 1950s. I construct it from the discussions of topical issues in the Finnish literary journals from the late 1940s to the 1950s, in order that the new modernist aesthetics, its ideals and controversies, domestic and international literary models and stimuli, may be clearly delineated. Presently, young writers and critics call for breaking old rules and forms in art and literature. While more conservative critics and writers adhere to the old values, the young generation stresses the importance of innovation and regeneration. By bringing international modernism into my investigation I will find analogous solutions to the question of modernity in Finnish modernists’ works and Anglo-American and European modernists’ works. Furthermore, I will examine whether there are decisive markers of avant-garde aesthetics in the critical discussions of a modern literary text. If so, these markers are important indeed, and they should be counted among the distinguishing features of the critical discourse of Finnish modernism.

Embodiment in Villy Sørensen’s Short Stories

Nate Kramer, Brigham Young University

Villy Sørensen has often been cast as the leading figure of Danish modernism. This view of Sørensen has been contested recently by a number of scholars which has led to a further exploration of both Villy Sørensen’s relation to Danish modernism and then to a broader literary historical and international conception of modernism and the avant-garde. Understandably no consensus exists as to Sørensen’s precise relation to either of these since no univocal definition of Danish modernism or modernism themselves exist. Still, Sørensen’s authorship is understood to engage a number of tropes and philosophical and theoretical issues which are often construed as modernist. This paper addresses itself not only to such literary historical questions but more particularly to Sørensen’s notions of corporeality and embodiment and how these reconfigure his relation to both. Many of Sørensen’s short stories and other works are populated with bodies that may be described as abnormal, aberrant, and at times even monstrous. While Sørensen’s bodies are often drawn from the world of folktales and ballads and/or seen as symbolic of psychological and existential conditions (and certainly can be read in this way), one might also read Sørensen’s short stories as indicative of a radical refashioning of the body itself as formed by/forming the 20th century. Indeed one might even argue that Sørensen’s bodies prefigure postmodern concerns with embodiment

which sees the body as not so much bounded and delimited in an absolute sense, a container as it were, but rather as fluid, fragmented, penetrated, and dispersed. Such bodies function no longer as natural and familiar objects in the world but as aberrant and disruptive forms that call for and often engage in new and different ways of relating to the world. This is to say that Sørensen's bodies might themselves be seen as "coded" which is to say legible representations of more general concerns operating within the culture and the period. One of these cultural binaries that Sørensen explicitly engages is the Cartesian dualism of mind and body. Sørensen's texts often engage either explicitly or implicitly this opposition in order to exploit not only the inability of the rational to deal with what is inherently absurd but also poses difficulties to the reader wishing to make sense of the story. Such problems necessarily call into question the very possibility of identity not only in an abstract sense but in its concrete embodiment. By emphasizing the bodily and corporeal nature of what it means to be human in his short stories, Sørensen underscores the fragmentary and necessarily multiple nature of embodied experience. Taking such a view of Sørensen's "modernist" stories returns us to broader questions of Sørensen's place in avant-garde and modernist literary history. I will briefly (though if there is time deal more expansively) with more generalized notions of embodiment in these literary and historical periods and compare and contrast Sørensen's bodies in an effort to understand Sørensen's literary historical position.

The Inter-War Period Avant-garde's Return in Danish Poetry Circa 2000

Peter Stein Larsen, Aalborgs universitet

While Peter Bürger looks at the avant-garde as a historical chapter, Hal Foster has described the avant-garde as an innovative power which all the time expresses itself in the art. Foster focuses on the "recycling" of previous aesthetic strategies, as one has seen emerging in art over the last couple of years. In my paper I discuss two ways in which this can be approached, within the latest Danish literature. First of all it relates to the artistic trends that appear in new Danish poetry. The focus is on The Inter-War Period avant-garde trends like Dada, Surrealism and readymade-art. Secondly we see the "recycling" of an avant-garde artistic form, namely the montage. The montage is a work of art in which stylistic elements associated with different contexts are installed. The following Danish poets will be discussed: Peter Laugesen, Niels Frank, Carsten René Nielsen, Lars Bukdahl, Mette Moestrup and Ursula Andkjær Olsen.

Challenging gender and sexuality. Texts and adaptations

Chairs

Maria Karlsson, Uppsala universitet
Claudia Lindén, Södertörns högskola

Session description

This session explores how images of gender and sexuality are transformed and challenged in a variety of texts and adaptations – from Victoria Benedictson, Karen Blixen and Erland Loe to Sara Lidman and vampire femslash.

Mixed languages!

Abstracts and participants

Swedish Female reception of Søren Kierkegaard: Victoria Benedictsson
Camilla Brudin Borg, Göteborgs universitet

Buffy/Faith Femslash: Porn by Women for Women?
Malin Isaksson, Umeå universitet

Images of Women in Korean and Indonesian Literature: Study of Hwangjini and Nyai Dasima
Eva Latifah, Kyung Hee University, Korea

Interpreting patterns of gender transgression - Through the example of Isak Dinesen's/ Karen Blixen's deconstruction of normative masculinity
Claudia Lindén, Södertörns högskola

Heyerdahl följde sin idé. Jag måste följa min." Om parodi och maskulinitet i Erland Loes Expedition L
Anna Nordenstam, Göteborgs universitet

"Stilens munterhet". Sara Lidman och romanen som kunskapsform
Annelie Bränström Öhman, Umeå Universitet

Swedish Female reception of Søren Kierkegaard:
Victoria Benedictsson

*Camilla Brudin Borg, Institutionen för litteratur, idéhistoria och religion,
Göteborgs universitet*

Den kvinnliga textens (intertextuella) förhållande till den manliga föregångstexten kom av feministiskt-ideologiska skäl, att skjutas åt sidan i ett tidigt och avgörande skede av den genusteoretiska forskningens nutidshistoria. Man valde då att prioritera den kvinnohistoriska traditionslinjen. Men i många av de jämförande studier som föregick de kvinnohistoriska studierna saknas å andra sidan ofta de kvinnliga arvtagarna till de manliga föregångarna. Ett talande exempel är den svenska kvinnliga receptionen av Søren Kierkegaards författarskap. Om den vet vi förvånansvärt lite. Relationen mellan svenska kvinnliga författarskap och Kierkegaards författarskap är ett mycket viktigt och intressant exempel som här kommer att genomlysas, både i förhållande till tidigare litteraturhistorieskrivning och med hjälp av nya teoretiska redskap. Med exemplet Victoria Benedictssons Kierkegaardreception kommer jag dels att diskutera hur ett antal vetenskapsteoretiska stereotyper har kommit att påverka historieskrivningen om Benedictsson trots att den teoretiska modell de bygger på sedan länge är övergiven. Dels kommer jag att ta upp några eller något exempel på nya kreativa metaforer som skulle kunna rikta vår förståelse av förhållandet mellan den manliga (föregångs-) texten och den kvinnliga "efterföljelsen". Projektets (och frågeställningarnas) huvudsakliga områden är genusteori, historieskrivning och intertextualitet.

Buffy/Faith Femslash: Porn by Women for Women?

Malin Isaksson, Institutionen för språkstudier, Umeå universitet

Fan fiction writers use an existing fictional universe (literature, film, etc) to develop scenarios and characters in creative ways within the logic of the original universe. The cult TV series Buffy the Vampire Slayer has inspired a large number of fan fictions posted on various internet sites. Pairings of characters is a main concern in fan fiction, where love and sex are predominant themes. The Buffy femslash (fanfics featuring a lesbian couple) examined in this paper revolve around the romantic and sexual relationship between the two Slayers, Buffy and Faith, who are not a couple in the TV show. Fanfic authors choose to modify the nature of their relationship in making them lovers rather than colleagues (and, later, enemies) which they are in the world of the TV show. This paper focuses on generic and feminist implications of fan writers' reworkings of the dynamics between Buffy and Faith in a selection of 'adult' fan fictions which draw on both romance and pornography/erotica. Since fan writers must not alter the 'personalities' of the chosen characters, according to fan fiction norms, the pairing of two 'tough girls' leads to re-negotiation of the generic conventions of both romance and porn/erotica and their heteronormative gender stereotypes. Discussing whether these fan fictions are pornography or No title

erotica, I argue that a feminist analysis of femslash should adopt a queer rather than gender perspective.

Images of Women in Korean and Indonesian Literature:
Study of Hwangjini and Nyai Dasima

Eva Latifah, Kyung Hee University, Korea

This paper examines the images of women and its social role through a literary study on Korean novel Hwangjinhi and Indonesian novel Nyai Dasima. By examining this ever-lasting important novel, I clarify the feminist idea in the early modern Korean and Indonesian literary world. Both novels reflect the problem of social and women alienated at that time. Having been rewriting for several version and genre, Hwangjini and Nyai Dasima are signed the long-life and interested work ever. With different social background, both novels implicitly reflect upon the role of social class in shaping women images. Hwangjinhi become a Gisaeng after being kicked from noble family out, while Dasima become a victim after leaving her unmarried husband, Edward. With their popular kind of narration, along with social conflict and love affairs background makes both novels been always attractive up recent. This research will be a good point for grasping Korean and Indonesia women's issues in their early modern life. The works will be a benefit also for understanding Korean and Indonesian society through literary world.

Interpreting patterns of gender transgression
- Through the example of Isak Dinesen's/Karen Blixen's
deconstruction of normative masculinity

Claudia Lindén, Södertörns högskola

In this paper I argue that, by connecting Blixen again to this disruptive Gothic tradition, of transgressing gender we can also change our way of reading her. In *Literary Women* (1977) Ellen Moers pointed out that Blixen belonged to a tradition, growing out of Ann Radcliff and Mary Shelley, that Moers called "Female Gothic". In spite of this Blixen's use of the 18th century Gothic mode in her first book *Seven Gothic Tales*, reception has not given much attention to the Gothic. Modern researchers on the Gothic period, has pointed out the genres preoccupation with disruption of stable notions of gender and sexuality. Where earlier feminist readings have looked for feminist representations in Blixen, I suggest a change of focus, to how intertextual "genre trouble" also produce "gender trouble". Such a shift of focus opens up to see how Blixen's feminism works through criticism and irony. Through a reading of the story "The old Chevalier" I will show how a play with the Gothic deconstructs and questions normative heterosexual masculinity, thereby showing that masculinity is not only unstable and constructed, but one of our cultures main fictions.

Heyerdahl följde sin idé. Jag måste följa min.”

Om parodi och maskulinitet i Erlend Loes Expedition L

Anna Nordenstam, Litteraturvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet

Den 28 april 1947 begav sig Thor Heyerdahl ut på en av världens mest omtalade expeditioner. På en balsaflotte från Peru färdades fem unga män över Stilla havet för att 101 dagar senare kliva i land på Tuamotuöarna. Tesen var att bevisa att öarna koloniserats från Sydamerika och inte Asien. Den berömda Kon-Tiki-Expeditionen förbereddes noga, uppmärksammades i media (i New York Times) och spelades in under färden, vilket senare blev en film som vann en Oscar. Heyerdahl berättar om äventyret i reseskildringen Kon-Tiki ekspedisjonen (1949). Heyerdahls expedition är en historia om framgång, men också en historia om en manlig hjälte som var besatt av en idé. Den 20 februari 1998 begav sig författaren Erlend Loe och fem unga män ut på ett liknande äventyr under 36 dagar. Projektet dokumenterades dagligen i Dagbladet, därefter skrevs romanen (L på norska 1999, Expedition L på svenska 2003). Här berättar Loe om sitt äventyr, som har uppenbara paralleller till Heyerdahls Kon-Tiki-expedition, både genom direkta kommentarer i texten, men också genom val av bildmaterial, komposition och tematik. Men Loes roman är en parodi. Hur görs då denna parodi? Hur skildras manlighet, vetenskap, äventyr och vilka drag av parodi (genom t.ex. paratexualitet, stil, komposition) finns i texten? Föreliggande paper diskuterar dessa frågor och avslutas med en utblick till några moderna Kon-Tiki-expeditioner och skildringarna om dessa.

”Stilens munterhet”. Sara Lidman och romanen som kunskapsform

Annelie Bränström Öhman, Institutionen för kultur- och medievetenskaper & Umeå centrum för genusstudier, Umeå Universitet

I manuskriptförslagorna till Sara Lidmans romansvit Jernbanan framträder en ”skuggtext” via korta anteckningar, insprängda i den löpande texten eller som noteringar i marginalerna. I anteckningarna, som är helt fristående från romantexten i övrigt, varvas vardagliga iakttagelser från skrivplatsen i Missenträsk, om väder och ljusfall, med drömfragment och reflexioner om sittmöblernas beskaffenhet – och som en lysande röd samtalstråd: korta men precisa reflexioner om romanen som genre, (tanke-)stil och möjlig kunskapsform. En återkommande kontemplationspunkt är den hållning som, med Lidmans egen formulering, kan benämnas ”stilens munterhet” och som hon själv strävar mot, närapå som ett romankonstens gyllene snitt: ”en text måste vara lättsinnig på ytan, ha den stilen som ser munter och lättköpt ut? Medan allvaret är dolt – ngt att upptäcka/vad kännetecknar de stora: stilens munterhet”. Romanernas ”skuggtext” är ämnet för detta paper. I Lidmans författarskap verkar den växa fram både ur genrevalet och ur själva skrivsituationen, som ett slags emotionellt, politiskt och estetiskt ”läckage” som blir en olöslig del av arbetssättet och stilvalet, liksom av den plats och levda situation som omger skrivandet. I ”skuggtexterna” finns således nycklar både till Sara Lidmans författarskap sett som helhet och ett unikt och hittills opublicerat och

utforskat textmaterial som skänker ljus åt Lidmans i stort sett förbisedda insatser som en romanteoretiskt nydanande tänkare.

Children's Literature

Chair

Janina Orlov, Stockholms universitet

Session description

Resan, rummet och kartan utgör gemensamma nämnare för presentationerna i den barnlitterära sessionen.

Här diskuteras bland annat konstruktionen av manlig identitet i förhållande till behovet att utforska, kartlägga och benämna världen – äventyret som en manlig frizon. Men resan kan även företas i ett nonsense-rum med hjälp av en tom karta som är ”fläckfri och ren”, vilket dock inte är liktydigt med den tomma sidan och sålunda aktualiserar räckvidden för metanarrativa strategier. Slutligen visar det sig att vägen till en identitet kan förutsätta en destruering av den förefintliga kartan. I stället för en resa från kaos till kosmos blir riktningen den omvända. Vad händer då?

Abstracts and participants

Mapping absence. Maps as meta-artistic discourse in children's literature

Elina Druker, Stockholms universitet

Skriet från väggen: Uniformitet och kreativitet kaos i barnlitteraturen

Janina Orlov, Stockholms universitet

”Samlar du också på kartor?” – om kartans betydelse för den maskulina konstruktionen i barn- och ungdomslitteraturen

Magnus Öhrn, Stockholms universitet

Mapping absence.

Maps as meta-artistic discourse in children's literature

Elina Druker, Stockholms universitet

In Lewis Carroll's mock-epic *Hunting of the Snark* (1876) a nonsensical hunting party is crossing an ocean tracking the mysterious Snark. During their journey the crew uses a blank map, representing the ocean, literally illustrating nothing. Maps are fundamental to human consciousness of space and time but become here a image of the contrary; the captain's map signifies the unimaginable and absent. Although totally blank, the nonsensical chart in Carroll's poem follows cartographic custom and thus points at an essential difference between a blank map and a blank page. The captain's sea chart represents a space or a territory, suggesting scale, orientation and accuracy and is therefore supposedly informative. And although north and south, forward and backward lose their meaning in the story, the nonsensical data offered by the map does not equal nonexistence of data. Furthermore, Henry Holiday's original illustrations in Carroll's poem never reveal the Snark's appearance. Its' location is vague and shifting, its' existence debatable. This is also indicated in the name Snark, a portmanteau word, resembling words like snail, snake or shark, snarl and bark. Using Carroll's poem *Hunting of the Snark* as an example, I will discuss self reflective and nonsensical cartographic references as well as metafictional strategies in children's literature.

Skriet från väggen: Uniformitet och kreativitet kaos i barnlitteraturen

Janina Orlov, Stockholms universitet

Subversivitet är ett särdrag som kännetecknar en stor del av den moderna barnlitteraturens texter. I Gro Dahles och Svein Nyhus poetiska bilderbok *Snill* (2004) är den okontrollerade subversiteten själva drivkraften som för handlingen framåt. I text och bild återges hur lilla Lussis lydnad leder till ett läge som blir ohållbart i all sin inrutade uniformitet, och hon går rakt in i väggen. Därifrån växer ett länge kvävt uppror som inte låter sig stoppas. Naturen detroniserar kulturen, rent förvandlas till orent, den slutna munnen öppnas i ett skri, kroppen återerövrats och - slutet förblir öppet. Skildringen av processen uppvisar tydliga referenser till andra texter, bilder och ideologier, men går längre än så. Genom konstruktionen av det narrativa rummet i bild med hjälp av bland annat förvanskade proportioner, millimeterpapper, börsnoteringar, rosa fingrar, vita tänder och mörk materia, iakttas och återges händelseförloppet av en rörlig berättare vars poetiska uttryck frambesvärjer motsättningen mellan det uniformella och det subversiva. Så skapas ett rum där ingen går säker, trots föregivet koncept. I min presentation analyserar jag nämnda bok med stöd av Bachelards, Bachtins resonemang kring tid och rum. Syftet är att undersöka hur och vad det narrativa rummet i denna bok kan tänkas uttrycka.

"Samlar du också på kartor?" – om kartans betydelse för den maskulina konstruktionen i barn- och ungdomslitteraturen

Magnus Öhrn, Stockholms universitet

Med utgångspunkt i Richard Phillips *Mapping Men and Empire* (1997) studeras konstruktionen av den maskulina identiteten i förhållande till behovet av att utforska, kartlägga och benämna världen – äventyret som en manlig frizon. I pojkböckerna och i de ungdomsböcker som följt i genrens spår tar sig detta uttryck i ständiga platsangivelser, utpekande av geografiska gränser och kartillustrationer. När de vita fläckarna blev allt färre i början av 1900-talet, fann litteraturen nya "världar" att kartlägga, platser dit hjälten kunde bege sig för att befästa sin maskulinitet, såväl i den fantastiska berättelsens magiska världar som i samtidskildringens storstadjungel. Undersökningen tar avstamp i klassiker som *Robinson Crusoe* och *Skattkamarären*, studerar därefter den svenska pojkboken (bl.a. Gustaf Bolinder och Harry Kullman) och vidare fram till den svenska ungdomsromanen (i synnerhet föroretsskildringar från de senaste decennierna), för att landa i *Legenden om Sally Jones* (2008).

Chair

Cecilia Sjöholm, Södertörns högskola

Session description

The session Contemporary aesthetics is dedicated to two central problems of the field. On the one hand the implication of the digitalization of art and literature will be discussed. What are the social, political, cultural and theoretical consequences of the digital transposition and dissemination of works of art? On the other hand, the session will be discussing issues surrounding transnationalism and aesthetics in a broader sense, both through particular works and theorization. We will also have the opportunity to discuss the relation between these two central problems.

The papers of the session are written in Scandinavian and English, discussions will be held in English.

Abstracts and participants

Text and Digital Media: The Visualization of Code, Codex and Context

Lanfranco Aceti, Sabanci University

L'art au second degré – Remediation of Literature in Digital Art and the Creation of Multiple Narrations

Tanja von Dahlen, Uppsala universitet

Grensesnittets estetikk

Anders Skare Malvik, NTNU, Trondheim

Steve McQueen at the Heart of Darkness. The question of knowledge in times of globalization

Kjersti Bale Mansjett, Universitetet i Oslo

The Aesthetics of Adaptation: Contemporary Transmedial Retellings of H.C. Andersen Tales

Rennesa Osterberg, University of Washington

Creating a Peeping Tom: Pornography and Visuality in Lars Ramslie's Fatso

Sarah J. Paulson, NTNU, Trondheim

I den föremålslösa världen

Jakob Staberg

In Ghostlier Demarcations: Transnationalism and the Aesthetic

David Watson, Uppsala universitet

Text and Digital Media: The Visualization of Code, Codex and Context

Lanfranco Aceti, Sabanci University

The changes provoked by contemporary digital media have altered the traditional concepts of political and social hierarchies as well as blurred the boundaries between disciplines. The concepts of interdisciplinarity and transdisciplinarity, as well as those of transnationalism and multiculturalism, offer insight into the new sets of relationships that have developed between diverse disciplines within a global and local context. These relationships are framed within a digital media structure based on processes of mediation, remediation and transmediation that reflect the digital transformations that have blurred the boundaries between classic and new media (Lev Manovich; Henry Jenkins). In this context literary works are no longer part of a standalone discipline but can be visually represented in multiple visual formats, both digital and analogue. The text itself with its context, real and/or virtual, becomes a visual structure that can be manipulated and engaged with beyond its original purpose. The paper will focus on demonstrating, through a visual artwork titled *Help Me To Be Friends With Her*, how the richness of contemporary digital media offers the opportunity to create images from literary texts that, having originated as written word, are transformed into digital artworks that can be transferred into analogue formats. The paper will conclude by demonstrating the relevance and vitality of literature within the contemporary digital hybridization processes which display words, as both textual and visual artworks, as well as stress the ruptures in the socio-political hierarchies that these unorthodox practices generate.

L'art au second degré – Remediation of Literature in Digital Art and the Creation of Multiple Narrations

Tanja von Dahlen, Uppsala universitet

An increasing number of contemporary artworks are created on the basis of preexisting cultural products, establishing a critical relation to their prior “text” and its conditions. Visual art has developed different strategies to refer to literature and literary motives. The transformation into new media is one. The remediation implies a re- contextualizing and updating of the prior text. It raises the question of what kinds of mediation and perception are generated in different media and different systems of representation, and what narrative possibilities are enabled. In my paper, I want to discuss the work of the Irish artist Gerard Byrne who, influenced by Bertolt Brecht’s dramatic theory, produces scripted re-enactments based on found magazine features from the recent past (60s, 70s, 80s) which are presented as video installations. The transformation of a specific moment of a printed past into the filmic present and the re-evaluation of the (ephemeral) text poses the questions: how can new forms of narration and mediation be developed in today’s media landscape and what relevance do the “obsolete” narratives have

in this context? And what are narration’s possibilities and potential under today’s economic, political and media conditions?

Grensesnittets estetikk

Anders Skare Malvik, Institutt for nordistikk og litteraturvitenskap, Det historisk filosofiske fakultet, NTNU, Trondheim

Den norske kunstneren og forfatteren Matias Faldbakken beskriver i sin bok *Snort stories* den moderne kunstneren som en Googleprofessor. Han hevder at kunstneren i dag fungerer som et kontor, hvis oppgave er å ”prosessere, ordne og arkivere informasjon, samt formidle og besørge utførelsen av noe; i dette tilfellet kunstverket.” (Faldbakken 2005) Faldbakkens påstand er naturligvis noe karikert, men like fullt beskriver han en erfaring som utgjør virkeligheten for stadig flere av samtidens kunstnere: erfaringen med datamaskinen som arbeidsredskap. Men medieteknologien er ikke bare en produksjonsmessig forutsetning for kunsten, den bør også tenkes som en del av selve kunstverket. Hvordan kommer vår kulturs og våre kunstneres erfaringer med computergrensesnittet til overflaten i kunstobjektene? På hvilken måte bærer kunstverk i seg spor av det nedskrivningssystemet de er en del av? Kan man uteske en grensesnittets estetikk i kunstuttrykk som ikke nødvendigvis forholder seg eksplisitt til datamediet? I min paper ønsker jeg å diskutere de ovennevnte spørsmålene og gjøre nedslag i Matias Faldbakkens kunst og litteratur. Ved å konfrontere Faldbakkens arbeider med begreper fra samtidens medievitenskap, vil jeg forsøke å åpne produktive refleksjonsrom relatert til konferansens call for papers.

Steve McQueen at the Heart of Darkness. The question of knowledge in times of globalization

Kjersti Bale Mansjett, Universitetet i Oslo

Innlegget tar utgangspunkt i en hypotese om at erfaringsstrukturer endres når forholdet mellom tid og sted forandrer seg, og at ulike samtidskulturelle uttrykk kan sies å bearbeide og reflektere over en slik endret erfaringsstruktur. For å nærme seg denne problemstillingen baserer innlegget seg på en reaktualisering av Kants tredje kritikk i tråd med Thierry de Duves synspunkter i *Kant after Duchamp*. Der Bourdieu hevder at den rene smak skiller ut og utmerker de høyere sosiale lag, hevder de Duve det motsatte. Den rene smak er tvert imot det som forener på tvers av kulturelle og etniske forskjeller, påstår han. Det er den urene smaken, det Kant kalte sansenes smak, som markerer ulikhet. En måte å løse konflikten på er å si at begrepet estetisk erfaring rommer dem begge, både den transcendentale erfaringen og den sanselige. Det estetikk-begrepet som dette innlegget tar utgangspunkt i, gjør så. Det vil ikke si at distinksjonen forsvinner, men åpner for muligheten av å drøfte samtidskunsten utfra størrelser som språk og mening, estetisk erfaring og liv på én og samme gang.

The Aesthetics of Adaptation: Contemporary Transmedial Retellings of H.C. Andersen Tales

Rennesa Osterberg, Department of Scandinavian Studies, University of Washington

When most people think of adaptations of H.C. Andersen tales, they think of children's picture books and Disney's *The Little Mermaid*, which have notoriously distorted the image of Andersen from a serious writer who wrote works layered with meaning, into a sugar-coated storyteller for children. I will be focusing upon a special project sponsored by the Danish Railway, DSB, published in 2005 during the 200th anniversary of Andersen's birth. In this project twelve contemporary Danish writers, including Ib Michael, Suzanne Brøgger, and Jan Sonnergaard, were asked to adapt Andersen's tales into new stories to be published with illustrations in the magazine *Ud & Se*. By reading these tales in light of Linda Hutcheon's *A Theory of Adaptation*, I will illustrate the importance of considering authorial intention when looking at adaptations. Adaptations can in fact be radically different from their source texts and still be considered valid. In addition, the transmedial nature of these Andersen adaptations published first in a magazine, then online, and then in book form, provides a special opportunity to look at how these various forms mediate the experience to the reader.

Creating a Peeping Tom: Pornography and Visuality in Lars Ramsli's *Fatso*

Sarah J. Paulson, Scandinavian Studies, NTNU, Trondheim

This paper is based on the premise that the conditions and assumptions of media culture influence not only the thematics but also the aesthetics of the contemporary novel. In this case we will use an intermedial approach to show how the Norwegian author Lars Ramsli uses strategies and techniques from pornography in his novel *Fatso* (2003) to create a visual experience in which the reader "sees all". The narrative strategies used to portray a male protagonist who is obsessed with sex and who frequently watches porn movies, are central to Ramsli's thematization of the relationship between looking, (lack of) sex and gender in modern society. First-person narration and internal focalization through the protagonist create a text that focuses on the male gaze and being a peeping Tom, but more importantly, *Fatso* is an example of how contemporary literature assumes an implied reader who is a spectator, a consumer and connoisseur of visual media. In this case, the implied reader assumes the position of a (male) viewer of pornography, the position of a peeping Tom whose own pleasure and desire is closely related to the act of looking. While reading the novel, we argue that the actual reader is forced to take this position. Thus, our textual discussion of the dialogue with pornography in *Fatso* will form a part of a more general discussion of the consequences of such intermedial strategies for the aesthetics of the contemporary novel and the reading experience.

I den föremålslösa världen

Jakob Staberg

I mitt paper ämnar jag fördjupa mig i en av kastrationskomplexets teoretiska aspekter, nämligen dess verkan på den sekundära narcissismen. Jag kommer här att utgå från ett litterärt material, förvisso med starka kliniska implikationer. Jag stödjer mig i den föresatsen på Freuds egna utsagor om litteraturens och konstens betydelse som väsentliga kunskapskällor för psykoanalysen. Mitt exempel hämtar jag från Lars Noréns 60-talspoesi, den s.k. schizopoesin som kännetecknas av ett slags "dehumaniserat" tal vilket ofta jämförts med ett simulerat psykotiskt språk. I synnerhet kommer det att handla om det inledande partiet i samlingen *Salome, sfinxerna: roman om en tatuerad flicka* (1968), "Förslag till ett antal koan-uppgifter i den föremålslösa världen". I materialet görs kastrationskomplexets svårtillgänglighet gällande och möjligen kan sägas att det framträder endast genom det förnekande av kastrationen som utmärker ett "perverst universum" (*Chasseguet-Smirgel*). Vad som intresserar mig här är gestaltandet av en serie egendomliga tillstånd där jaget tycks upplöst och vilka utmärks av ett slags avdomning eller likgiltighet. Norén själv karaktäriserar dessa som "somnambulism". Tillbakadragandet från världen av objekt och relationer, som jag i det följande kommer att identifiera med Freuds begrepp om narcissism, omgärdas eller interfolieras i framställningen av våldsamma och skrämmande bilder. Dessa är ofta ofullständiga och sammanhangslösa och tycks slutligen mynna ut i skärvor av krigets eller koncentrationslägrens realitet.

In Ghostlier Demarcations: Transnationalism and the Aesthetic

David Watson, Uppsala universitet

Transnationalism and the aesthetic are hardly commensurate terms. Indeed, on the face of it, they share little common ground: transnationalism takes the world as its terrain, whereas the aesthetic is often bereft of worldliness. If the aesthetic can offer a critical lens into transnationalism, it must be taken not as autotelic, while transnationalism must run the risk of assuming the shape of a modernist, aesthetic cosmopolitanism against which Bruce Robbins, amongst others, warns. Nevertheless, transnational discourses are often concerned with finding a form within which to aggregate a heterogeneous set of particulars, and the aesthetic offers a sophisticated vocabulary for this modeling of the globe. I trace this potential intersection in works where aesthetic problematics are articulated together with transnational narratives, such as attempts by Gayatri Spivak, Jacques Rancière and Jean-Luc Nancy to position the aesthetic in relation to the limits of the nation, and modes of imagining the world. In doing so, I argue for the value here of Kantian reflective judgment. It not only draws attention to the formal issues at play in imagining transnational connectivity, but, as a mode of judgment activated when an organizing concept for objects is no longer available, it also points to a domain that exceeds the scheme whereby it is represented and any a priori framework. Relocated to transnational studies, this means that the terrain

of the transnational is distinct from the spatio-temporal grid that demarcates nation-states, and that the aesthetic becomes politicized as a way of thinking the asymmetrical relationship between the nation and the transnational.

Critical Theory

Chair

Anders Johansson, redaktör Glänta

Session description

Sessionen handlar om Theodor W. Adorno i allmänhet och hans bok *Noten zur Literatur* i synnerhet. Vilken relevans har Adornos sätt att närma sig litteraturen idag? Genom att koncentrera sessionen på ett enda verk hoppas vi på en initierad diskussion där de olika presentationerna kan gripa in i varandra.

Abstracts and participants

Naturen som "alls icke omyndig" vs. "Det finns ingen natur längre"

Camilla Flodin, Uppsala universitet

Lukács after Adorno. On the politics of literature theory

Johan Hartle, Amsterdams universitet

Negative dialectics and language materialism

Anders Johansson, Mittuniversitetet, Härnösand

Profan illumination. Om drömmar, surrealism och kritisk teori

Mattias Martinson, Uppsala universitet

Naturen som "alls icke omyndig" vs. "Det finns ingen natur längre"

Camilla Flodin, estetik, Filosofiska institutionen, Uppsala universitet

För Adorno är idén om att konsten ska medla mellan människa och natur central, liksom den var för det stora flertalet romantiska filosofer och konstnärer. Adorno återkommer till Hölderlins dikt "Bergsvinkeln i Hardt" ("Der Winkel von Hardt") i sin essä "Parataxis", i Ästhetische Theorie och i sina föreläsningar om historia och frihet. Hölderlin skriver i dikten om naturen som "alls icke omyndig" ("nicht gar unmündig"). Naturen bär i dikten spår av det förflutna och vittnar om ett historiskt skeende. I sina föreläsningar om historia och frihet menar Adorno att denna dikt är den bästa modellen för att förstå vad han själv menar med sitt begrepp "naturhistoria". Jag vill utreda varför så är fallet samt på vilket sätt Adorno menar att den modernistiska konsten vänder sig mot (den romantiska) idén om konsten som en försoning mellan människa och natur så att denna försoning endast kan gestaltas negativt. I Becketts Slutspel (Fin de partie) säger en av huvudpersonerna: "Det finns ingen natur längre". Pjäsen framställer enligt Adorno en komplett förtinglig värld, där ingenting som inte tillverkats av människor har någon plats. På vilket sätt kan Becketts verk ändå sägas peka mot en möjlig försoning mellan människa och natur? Hur talar naturen i detta verk jämfört med Hölderlins dikt?

Lukács after Adorno. On the politics of literature theory

Johan Hartle, Filosofie van Kunst en Cultuur, Amsterdams universitet

Whenever Adorno writes about anything that Lukács published after Geschichte und Klassenbewußtsein there is, to phrase it modestly, not much sympathy in his tone. Erpresste Versöhnung (1958) is probably the most polemic article of his Noten zur Literatur. The article argues for a radical version of modernism that is also presented as a radical political programme: the fragment and the monad are playing the melody of an alienated world to maintain a potential of critical distance. From this point of view Adorno attacks Lukács' aesthetics for being helplessly captured in repressive ideas of totality and social embeddedness. Adorno's text is a half-theological plea for transcendence. Both the historical situation of the Cold War and the dominance of aesthetic modernism have changed. How convincing are modernism's (aesthetical and political) axioms today? Does Adorno not overestimate the critical potential of heroic individualism? These critical questions allow for a reconsideration of the literature theory of Lukács: Narratives that restore social contexts, social coherence and horizons of concrete practical hope might still be useful to understand political dimensions of the literary process - even if and especially because its political context (the communist bloc) and the historico-philosophical ideology (Stalinist determinism) has ceased to exist. The paper will discuss the question: What's left (what remains? what might be connected to emancipatory politics?) of Lukács' literary theory after Stalinism? My thesis will be that politics proper is rather based on narratives of social embeddedness and of specific historical horizons than on the reflective potentials of the critical monad. But politics, this is my second claim, remains deficient if it is not also decentered by a critical potential of the aesthetic.

38 | Paper sessions

Negative dialectics and language materialism

Anders Johansson, litteraturvetenskap, Mittuniversitetet, Härnösand

In my paper I will address the following issues: What is the relevance of Adorno's Noten zur Literatur for our way of understanding literature in the age of new media? Is the function of literature, music and art still critical in the Adornian post-kantian sense, or has the age of autonomous aesthetics definitely come to an end? I will make the questions more specific by posing them in relation to contemporary Swedish poetry, on the one hand, and Lev Manovich's conceptualization of the language of new media, on the other. Today is an era of anti-aesthetics. The aesthetic is no longer a category thought of as a possible transcendence of the aporias of epistemology. Neither is it seen as the kind of negation Adorno meant it to be, a self-reflecting dissonance capable of revealing truth dialectically. At least the self-reflective part has too much of an air of high modernist formalism. But even if art and literature today reveals the shein of modernism by negating it, and has made impurity a virtue, we can use Adorno to try to grasp how this negation, in its turn, risks being fetishised, phenomenalisised and petrified into an identity. If the concepts of media and language materialism risks this, as all conceptualizations do, then Adorno is there to remind us that every code is dialectically situated in relation to its conditions of possibilities and therefore never a totalisable whole.

Profan illumination. Om drömmar, surrealism och kritisk teori

Mattias Martinson, teologi, Uppsala universitet

I första delen av Noten zur Literatur finns en oansenlig text kallad "Rückblickend auf den Surrealismus" där Adorno mycket skissartat utvecklar en teori om det surrealistiska subjektivitetens själv-utsläckning som analog (ej identisk) med drömmens, där subjektet redan från början är frånvarande. Adorno är kritisk till idén om att surrealismens kraft låg i dess drömlighet med följd att den skulle kunna tydas psykoanalytiskt, samtidigt menar han att både drömmen och surrealismen representerar ett sorts löfte. Resonemanget kopplas vidare till idén om en upplysningens dialektik, via en kommentar om Hegels frihetsbegrepp: subjektet förverkligar sig själv genom att upphäva sig själv. Drömmen (men också surrealismen) erinrar om subjektet ursprung i en intentionlös natur, medan friheten är den natur-problematik/dialektik som uppstår när subjektet förnekar detta förhållande till naturen. Tanken är att jag i detta paper, bland annat genom att vända mig till Adornos Traumprotokolle (samt vissa andra drömlitteraturer bl.a i Minima Moralia och Negative Dialektik), skall göra några vidare undersökningar av dessa kopplingar mellan dröm, konst och natur, med syfte att säga något om kritisk teori och politik. Jag kommer även att relatera diskussionen till Walter Benjamins text "Der Surrealismus. Die letzte Momentaufnahme der europäischen Intelligenz" (1929) och det politiska begreppet "profane Erleuchtung".

Paper sessions | 39

Drama theory and aesthetics

Chair

Roland Lysell, Stockholms universitet

Abstracts and participants

Strindberg bakom maskerna. Om det dramatiska subjektet i Fröken Julie (1888)

Karin Aspenberg, University of Southern Denmark

Clownteknik i relation till postdramatisk teater

Axel Lindén, Uppsala universitet

Mythosbegreppet efter den aristoteliska dramateorins återtåg

Roland Lysell, Stockholms universitet

Litteratur och intentioner. Menande och mening i skönlitteratur utifrån en läsning av Wittgenstein och Anscombe

Ingeborg Löfgren, Uppsala universitet

Stedet – en fænomenologisk kategori i en globaliseret verden

Louise Mønster, Aalborgs universitet

Strindberg bakom maskerna.

Om det dramatiska subjektet i Fröken Julie (1888)

Karin Aspenberg, University of Southern Denmark

På en punkt i forskningen om Fröken Julie är kritiken samstämmig. Det gäller dramats märkliga identifikationsprocess. I läsningen av första delen kan man klart erfara att Strindbergs sympati faller på Jean. Men i andra delen spelar sympatibelysningen över på Julie. Denna omkastning till den förlorande partens fördel - eller m.a.o. att Strindberg identifierar sig med en fallen kvinna - strider mot alla ideal han radar upp i förordets naturalistiska manifest. Vad händer när Strindberg skriver in sitt subjekt i dramatextens protagonist? Och vad betyder egentligen omkastningen? I mitt paper ska jag närmare diskutera dessa hitintills utforskade frågor.

Clownteknik i relation till postdramatisk teater

Axel Lindén, Uppsala universitet

Detta föredrag handlar om teater och text och visar också hur resonemang om clownteknik och kapitalackumulation kan ställas i relation till detta. Ett första led i tankegångarna gäller Hans-Thies Lehmanns beskrivning av den så kallade postdramatiska teaterns utveckling. En viktig aspekt av detta är att teatern under det sena 1900- och tidiga 2000-talet alltmer söker bryta beroendet av texten. Detta handlar också om hur teaterns arbetsprocess kommer att förändra position i förhållande till publiken. Arbetet i dramatisk teater kan sägas vara en sorts hemlig kreativ process som så att säga i efterhand visar upp resultatet. Den postdramatiska teatern visar istället en bild av själva processen. Lehmann skriver: "The task of the spectators is no longer the neutral reconstruction, the re-creation and patient retracing of the fixed image but rather the mobilization of their own ability to react and experience in order to realize their participation in the process that is offered to them." Detta kan ställas i relation till den speciella clownteknik som utövas av teatergruppen 1 2 3 Shtunk. En stor del av deras föreställningar utgörs av agerande utanför manus, men det är inte fråga om renodlad improvisation (clownerna får ofta samma "infall" vid samma punkt i pjäsen). Snarare är det ett väl planerat sätt att genom överraskning göra publiken delaktig i skeendet på scenen. I bästa fall innebär detta att föreställningen i lägre grad är ett konstnärligt uttryck och i högre grad en kollektiv process. Detta kan i sin tur sättas i samband med Niels Lehmanns tankar om en mindre teater, vilket är en variant av Gilles Deleuzes idé om en mindre litteratur. Här skulle den dramatiska teaterns text och repetitionsarbete kunna betraktas som ackumulation av handling, det vill säga att den konventionella teaterns arbete med texter och repetition är en motsvarighet till kapitalackumuleringen i det kapitalistiska samhället.

Mythosbegreppet efter den aristoteliska dramateorins återgång

Roland Lysell, Stockholms universitet

Detta föredrag utgår från ett delproblem inom den ickearistoteliska dramateorin. (Aristoteles urskiljer som bekant sex moment i dramat: mythos, ethos, dianoia, lexis, melos och opsis.) Första utgångspunkt i föredraget är Ludwig Tieck's Der gestiefelte Kater, där författaren arbetar med teater på teatern, d.v.s. vi får ett intrig/mythos-moment inne i själva pjäsen. I Botho Strauß' tidiga dramer tycks också moment som liknar mythos hos Ibsen m.fl. förflyttas till ett rent formplan, d.v.s. inte längre utgöra ett bärande element i dramat. I samtidens dramatik, särskilt i pjäser från detta millennium, influerade av Hans-Thies Lehmanns Postdramatisches Theater (1999, finns även i eng. övers.) drivs tendensen ännu längre. När Elfriede Jelineks och Roland Schimmelpfennigs pjäser iscensätts av exempelvis Einar Schleef och Nicholas Stemann respektive Jürgen Gosch är texttroheten särskilt i det senare fallet total, men texten i allmänhet och dess mythoselement i synnerhet förhåller sig till helheten på ett helt annat sätt. I Schimmelpfennigs Idomeneo tycks rentav själva modus hos mythos/intrigen ifrågasättas mot slutet av pjäsen. I fokus för diskussionen står Jelineks dramer Ein Sportstück och Ulrike Maria Stuart samt i synnerhet Schimmelpfennigs Das Reich der Tiere och Idomeneo.

Litteratur och intentioner. Menande och mening i skönlitteratur utifrån en läsning av Wittgenstein och Anscombe

Ingeborg Löfgren, Litteraturvetenskap, Uppsala universitet

Att "förstå den litterära texten" är litteratortolkarens uppgift i dess mest övergripande bemärkelse. Men som bekant råder stor oenighet inom litteratur- och tolkningsteori kring vad denna förståelse består i – inte minst gällande vilken relation som råder mellan textens mening och författarens avsikter. "Intentionalism" kallas den position inom litteratur- och tolkningsteori som förfäktar författarens intentioner såsom relevanta eller oundgängliga för förståelsen av ett litterärt verk. I detta paper vill jag diskutera några av de frågor som tagits upp i debatten mellan "actual" och "hypothetical" intentionalism och diskutera dem utifrån en förståelse av filosoferna Ludwig Wittgensteins och G.E.M. Anscombes tankar om mening och intention. Att "mening kräver en menare" kan många av oss hålla med om, men på vilket vis bör detta förstås i relation till skönlitteratur, vilka konsekvenser får det för vår faktiska uttolkning? Jag vill i detta paper lyfta fram och diskutera några aspekter av hur/när/om intentionsteori faktiskt hjälper oss i vårt konkreta uttolkande av skönlitteratur. Hur den teoretiska beskrivningen av mening och intention hakar i våra konkreta funderingar kring vad författaren kan ha menat med sitt verk. Genom att ta fasta på vad Wittgenstein och Anscombe skriver om "mening och användning" samt "expression of intention" hoppas jag kunna peka på vissa relevanta drag i vårt tal om litteraturens mening och författarens menande, som den meningsteoretiska debatten bland intentionister ibland förbiser, som dock kan vara värdefulla för vår förståelse av relationen mellan litteratur och intentioner.

Stedet – en fænomenologisk kategori i en globaliseret verden

Louise Mønster, Aalborgs universitet

Stedet er et begreb, som man stadig oftere støder på såvel i faglige sammenhænge som i den offentlige debat. Det er et tværfænetetisk begreb, og i de akademiske diskussioner om stedet indgår bl.a. filosoffer, litterater, sociologer, antropologer, humangeografer, turisme- og kulturforskere samt arkitekter. Men hvad er det, der gør, at stedet netop nu opleves som en særligt vedkommende kategori? Dette spørgsmål vil jeg forsøge at give et svar på ved at indkredse stedsbegrebets betydning, dets fænomenologiske karakter og rolle i en globaliseret tidsalder, ligesom jeg vil se nærmere på, hvilken funktion stedsbegrebet kan have i studiet af litteratur.

English-Language Literature

Chair

Lars-Håkan Svensson, Linköpings universitet

Session description

As this session covers the whole range of English-language literature, it does not pretend to thematic cohesion except in so far as the papers address such enduring issues as translation, intertextuality, and the stability and instability of texts.

Abstracts and participants

Postmodern Penelope: Margaret Atwood Meets Homer
Gunilla Florby, Göteborgs universitet

Simulation and Substance in the Work of John Banville
Hedda Friberg-Harnesk, Mittuniversitetet

Publishing Thomas More's Utopia in Latin and English: A Humanist Success Story and How to Translate It
Per Sivefors, Högskolan på Gotland

Imitation and Cultural Memory: Edmund Spenser and the Ending of the Aeneid
Lars-Håkan Svensson, Linköpings universitet

Postmodern Penelope: Margaret Atwood Meets Homer

Gunilla Florby, Göteborgs universitet

Margaret Atwood's *Penelopiad* (2005) is part of Canongate's *The Myths* series, whose agenda is to retell myths "in a contemporary and memorable way". Feeling that "the story as told in *The Odyssey* doesn't hold water" Atwood has rewritten both the story of Penelope and that of the twelve maidservants. She writes: "I've always been haunted by the hanged maids; and, in *The Penelopiad*, so is Penelope herself". In Atwood's version Odysseus' exploits at sea are told in passing only; it is life in Ithaca that is in focus: Penelope's running the household and the vast estates, dealing with her difficult teenaged son and the importunate suitors. The skewed perspective on Odysseus' adventures, and the increased emphasis on the female sphere, whether Penelope is to be seen as the prudent ruler of the island kingdom, a chaste Artemis, or the voluptuous mother of the goat-god Pan, put a decidedly feminist (and postmodernist) stamp on Atwood's novel. Through depreciating the heroic epic, lowering the register, altering the sociocultural circumstances, and smoothing out some kinks in the plot, Atwood acts as a mediator between a more than 2500-year-old text and the contemporary reader.

Simulation and Substance in the Work of John Banville

Hedda Friberg-Harnesk, Mittuniversitetet

In his novels of roughly the past decade – *The Untouchable* (1997), *Eclipse* (2000), *Shroud* (2002), and *The Sea* (2005) – Irish writer John Banville (winner of the Man Booker Prize 2005) can be seen to explore the spy's disguise, the actor's mask, the masked impostor's act, the impersonator's guise, and the at once haunting and evasive appearances of the dead. Through these explorations of in-between spaces, such issues as the instability of identity, duplication, duplicity, imitation, the trickery of memory, and the uncertain nature of reality come to the fore. The present paper is based on an in-progress longer study, the aim of which is to gain new insights into such issues by reading Banville's works through, primarily, Jean Baudrillard's ideas on simulation, simulacra, reduplication, copying, and the loss of the real. Secondary theoretical frames will be supplied by such cultural theorists as Bhabha, Said, Ricoeur, and Nora. Instances of simulation as well as of the 'fleetingly real' will be at focus. My argument is, first, that manifestations of a Baudrillardian realm of simulacra can be seen as present in these texts and, secondly, that these texts also contain moments at which 'substance' appears to resist simulation. Among the forms of interaction to which Baudrillard seems to grant the fleeting ability to step outside simulation – before being reincorporated, subsumed, into the realm of the simulacra – are the loss of self, giving, death, and sacrifice.

Publishing Thomas More's Utopia in Latin and English: A Humanist Success Story and How to Translate It

Per Sivefors, Högskolan på Gotland

This paper examines the publishing history of the early Latin and English editions of Thomas More's *Utopia*. Using as its starting-point the various transformations of the illustrations – the map of Utopia and the Utopian alphabet – in the early editions of More's work, the paper argues that the translation into English of the work also involved attempts at renegotiating the humanists' notion of "community" suggested in the earliest versions. Thus, while the first Latin editions reflect a desire to promote humanist greatness through the lavish praise bestowed by Erasmus and More on their publishers, the two first English editions (1551 and 1556) also point to the discrepancies between the goals of their aspiring humanist translator, Ralph Robynson, and the exigencies of printing and publishing the work. Indeed, the later reprints of this translation in 1597 and 1624 are more characterized by looking back on a lost sense of community – the circle around More and his family – than any attempts at reinstating humanist fame in the present. Hence, by focusing on the changes that this canonical text underwent in early modern Europe, the paper provides a historical perspective on media culture, translation and authority in contemporary literary culture.

Imitation and Cultural Memory: Edmund Spenser and the Ending of the Aeneid

Lars-Håkan Svensson, Linköpings universitet

Virgil's *Aeneid* famously ends on an abrupt and enigmatic note. While considering sparing the life of his defeated enemy Turnus, Aeneas discovers that Turnus is wearing the belt of Pallas, Aeneas's young comrade-in-arms, whom he has killed. Seized with sudden rage, Aeneas in his turn kills Turnus. No narrative comment, however, is provided on his violent action: all we learn is that Turnus's soul "fled with a groan complaining to the shades below", thus permitting later readers to read a variety of meanings, political as well as moral, into Aeneas's killing of Turnus. In this paper, I intend to examine some of the ways in which the ending of the *Aeneid* reverberates in the work of Edmund Spenser. Drawing on a long tradition, Spenser does not content himself with merely echoing Virgil, his commentators, imitators and emulators. Inserting a series of creative reinterpretations of the ending of the *Aeneid* throughout *The Faerie Queene*, Spenser puts the Roman original to varied use, also adapting it for humorous purposes in his mock-heroic *epyllion* *Muiopotmos*. In my paper, I will consider the ways in which single words as well as narrative structures and larger meanings are called on in this process, arguing that the original model—the ending of the *Aeneid*—formed part of the cultural memory of Spenser's era and provided Spenser and his contemporaries with a code whose individual elements remained identifiable while also allowing of constant reworking.

Chair

Bengt Novén, Karlstads universitet

Session description

Inom såväl samhällsvetenskap som humaniora har ”diskursanalys” vunnit flera anhängare. Begreppet diskursanalys låter påskina att det skulle röra sig om en enhetlig teoribildning och metod, vilket inte är fallet. Det rör sig snarare om en ansamling av vitt skilda traditioner (samtalsanalys, kritisk diskursanalys (Critical Discourse Analysis), kulturanalys – och studier av skiftande karaktär).

Fransk tradition har haft en central roll i lanseringen av diskursanalys som en allmängiltig samhälls- och kulturanalys vilken appliceras i mediala, digitala och globaliserade kontexter. Roland Barthes studier inom teater, film, reklam, litteratur m.m. blev banbrytande. Michel Foucaults historiefilosofiska studier av diskursiva sammanhang och formationer har också blivit en viktig utgångspunkt, och Foucault fortsätter att anammas, kritiseras, förkastas och omvärderas.

Framför allt har försök gjorts att sammanföra olika grenar av analyser som på ett eller annat sätt använder sig av diskursanalytiska begrepp. Ruth Amossy och Dominique Maingueneau arrangerade 2002 i Cerisy ett kollokvium (*L'Analyse du discours dans les études littéraires*, Presses Universitaires du Mirail, 2003) vars syfte var att sammanföra alla dessa olika strömningar i syfte att förnya studiet av litterära texter. I presentationen talade man t.o.m. om en vändpunkt i litteraturstudiet (“un tournant dans les études littéraires”). En uppsjö av begrepp, hämtade från olika traditioner inom språkvetenskap, retorik, argumentationsanalys m.m., används i denna typ av litteraturstudier: utsägelsestruktur, polyfoni, diskursiva genrer, utsägelsescen (*scène d'énonciation*), paratopi, *rhétorique*, *pragmatique*.

Trots mångfalden och heterogeniteten kan man konstatera att diskursanalys applicerad på litteratur har en gemensam nämnare: inriktningen på kontext. Det handlar om att öppna upp den litterära texten mot ett större sammanhang. Och det är denna ambition man känner igen från Foucaults användning av begreppet diskurs. Inom ramen för en textanalytisk metod definierade han diskurs som ett regelsystem och en praktik vilken frambringar en viss typ av yttrande. Centralt för Foucault var frågor om politik och makt, därav utvecklingen mot kulturanalys.

Den här sessionen välkomnar bidrag som förhåller sig till olika former av diskursanalys och franskspråkig litteratur. Mötet mellan dessa två kan kanske ses som uttryck för såväl institutionella som pedagogiska förändringar i undervisningen om litteratur.

Abstracts and participants

Om retorikk og litteratur i Jean Paulhans Les fleurs de Tarbes ou La Terreur dans les Lettres

Ins Bartolo, Universitetet i Oslo

Control, power, normality. Foucault's lectures at the Collège de France 1973-1974

Line Joranger, University of Oslo

Att läsa bortom strukturalism och poststrukturalism: diskursanalys i det nya seminarierummet

Christina Kullberg, Högskolan Dalarna

Walter Benjamins Barndom i Berlin rundt 1900 som konstituerende diskurs

Ragnhild Evang Reinton, Universitetet i Oslo

Om ett "verkligt" Afrika: Medier och koder kring och i Aya de Yopougon

Vronique Simon, Uppsala Universitet

Om retorikk og litteratur i Jean Paulhans

Les fleurs de Tarbes ou La Terreur dans les Lettres

Ins Bartolo, Universitetet i Oslo

Med utgangspunkt i Jean Paulhans *Les fleurs de Tarbes ou la Terreur dans les Lettres* (1941) undersøkes forholdet mellom litteratur og retorikk. I sitt essay beskriver Paulhan en bevegelse som har dominert det litterære felt siden romantikken. Denne bevegelsen får navnet Terror. Det som forener Terrorrens medlemmer, er forakten for retorikken og dens beskjeftigelse med regler, sjangere og faste uttrykk. Paulhan tar sterkt avstand fra Terrorrens originalitetsestetikk, og ved hjelp av en rekke oppdiktede eksempler (fabler, anekdoter og sammenligninger) forsvarer han retorikkens posisjon i litteraturen. Et studium av disse eksemplene avslører imidlertid at konflikten er oppkonstruert og at det finnes like mye Terrorisme hos Paulhan som det finnes retorikk i Terroren. Dette er et bevisst grep fra Paulhans side: Like mye som han taler talekunstens sak, reflekterer han over egen argumentasjon. Eksemplene han benytter seg av, brukes både som argumenter, bevismidler og illustrasjoner, og slik utfordres grensene mellom saklig og skjønnlitterær skrivemåte. Paulhans eksempler blir dermed et egnet utgangspunkt for å undersøke litteraturens argumentative dimensjon på den ene side, og retorikkens forbindelse til litteraturen på den andre.

Control, power, normality.

Foucault's lectures at the Collège de France 1973-1974

Line Joranger, Faculty of Humanities, Studies of Culture and Ideas, University of Oslo

Control, power and normality are three important concepts in Michel Foucault's (1926-1984) lectures on modern psychiatry, in *Le pouvoir psychiatrique* (1973-1974). The concepts disturb his thoughts, and effect who he is, what he has done, and what kind of psychiatric and political foundation he selects. In my paper, I will scrutinize his concepts and enquire as to the kinds of ideological and historical perspectives underlying them. Does Foucault make his concepts or do the concepts make him? Foucault's concepts have not emerged from nothingness; they do not live isolated and alone. Concepts create its meaning in connections with other concepts, and in meeting with text and context. Methodically, I will examine his concepts in two different ways: through intertextuality, i.e., the shaping of texts' meanings between different texts; and through intratextuality, the text-elements that involve internal relations within a single "text". In this case I will look at his cross references, repetitions, and diverse other components, in and between his lectures in *Le pouvoir psychiatrique*. By examining his concepts in this way, I hope to contribute to a new understanding of Michel Foucault's multi-faceted thinking about political discourse and modern psychiatry.

Att läsa bortom strukturalism och poststrukturalism:
diskursanalys i det nya seminarierummet

Christina Kullberg, Institutionen för humaniora och språk, Högskolan Dalarna

Den här presentationen vill knyta an till tanken att diskursanalys skulle leda till ”en vändpunkt i litteraturstudiet”. I ett föredrag om den komparativa litteraturvetenskapens framtid ställde sig Emily Apter frågan om hur dagens lärare och forskare kan förvalta arvet från Paul de Man. Utmaningen, menade Apter, ligger i att lära studenterna att läsa annorlunda när dekonstruktionens ”read against the grain” blivit allmängods. Strukturalisten Tvetzan Todorov har ondgjort sig över att fokus på form, språk och struktur har gjort att studenterna missar textens poäng. Litteratur säger något om livet, menar den äldre Todorov; den skapas och tas emot i kontexter. Fransk strukturalism och amerikansk poststrukturalism ställer sig alltså samtidigt frågan om vilken relevans teori har i litteraturstudier. De är egentligen två sidor av samma mynt eftersom de båda handlar om att använda sig av olika former av diskursanalys. Motsättningen handlar om att den ena (Amerikansk French Theory) har dragit mot kontext medan den andra (fransk gängse strukturalism, synlig i läsemanualer som ”Profil d’une oeuvre”) privilegierat text. Mitt syfte är att diskutera om en kritisk omvärdering av diskursanalys kan utstaka en tredje väg ur dessa motsatta positioner och därmed utgöra en ”vändpunkt i litteraturstudiet”. Presentationen är inriktad på möjligheten att förena diskursanalysens dubbla inriktning – å ena sidan text å andra kontext – i undervisningen av litteratur på främmande språk (franska) och argumenterar för att forum och medier bortom det traditionella seminarierummet kan bredda och fördjupa studenternas läsningar. Men jag vill också beröra problemet från ett forskningsperspektiv och reflektera över de teoretiska problemen kring detta dubbla angreppssätt. Är inte diskursanalysens största insikt att forskaren, liksom studenten, alltid på nytt måste lära sig läsa?

Walter Benjamins Barndom i Berlin runt 1900 som konstituerande diskurs

Ragnhild Evang Reinton, Universitetet i Oslo

I 30-årene skrev Benjamin et lite selvbiografisk verk om sin barndom i Berlin rundt århundreskiftet, Berliner Kindheit um Neunzehnhundert. Det er en tekst som bryter radikalt med hans øvrige filosofiske og kritiske forfatterskap; han roste seg for øvrig av at han aldri brukte det personlige pronomen ”jeg” utenom i brev. Selv om Berliner Kindheit baserer seg på hans eget liv, ønsker likevel Benjamin å skrive noe annet enn en vanlig selvbiografi. I 1932 skriver han til sin venn Jean Selz: « Depuis mon arrivée [à la Riviera italienne] j’ai beaucoup travaillé à une série de notes [...] C’est une sorte de souvenirs d’enfance mais exempts de tout accent trop individuel ou familial. Une sorte de tête-à-tête d’un enfant avec la ville de Berlin aux environs de 1900. » Hans intensjon er å påpeke at barnet og erindringsen spiller en viktig rolle når det gjelder å konstruere en moderne form for erfaring. Etter

min mening kan BK oppfattes som et forsøk fra Benjamins side på å forvandle fortellingen om barndommen til en litterær og filosofisk diskurs. I mitt innlegg vil jeg lese et av stykkene i boken, ”Tiergarten”, i lys av Maingueneaus begreper om konstituerende diskurser, paratopiske koblere og den borromeanske knute for å undersøke hvordan blant annet spillet mellom utsigelsesinstansene personen, forfatteren og innskriveren bidrar til å ”litterarisere” Benjamins diskurs og gjøre den til en konstituerende diskurs.

Om ett ”verkligt” Afrika:

Medier og koder kring og i Aya de Yopougon

Vronique Simon, Uppsala Universitet

Aya de Yopougon (I-IV, 2005, 2006, 2007, 2008, Paris, Gallimard), en tecknad serie som utspelar sig på 70-talet, følger några tonårsflickor, deras vänner och familjer i Abidjan. Marguerite Abouet placerar sin berättelse i Yopougon, där hon själv är uppväxt. Clément Oubrerie har illustrerat flickornas ansträngningar för att hitta kärleken, eller i Aya fall för att försöka skaffa sig en utbildning. Trots ekonomiska bekymmer beskrivs livet i Yopougon på ett ganska lättsamt sätt. I slutet av varje volym finns en ”Bonus ivoirien” (ivoriansk bonus), där läsaren hittar en ordlista, några recept och lite om seder. Är Aya ett försök att i en tillsynes ytlig och lättsam diskurs – en tecknad serie – fånga landets fredliga välbefinnande före den korruptions- och våldsvåg som de senaste åren präglat Västafrika? Eller fortlever egentligen Aya värld och tillvaro i dagens samhälle genom synen på Afrika som ett internationellt, problematiskt men ”gemensamt” rum? Böckerna, som har fått flera priser, betraktas av flera kommentatorer som mera trovärdiga än massmedierna i sin skildring av livet i det postkoloniala Abidjan. De skulle, på ett nästan didaktiskt sätt, visa ett ”verkligt” Afrika. Utan att helt utesluta läsningar ur ett postkolonialt- eller genusperspektiv ämnar jag undersöka berättelserna om Aya utifrån begreppen koder och medier. Flera medier är inblandade i själva händelserna i Yopougons samhälle, och förhållandet mellan text och bild som förmedlare av ett visst Afrika är centralt. Huvudgestalten Aya har en roll som observatör, tolk, medlare och anstiftare till olika händelser; hon agerar – förmodligen som författarna – i något slags tredje rum. Böckernas struktur och halvt dolda didaktiska syfte ställer frågan om vilken läsare böckerna i första hand vänder sig till: för de tre första delarna, en icke afrikansk, och för den fjärde, som utspelar sig delvis i Paris, en ivoriensk? De många bloggar som fortlöpande kommenterar Aya vittnar om ett komplext mottagande av boken både i och utanför Afrika.

Chair

Anna Krakus, New York University

This interdisciplinary panel will foster a critical discussion about legal, normative, and aesthetic issues. It will address the relationship between law and literature, with "law" connoting legal, social, and aesthetic norms, and "literature" also being understood in its broadest sense.

New forms of media, technical advances, and social changes are reflected in institutional and textual transformations. New ways of taking part of media affect both the process of writing and the aesthetic norms that regulate textual forms. In a dynamic world in which even communication is unstable, the legal system and its structure, rules and bureaucracy works as a safe place in which to seek stability. For this reason a great interest has developed for law which is noticeable in the massive occurrence of legal topics in literature and other forms of media.

Not only are cultural texts dealing with legal topics, but furthermore, they demand new rules to regulate their new textual situation- they require a new kind of aesthetic legislation. As the situation for literature and culture alters, the legal system faces a need for change as well. New problems concerning intellectual property rights need to be solved. Furthermore, new means of forming public opinion about legal workings arise from the new media: cameras in the courtroom, TV- shows portraying lawyers and judges, and media reports about legal subjects influence general knowledge about the law. This cultural spreading of legal knowledge, however, also forms a challenge for legal authorities as it broadens the possibilities to illustrate as well as criticize the law and its processes for people outside of the legal system.

Besides being effected by the workings of each other's form of analysis, law and literature are also intimately connected under these new communicative relations. Text carries with it certain regulatory norms, and law becomes a cultural product open for analysis.

Abstracts and participants

Mapping the Law – situating the place(s) of law on maps

Leif Dahlberg, KTH

Judgment As Judicial Show. Implications between Verdicts, Courts and Drama

Daniel Half, Berlin

One Must Speak, One Cannot Speak: Fiction, Memory and Genre Hybridity in Transitional South Africa and Argentine

Oscar Hemer, Malmö högskola

New Media Witnesses: Human Rights in an Age of Digital Media

Daniel Joyce, University of Helsinki

I Hereby Find You Guilty of Cheating: How television judges give personal problems legal dimensions

Anna Krakus, New York University

The End of Privacy. Sur- and sousveillance in Art and Law

Karen-Margrethe Simonsen, Aarhus universitet

Mapping the Law – situating the place(s) of law on maps

Leif Dahlberg, Skolan för datavetenskap och kommunikation, KTH

The paper investigates the physical and symbolical locations of law courts in society by looking at maps and other graphical representations of social spaces. Law courts are typically located either outside the community proper or at the very centre of the community. Yet in both cases the trial space presents itself as separated from and located outside of everyday transactions and partial interests in society, constituting a regulated “strife space” in order to counteract stasis. This off/centre-locality makes Law simultaneously separate from partisan affairs and (yet) another place to do politics. The site of law is not only spatially organized, but is also organized by time. This implies on the one hand that the places of law may be shared by other social activities, on the other that legal proceedings may be surrounded by a number of other activities, political, religious, or other social events. The primary material for the paper consists of maps and plans over jurisdictions and cities, both actual historical representations and archeological reconstructions.

Judgment As Judicial Show.

Implications between Verdicts, Courts and Drama

Daniel Halft, Berlin

Judicial shows on (daytime) TV with real-life judges, prosecutors and lawyers have been around for many years now – and with considerable success. From the beginning there has been a lot of criticism especially brought forth by legal professionals. Those critics mainly focused on the misrepresentation of legal procedures on TV. In addition to that they obviously aspire for some sort of truthful reproduction of the “ascertaining of truth” in court. The paper focuses on those alleged differences but also on the similarities between the two types of court – the “real” as well as the media court - with a specific emphasis on the situation in Germany. In a manifest analogy both courts construct narratives in a courtroom situation embedded in legal procedure. The paper then proceeds to explore the sustainability of the accusation of misrepresentation in the light of societal processes of legal self-assurance.

One Must Speak, One Cannot Speak: Fiction, Memory and Genre Hybridity in Transitional South Africa and Argentine

Oscar Hemer, Malmö högskola

The last decades have seen a proliferation of truth commissions, in Latin America, Eastern Europe and South Africa, whose Truth and Reconciliation Commission (TRC) is arguably the most ambitious to date. The post-modern philosophical angst about the pursuit of truth thus paradoxically coincides with a renewed political

confidence in the same process as the panacea to break away from authoritarian and violent pasts. In South Africa, the typical mixed-genre literature of the post-apartheid transition (Hirson, Krog, Ndebele, Wicomb) mirrors the interdisciplinary complexity of the TRC itself. Moreover it seems to provide a form in which to deal with the horrific past and take possession of history, in accordance with Lyotard's suggestion that the liminal experiences of our time demand new genres adequate to their unspeakability. South Africa's disputed reconciliation process stands in stark contrast to Argentina, whose latest and most murderous military regime (1976-82) remains largely unrevealed. It is only in the last years that writers have begun to look its holocaust in the face (Feijóo, Kohan, Pauls, Saccomanno), often through the experience of the children of the disappeared (Alcoba, Bruzzone). By a comparative reading of recent novels from the two countries, this paper will discuss the relation between truth and fiction, and the (potential) role of literature both as a means of truth-seeking and as a vehicle for advocacy that goes beyond merely memorial reconstruction.

New Media Witnesses: Human Rights in an Age of Digital Media

Daniel Joyce, University of Helsinki

In this paper I aim to examine theoretically the impact of new media witnesses in the field of human rights, looking especially at the rise of citizen media and the use of new media by activists, NGOs and international organizations. Despite the need to interrogate the technological determinism underlying many claims for new media technologies, I argue that the development of 'citizen media' is a promising avenue for international law. New technologies can help actors connect with each other, engage new audiences, and potentially also assist with documentation, evidence gathering and compliance. The promise of such new forms of participation is powerful and carries implications for international community formation. Yet in both domains, a big question mark remains over the claim for an international public sphere enabled by globalization and the communications revolution. In addition, there is the lingering critique that the promise of participation is in fact window-dressing for yet more consumption, in what Jodi Dean terms 'communicative capitalism'. Are new media witnesses representative of a revived public sphere, or evidence of its further commodification? What impact are they having on the narratives and image of human rights as a field? How are institutions such as courts and tribunals responding to these new witnesses, the 'evidence' and ethical commitments they bring to the system? In asking these questions I hope to point both to new avenues for international law in the area of participation and to new critiques of international law. Will such witnessing bridge distance and assist with ethical engagement, and is witnessing by itself ever enough?

I Hereby Find You Guilty of Cheating: How television judges give personal problems legal dimensions

Anna Krakus, New York University

This paper starts off with some questions concerning legal consciousness. By asking why some people frame their problems and conflicts legally and what they expect or desire to get from the law I address the theory of the courts as alternative to violence and how the court room may become a place for getting even rather than getting justice, as argued by Sally E. Merry. After establishing that the courtroom may be an arena for power struggle and violence I turn to television judges such as Judge Judy and Judge Greg Mathis to explore what role television courts play for people's everyday understanding of the law. I pay attention to how the court's extreme publicness and the desires of producers in these very special settings may intensify the violent aspect of the court. Television courts have become part of some people's experience and understanding of the law, but they draw an image of the law quite different from a regular urban small claims court, leaving the floor open to personal grievances that seem to lack a legal dimension up until the judgment. On the one hand TV courts thus offer unrealistic expectations on what to expect from a court, but on the other hand they do provide solutions for those who simply want the court to legitimize their personal problems. These courtrooms become places that spread ideas about the law and thus act as mechanisms for socialization into legal consciousness. At the same time television courts become a place for the self to bring personal desire for confirmation and receive it as their focus is purely personal and subjective.

The End of Privacy. Sur- and sousveillance in Art and Law

Karen-Margrethe Simonsen, Aarhus universitet

The paper will discuss the relationship between security and freedom in recent art works that thematize surveillance and sousveillance. Sousveillance is a counterstrategy to surveillance. It comes from 'below' in society and works with total openness as a counterstrategy to the secrecy of traditional state-installed surveillance. How are the limits between personal privacy and public sphere negotiated in these works and what kind of political implications do they entail. Many of the artworks questions new legal foundations of national and international security. I will discuss this on the basis of the following work: Hassan Ellahis "Tracking Transcience". Elahi who originates in Bangladesh and lives in USA was arrested after 9/11 by the FBI. Since then his art has thematized freedom of movement. In the work "Tracking Transcience" he 'helps' FBI by making public every move, he makes. It is a help that also immediately makes intelligence work of FBI futile and questions the kind of control we exert over fellow citizens in the name of national/international security. In the paper I will discuss this work in relation to the Danish artists, Claus Beck-Nielsen: Das Beckwerk, Simone Kærn and her flight to Afghanistan and Jakob Boeskov's sniper-artwork.

Chair

Christian Claesson, Högskolan Dalarna

Session description

In this thematic session, two adjacent areas will be explored: narration as an activity generating meaning and the space occupied by that narration. The first area focuses on the different forms and functions of narration in the exploration, understanding, and representation of the real. Since stories are practically everywhere, their exploration is not limited to the study of literature, but can also be extended to related disciplines. However, literary criticism, with its refined tools and history, may be used to interpret phenomena outside its conventional area of interest. How do the understanding and use of fiction change in the age of digital media?

The meaning of the second field, the space of narration, may be understood in two different ways: the story of space and the space of the story. How is narration used in modern society, and which are the conditions for its creation? If the internet and modern travelling to a certain extent have relativized the local, how is that change mirrored in literature? Are the categories of space and place, at least as we know them, losing their meaning—or does the apparent emancipation of space and place in some areas actually reinforce them in others? How may space be codified and determined by narration? How does literary history change with the emergence of new ways of reading? Here, too, literary criticism serves to explain processes and define structures, and may also be crossbred with contiguous fields of research.

Abstracts and participants

Hur berättar man framtiden? Utopier i Argentina vid förra sekelskiftet

Andrea Castro, Göteborgs universitet

Lokaliseringen som grepp, exemplen Sandemose och Camus

Christer Ekholm, Stockholms universitet

“Wallraff was here” and the Narrative Space for Documentary Literature

Erik Eriksson, Högskolan Dalarna

Det begränsade rummets dimensioner i fängelseberättelsen (Uruguay 1985-2008)

Anna Forné, Göteborgs universitet

Philosophical Labyrinths in Cybertexts

Miriam Havemann, University of Bochum

Kerstin Ekman and Ecological Space

Christopher Oscarson, Brigham Young University

Intermediale strategier i Erlend Loes Volvo lastvagnar

Ellen Rees, University of Oregon/Universitetet i Oslo

August Strindberg's Transnational Settings of Modernism

Anna Westerståhl Stenport, University of Illinois

Hur berättar man framtiden?

Utopier i Argentina vid förra sekelskiftet

Andrea Castro, *Institutionen för språk och litteraturer, spanska, Göteborgs universitet*

Efter en intensiv moderniseringsperiod i slutet av 1800-talet i vilken invandring, teknik och arkitektur spelar en viktig roll i skapandet av en nationell identitet, är det argentinska samhället i början av 1900-talet en okontrollerbar blandning av folk och politiska idéer som av förra seklets ideologer ses som ett hot mot 'nationen'. Under denna tid publiceras flera utopier skrivna av invandrade författare som i mer eller mindre grad inte tillhör de intellektuella eliterna. I denna presentation kommer jag att studera tre av dessa utopier, nämligen spanjoren Enrique Vera y González La estrella del Sur (1903), tyskfödde Julio Ditttrichs, Buenos Aires en 1950 bajo régimen socialista (1908) och franskfödde Pierre Quiroule Sobre la ruta de la anarquía (1909). Jag vill reflektera kring hur texterna och författarnamnen positionerar sig i det samtida litterära systemet. Hur och från vilka positioner tänks det framtida Argentina, och den framtida världen? Vilka är de diskursiva operationer som äger rum när berättelserna tänker framtiden? Hur skapas de föreställda framtida stadsrummen (med allt dessa inbegriper om man förstår dem som space, d v s platser där sociala praktiker äger rum) och vilken relation har de på berättarnivå till samtida stadsrum?

Lokaliseringen som grepp, exemplet Sandemose och Camus

Christer Ekholm, *Stockholms universitet*

Till fiktionslitteraturens primära och performativt konstruerade spatialitet hör inte bara berättandets rum och diegesen, utan även det rum i vilken den 'tänkta' eller implicerade läsaren placeras och förflyttas i olika riktningar. Så lyder utgångspunkten i denna studie, som med hjälp av en kombination av fenomenologiska, talaktsteoretiska, responseestetiska och narratologiska perspektiv söker nya svar på den urgamla frågan om litteraturens verkan. Litteraturen framträder här som en särskild form av riktad akt, i vilken det Ekholm benämner 'lokalisering' är ett centralt element. Detta samtidigt rumsskapande och positionsangivande 'grepp' utgör den zon i vilken den apostroferade läsverkligens dominanta sensorium aktualiseras och förhandlas inom ramen för läsakten; i 'lokaliseringen' som grepp – så som detta realiserar i den stund läsaren svarar på textfenomenets manande gerundivum – blottläggs centrala aspekter av litteraturens pragmatiska/politiska dimension. Ekholm redovisar och tillämpar sin särskilda läsart och begreppsapparat på ett par exempeltexter: Sandemose En flyktning krysser sitt spor (1933) och Camus L'Étranger (1942). Studien visar att dessa texter inte blott tematiserar flykt och främlingskap, utan även – i den implicerade läsningens rum – skapar rörelser bort och avstånd från en initial in- och tillskriven position. Och det är inte minst på denna responsnivå som dessa texter, liksom all dikt, äger rum som litteratur.

“Wallraff was here” and the Narrative Space for Documentary Literature

Erik Eriksson, Högskolan Dalarna

Günter Wallraff's work can be today's hot topic, concerning the narrative space for literature. This paper pleads for documentary literature, oscillating between literature and journalism. In 1887, Nelly Bly wrote about the dark sides of psychiatric care in the USA. In August 2009, a Swedish student faces trial for a similar deed in Stockholm. Günter Wallraff's name alludes to this method: in Swedish we say “att wallraffa”, to “wallraff”. Since 2007, he has made a remarkable comeback; his next book is due in 2009. He once again uses role playing and disguises to unmask bad workplaces and inhumane conditions of the homeless, sleeping outdoors in the winter in German cities. He uses his unique way of reporting to unravel a computer surveillance scandal at the Deutsche Bahn. Wallraff played similar roles in the 1960s and in the foreword to his famous book *Lowest of the Low* (Brit. Ed.) we read: “It is as though we have been set back in a time warp to the beginning of the industrial revolution”. Today, however, there is more, from “bottom” to top: Chinese wallraffer Lu Yuegang reveals preposterous conditions in “third world” industrial settings, also related to Gomorra by Roberto Saviano. Finally, David Rothkopf's *Superclass* describes the wheelings and dealings of top world leaders. The paper gives examples of documentary literature, wallraffing, its possibilities and obstacles.

Det begränsade rummets dimensioner i fängelseberättelsen (Uruguay 1985-2008)

Anna Forné, Institutionen för språk och litteraturer, spanska, Göteborgs universitet

Genren fängelselitteratur (literatura carcelaria) uppstod i Uruguay i samband med att landets politiska fångar släpptes 1985 efter tretton års diktatur. Trots starka anknytningar till sjuttioalets politiskt korrekta dokumentärroman spelar imaginationen en betydande roll i gestaltningen av erfarenheter och minnen från fängelset. Jag vill dels titta på vilka litterära repertoarer och narrativa strategier som används i fängelseberättelsen för att gestalta det begränsade rummets dimensioner, dels analysera hur den imaginära projektionen från rummen ”bortom” fängelsecellen resulterar i narrativa mikrovärldar när det verkliga rummet inte kan vara något annat än en plats.

Philosophical Labyrinths in Cybertexts

Miriam Havemann, University of Bochum

Not only since Postmodernism have spatial dichotomies such as absence and presence, inside and outside played a major role in defining the human condition and the physical positioning of the subject within the world. With the emergence

of phenomena like HTML and the World Wide Web authors and artists have found new tools to explore and express new ideas of the human condition in the late 20th and early 21st centuries. Hypertexts or, with Espen J. Aarseth, “cybertexts”, offer new ‘roads’ which need not be taken, hiding places or Dantesque places of beauty. The one is only a step away from the other; in which space the user finds himself depends on the ‘literary machine’ with its narrative strategies. Often compared to labyrinths, these virtual spaces recall an almost archetypal quality of the *conditio humana*: The choice of exploring life, and of finding enlightenment and defeating the mythical minotaur; yet with one significant difference, as it appears one cannot escape from the labyrinth. Heidegger's “Dasein” as much as Derrida's “différance” are key to understanding what this means. At the example of three texts, Michael Joyce's *afternoon*, a story, Mark Z. Danielewski's *House of Leaves* and Jonathan Safran Foer's *Extremely Loud and Incredibly Close*, this paper will explore how changing narrative strategies give new meaning to space and non-space; both are being considered a philosophical and an aesthetic result of new media techniques and cybertexts in late 20th and early 21st centuries.

Kerstin Ekman and Ecological Space

Christopher Oscarson, Brigham Young University

In the context of Henri Lefebvre's well-known attempt to reconcile “mental space (the space of the philosophers) and real space (the physical and social spheres in which we all live),” this presentation will consider questions related to models of ecological interdependence and the production of space in literature. As a case study I will focus specifically on Kerstin Ekman's 1993 novel, *Händelser vid vatten*, in which the decidedly human propensities for naming, narrating, and constructing space are counterbalanced by an experience of materiality and the natural environment's ultimate ambivalence to anthropocentrism. While the novel has the ostensibly linear form of a detective story, progression towards a resolution of the mystery is thwarted by the characters' own embodiment, encounters with nature, realization of reciprocal relationships, and experience of competing, interlocked narratives. The novel's network of competing narratives, memories, definitions, and confrontation with materiality thus frustrates the classical modernist epistemological project and focuses readers' attention on how space is produced as a means of understanding the diffuse subject's being in the world between the constructed and the found, the subjective and the objective, and the global and the local.

Intermediale strategier i Erlend Loes Volvo lastvagnar

Ellen Rees, University of Oregon/Universitetet i Oslo

I denne analysen undersøker jeg hvordan Erlend Loe anvender intermedialitet for å utfordre det tekstuelle rommet i romanen *Volvo lastvagnar* fra 2005. Loe retter oppmerksomhet mot tekstens status som tekst gjennom en rekke referanser til og

metafiktive kommentarer om film og populærmusikk. Jeg mener at Loe eksplisitt oppfordrer leseren til å forholde seg til denne teksten på en ny og mindre ærbødig måte, en måte som likner mer på forbruk av populære medier enn en litterær opplevelse i tradisjonell forstand. I slutten av Volvo lastvagnar leker Loe bevisst med sjanger-konvensjoner når han anmoder leseren direkte om å skru på Rage Against the Machines “Killing in the Name” på høyt volum og tenke seg tekstens siste sekvens som en film. Jeg mener at Loes bruk av intermedialitet utgjør et forsøk på å åpne en virtuell tredje dimensjon i teksten. Dette rommet har ingenting med handlingsrommet (miljøet som figurene beveger seg i) å gjøre, men heller med hvordan leseren “beveger” seg i Loes tekst.

August Strindberg’s Transnational Settings of Modernism

Anna Westerståhl Stenport, University of Illinois

This paper is part of a book about August Strindberg (1849-1912) as a modernist prose writer. In this book, I study setting and location in Strindberg’s works as vehicles that challenge not only Strindberg’s stature as a “Swedish” or “French” writer, but situate his prose contribution in a late-nineteenth century European context of exile, migration, multilingualism, and pronounced unease with national affiliations. These questions come to the forefront in Strindberg’s works originally written in French and for European audiences (composed and first published while Strindberg lived in exile from Sweden)—*A Madman’s Defense* (1888/1895) and *Inferno* (1894)—but also in lesser known prose texts written in Swedish and published in Sweden like *The Cloister* (1898) and *The Roofing Ceremony* (1906). In this paper, I address conceptions of transnational modernism in Strindberg’s writings about French rural customs and the French peasantry, seeking to investigate how Strindberg locates the rural as a possible point of origination for a new kind of aesthetic modernism that mixes visual media with self-reflexive techniques of narrative recollection, but which also challenge European nineteenth-century discourse on the peasant figure as uncivilized savages. Part of what interests me is Strindberg’s construction of the rural as an important counterpoint to that which we have since come to understand as quintessential for the development of European literary modernism—the alienation of an urban and industrial context.

Literature and Science

Chair

Kerstin Bergman, Lunds universitet

Session description

I takt med att intresset för tvärvetenskap ökat inom litteraturvetenskapen på senare år, har litteratur och naturvetenskap blivit ett forskningsområde som intresserar allt fler. Längre har stor del av intresset inriktats på förhållandet mellan litteratur och teknologier, men idag studerar allt fler forskare också interaktionen mellan fiktion (främst litteratur, film och TV) och naturvetenskapens landvinningar och teorier. Denna panel om litteratur och naturvetenskap är huvudsakligen inriktad på gestaltningen av och interaktionen med naturvetenskap i litterära texter, såväl tematiskt som formmässigt. Detta angrips ur olika synvinklar och med hjälp av svenska litterära exempel från de senaste hundra åren.

Abstracts and participants

August Strindbergs Svarta Fanor: Experiment med den orena Diskursen

Jan Balbierz, Uniwersytet Jagiellonski, Krakow

Deckaren som populärvetenskapligt medium: Naturvetenskap i och kring Åsa Nilssonnes polisromaner

Kerstin Bergman, Lunds universitet

Willy Kyrklund och kvantmekaniken: Struktur och intertextualitet i novellen ”Katten”

Niclas Johansson, Uppsala universitet

August Strindbergs Svarta Fanor: Experiment med den oreña Diskursen

Jan Balbierz, Uniwersytet Jagiellonski, Krakow

När Svarta Fanor. Sedesskildringar från sekelskiftet kommer ut 1907 uppfattas den framför allt som nyckelroman, som en hatfull nidskrift mot författarkollegor och en frätande satir på det litterära etablissemangets erotiskt-ekonomiska kulisser. Romanens naturvetenskapliga avdelningar, Preludier och Fugor, förblir relativt obeaktade. I mitt föredrag kommer jag att fokusera på Svarta fanor som en text som kan betraktas som exempel på "den oreña diskursen" (begreppet används bl. a. av Jean-Noël Vuarnet i boken *Le philosophe-artiste*). Det handlar om ett sätt att tänka som är pluralistiskt, som medvetet använder sig av svävande och odefinierade begrepp och som inte skiljer mellan filosofi, litterär fiktion och naturvetenskap. Svarta fanor förenar psykiatri, epistemologi, optik, astronomi och vetenskapshistoria i en hybridisk "varken-varken" form som spränger de traditionella genrens gränser.

Deckaren som populärvetenskapligt medium: Naturvetenskap i och kring Åsa Nilssonnes polisromaner

Kerstin Bergman, Lunds universitet

Avsikten med detta paper är att diskutera deckarens roll som populärvetenskapligt medium idag. Deckaren har på senare år kommit att bli den genre som på många sätt kan sägas dominera den kulturella arenan, såväl när det gäller bokmarknaden som film- och TV-utbudet. I en stor del av de samtida deckarna spelar naturvetenskapen en framträdande roll, och ett rimligt antagande är att genrens konsumenter hämtar en inte obetydlig mängd kunskaper om ny vetenskap från just deckargenren. Med utgångspunkt i Åsa Nilssonnes (1949–) polisromanserie (1991–2006), liksom i marknadsföring och mottagande av denna serie, kommer frågor kring hur deckargenren gestaltar och förmedlar naturvetenskapliga (huvudsakligen medicinska) teorier och kunskaper avhandlas och problematiseras.

Willy Kyrklund och kvantmekaniken: Struktur och intertextualitet i novellen "Katten"

Niclas Johansson, Uppsala universitet

Flera forskare har visat att Willy Kyrklund på olika ställen i sitt författarskap gör anspelningar på upptäckter inom den moderna fysiken. Syftet med detta paper är att visa hur Kyrklund använder sig av textens struktur för att integrera kvantmekanikens filosofiska problem i den litterära texten. Den tes jag kommer att driva är att novellen "Katten" (1957) kan läsas som en kommentar till Erwin Schrödingers berömda tankeexperiment med en till hälften död katt. Schrödingers tankeexperiment, vars syfte var att visa på de ohållbara makroskopiska följderna

av reell obestämdhet vad gäller förhållanden på mikroskopisk nivå, formulerades i en översiktsartikel över diskussionen om kvantmekaniken mellan i första hand köpenhamnstolkningen och dolda variabler-tolkningar. Kyrklund iscensätter genom en dualistisk förmotsättning i novellen en motsvarande konflikt mellan olika filosofiska förhållningssätt. Frågor om determinism och fri vilja, subjektivitet och objektivitet, identitet och komplementaritet blir på så vis delar i ett spel mellan två perspektiv, vilka låter sig förstås utifrån den finländske filosofen Eino Kailas idéer om skillnaden mellan ett punktteoretiskt och ett fältteoretiskt perspektiv.

Chairs

Jonas Ingvarsson, Karlstads universitet
Cecilia Lindhé, Umeå universitet

Session description

The double session on Literature in New Media will address different aspects of the forms of literature, as well as on the forms of reception of literature in the age of digital media. Accordingly, the sessions will discuss: digital forms of texts, in the interface between word, image, text and sound made possible by computer aesthetics; digitalization of traditional texts; the digital as a motif in literary texts; different aspects of reading and reflexivity in the age of digital media; and, finally, varieties of fan fiction and the online interaction with fictional works.

Abstracts and participants

Flytende ord. Digitalisering i norsk litteratur fra Jan Kjærstad til Ole-Petter Arneberg
John Brumo, NTNU, Trondheim

Sámi literature in the age of digitalization and globalization
Coppélie Cocq, Umeå universitet

Kreativ läsning och mediereflexivitet – ett försök till inringning av en problematik
Johan Elmfeldt, Malmö högskola, & Magnus Persson, Malmö högskola

The Networked City and its Network of Anticipation
Troels Degn Johansson, Denmark's Design School

Is Your Computer's Sound on? Fiction on the Flash Platform
Jens Kirk, Aalborgs universitet

French Comics Adapting Contemporary Literature: Specularity in the Graphic Novel
Travesti by Baudoin/Cartaescu
Sonia Lagerwall, Göteborgs universitet

Literary Prosumers. Young people's reading and writing a new medialandscape
Christina Olin-Scheller, Karlstads universitet

Narrative and the Indian People's Imagination
Sanjoy Saksena, University of Allahabad, India

Her Body and his Mother? What is "owned" by who in Bridget Jones' diary?
Maria Helena Svensson, Umeå universitet

Flytende ord. Digitalisering i norsk litteratur fra Jan Kjærstad til Ole-Petter Arneberg

John Brumo, Institutt for nordistikk og litteraturvitenskap, NTNU, Trondheim

Medieteoretikeren Lev Manovich beskriver i boka *The Language of New Media* ulike former for "conceptual transfer", det vil si at "[...] cultural categories and concepts are substituted, on the level of meaning and/or language, by new ones that derive from the computer's ontology, epistemology, and pragmatics." (Manovich 2001:47) Denne prosessen har i løpet av de siste 20-30 år også funnet sted i norsk skjønnlitteraturen. At litterære tekster låner former og begreper fra den mediesituasjonen de er blitt til innenfor er for så vidt ikke noe nytt, men Manovich påpeker at vår tids digitaliseringsprosesser ikke har noen historiske forgjengere å sammenligne med: Mulighetene vi i dag har for å for å lagre, bearbeide og overføre informasjon er historisk ny. Manovich' teorier om de nye medienes form og konsekvenser kan brukes for å kaste lys over skjønnlitterære tekster som har blitt til i starten på den digitale æra. Som tema og motiv dukker digitaliseringsprosessene opp i norsk litteratur på 1980-tallet. Selv om slike prosesser er blitt behandlet litterært tidligere (blant annet i science-fiction-tekstene til Bing/Bringsvær), er det først på 1980-tallet at forfattere har egentlig erfaring med slike teknologier. Mitt paper vil gjøre noen nedslag i norsk litteratur og undersøke hvordan digitaliseringsprosessene fremstilles hos noen norske forfattere, særlig i Jan Kjærstads roman *Homo Falsus* (1983), men også noen nyere eksempler slik som Ole-Petter Arnebergs nye kortprosasamling *Mepåno* (2008).

Sámi literature in the age of digitalization and globalization

Coppélie Cocq, Språkvitenskapliga institutionen, Umeå universitet

This paper is concerned with the adaptation of Sámi narratives to new media. Sámi literature has proved its power of adjustment in the past, and the emergence of new forms of literature and texts in different shapes and genres that we witness today, indicates that this strength has not faded. Sámi literature finds its roots and inspiration in oral tradition. The first Sámi writers were storytellers who established a transition from oral to written literature. Recently, examples of adaptation to audio-visual genres and Internet have multiplied, motivated by the contemporary sociopolitical context for minorities and minority languages in Sweden. From a historical perspective, Sámi literature has undergone an adaptation from an oral to a written medium. Today, the spoken word, sound and visual effects meet again in new media. The transition from a narrative told orally as a performance to an audiovisual medium entails an adaptation not only to a new medium, but also to a new audience, and a new context. In this paper, I investigate how Sámi literature and folklore emerge in new media, more specifically television and Internet. The main focus lies on the implications of the adaptation for the literary genres as well as for the Sámi tradition in terms of authenticity and markers of identity. Taking as a point of departure that innovation does not exclude preservation, the analysis

of audiovisual genres underscores how Sámi narratives have been preserved and modified.

Kreativ läsning och mediereflexivitet
– ett försök till inringning av en problematik

Johan Elmfeldt, Malmö högskola, & Magnus Persson, Malmö högskola

Kreativ läsning och mediereflexivitet Föreställningar om receptionen av såväl tryckt fiktion som nya medietexter har en stark tendens att falla tillbaka på dikotomin mellan naiv och kritisk läsning. Mottagandet sägs vara präglad av antingen det ena eller det andra. Vi vill försöka problematisera denna dikotomi utifrån hypotesen att mediekulturell förändring för med sig nya textuella hybridformer, läsarter och receptionsmonster som inte låter sig beskrivas med enkla uppdelningar mellan det naiva och det kritiska. Med utgångspunkt i N. Katherine Hayles begrepp medieekologi och deep/hyper attention kommer vi i vårt paper att göra två läsningar av litterära texter där denna problematik blir central: en modernistisk klassiker (Thomas Manns *Bergtagen*) och en samtida populärkulturell kriminalroman (Stieg Larssons *Millennium-trilogi*). Med dessa läsningar vill vi argumentera för nödvändigheten av att överskrida den litteraturvetenskapliga receptionsteorins enkla dikotomier och i stället röra oss mot något som vi benämner kreativ läsning och mediereflexivitet.

The Networked City and its Network of Anticipation

Troels Degn Johansson, Denmark's Design School

Networked computers are supposed to be pervading our everyday life, transforming it into a node in the global urban environment of the Internet. However, one should of course distinguish between on the one hand what the pervasion of networked computers actually means for such a new urban experience and, on the other, how discourses on networked cities may construct a sense of network urbanism by means of anticipation, that is the anticipation of an emerging new state of urbanism. American architect and writer William Mitchell's three essays on the networked city has contributed significantly to what could be characterized as a network of anticipation, namely *City of Bits: Space, Place, and the Infobahn* (1995), *Me++: The Cyborg Self and the Networked City* (2003), and *e-topia: Urban Life, Jim—But Not As We Know It*, (1999). The concept of anticipatory networks have recently been developed as what Science and Technology Studies have designated as a sociology of expectations. This paper seeks to identify Mitchell's contribution to such a discursive network of anticipation by analysing its suggestive rhetorical operations and their construction of the idea of a networked city to come. The analysis will be contextualized in regards of the scientific environments of pervasive and ubiquitous computing where such networks of anticipation originated. Moreover will the paper compare its findings with a similar study of Marshall McLuhan's anticipatory discourse of the global village, electronic culture, etc.

Is Your Computer's Sound on? Fiction on the Flash Platform

Jens Kirk, Aalborgs universitet

With the arrival of the electronic media, the limits and possibilities for writers of prose fiction changed fundamentally. On the Internet, writers, who had had to depend on the linearity of the signifier in the printed media for the production and consumption of their fiction, explored the new patterns of signification suggested by the computer-based media. And, since the late 1990s, multimedia platforms have appeared, allowing writers to manipulate all kinds of text – video as well as audio, written as well as spoken – in an almost endless variety of ways. My paper takes a look at what happens to prose-fiction when it moves from the world of the printed book to the screen. I'm interested, first and foremost, in the work of contemporary writers who are using the multimedia platform FLASH in their attempts at “adapting” fiction already in print for the computer screen, e.g. Jeanette Winterson, or who have moved beyond hard copy fiction and are producing multimedia events instead, e.g. Alan Bigelow.

French Comics Adapting Contemporary Literature: Specularity in the Graphic Novel *Travesti* by Baudoin/Cartarescu

Sonia Lagerwall, Institutionen för romanska språk, Göteborgs universitet

Born in 1942 Edmond Baudoin has been called “the spiritual father” of contemporary French alternative comics. A sensuous line and loose and vivid brushwork bring a poetic touch to his highly aesthetical work in black and white. Published by legendary Futuropolis in the 1980's he was one of the first comic artists to explore the autobiographically inspired narrative (autofiction), omnipresent in today's French comics. Literary references are recurrent in his work and he has illustrated texts by Lautréamont, Genet, Le Clézio and Ben Jelloun. In 2007 he published a free adaptation of Mircea Cartarescu's short novel *Travesti*. This paper will focus on how Baudoin rewrites Cartarescu's postmodern visionary exploration of memory, fiction and reality into a spectacular graphic novel allowing him to simultaneously relate to his own work through an ongoing play of specularity.

Literary Prosumers. Young people's reading and writing a new medialandscape

Christina Olin-Scheller, Karlstads universitet

Production of culture is today a matter of “user generated content” and young people are vital participants as “prosumers”, i.e. both producers and consumers, of cultural products on the market (Jenkins 1992; Tapscott 1996; Herman, Coombe & Kaye 2006). As participants in net communities organized around computer games and fan culture, children and teenagers are highly active in communication,

interaction, production and publication of texts, pictures, sounds and films (Lindgren & Sandgren, red., 2007). Among other things they are busy creating fan works (stories, pictures, films) based on already published material like the books about Harry Potter, Japanese manga- and animéstories or films like *Pirates of the Caribbean* and *StarWars* (Jenkins 1992; Helleksen & Busse 2006; Parrish 2007; Olin-Scheller & Wikström forthcoming.). In an ongoing study, focusing the genre fan fiction, I can observe a large interest among young people to act, not only as authors and readers, but also as critics of literary texts. The digital technique makes an intensive interactive process between readers and authors possible and challenges not only the authority of school in matters of learning but also the traditional system of producing and publishing literature. With the genre fan fiction as a point of departure I would like to raise questions about young people as “prosumers” of literary texts

Narrative and the Indian People's Imagination

Sanjoy Saksena, University of Allahabad, India

Imaginations are racial and have been produced by centuries that have worked on the minds of successive generations of people. The way our classical texts were produced, their narrative technique and the narrative (content) itself impinge on our imagination even today. Our attitude to the narrative, whether written or oral, determines our imagination and in turn also determines the nature of the future narrative. The Mahabharata, the Vedas, and the Upanishads were produced centuries ago and have their origins in the oral tradition of myth-making and philosophizing. The Ramayana also belongs to the same genre and was written down by Valmiki who was later followed by a host of writers in various Indian languages. Entertainment, purification of the soul, and worldly wisdom are encapsulated in these texts that contain numerous stories whose number makes modern scholars wonder if they could be the work of any single man. Mahatma Gandhi, the father of the Republic of India, time and again emphasized the influence of Gita, which is a part of Mahabharata, on his life and his actions that were directed against colonial rule. The nativist post-colonial also turns towards these texts to find his identity and bearings. In this age of digitalization and computerization these texts have rejuvenated and the form has changed, the content which is drawn out becoming a matter of the re-creators preferences: the ancient has been forcibly modernized for mass consumption.

Her Body and his Mother?

What is “owned” by who in *Bridget Jones' diary*?

Maria Helena Svensson, Umeå universitet

The interdisciplinary project “Cyber Echoes” analyses Fan Fiction, texts written by fans who use characters, places and themes from a source text, place them in a context they construct, and publish the texts on the Internet. One part of

this project is linguistically oriented, and sets out to examine the language of a source text (a novel, a tv-series, a movie etc.) and the texts written by fans. This is where this paper is initiated. It is also inspired by a Danish article by Scheuer (1995, english title: 'His wife and her breasts'), who has made a quantitative study of the possessive pronouns in the dictionary "Den danske ordbog" ('The Danish Dictionary'). What is interesting is of course not the pronouns themselves, but rather what follows. "His" followed by a certain noun tells us something about male ownership, while what follows after "her" shows some relation between certain objects/phenomena and women. While such a study can be interesting in itself, this paper aims to compare a source text - in this case Bridget Jones' diary by Helen Fielding with some FanFic texts that take place in the Bridget Jones universe. The object of the study is the nouns that follow the possessive pronouns, and the focus is to detect similarities and differences in the texts with a gender aspect in mind.

Literature – Religion – Philosophy

Chair

Håkan Möller, Uppsala universitet

Session description

Ämnesområdet religion – litteratur har en lång historia. Under de senaste decennierna har det interdisciplinära fältet dock genomgått en förändring: frågor om hur man ska legitimera ett studium av litteratur och religion i snäv mening har ersatts av ett mer produktivt och mindre ängsligt och framför allt dialoginriktat intresse för vad som uppfattas som gemensamma teoretiska förutsättningar och problem. Den expansiva och öppna interdisciplinära verksamheten karakteriseras av dels teologins vitala möte med den kontinentala filosofin, dels av litteraturens genreexpansion. I mötet mellan ämnena sammanstrålar teologer och filosofer och författare i en aktuell diskussion som upphäver gränserna mellan ämnesterritorier, stänger sinade ämnesfärör och serverar nytt vin ur gamla läglar. Välkomna till en session med Levinas, Kierkegaard, Maimonides, Dostojevskij, Nietzsche, Deleuze, Cixous, Irigaray, Badiou och Žižek.

Abstracts and participants

Ironins cirklar

Katarina Båth, Uppsala universitet

Theology as rationality critique

Petra Carlsson, Uppsala universitet

Creative Philosophy. Challenges for theological interpretations of sin, sensuality and integrity

Maria Essunger, Uppsala universitet

On Nietzsche's Aphoristic Theology

Mattias Martinson, Uppsala universitet

The struggle with Reason. Dostoevsky as moral theologian

Elena Namli, Teologiska Högskolan Stockholm

Liberation to the Law: The Rationalistic Messianism of Maimonides and Levinas

Jayne Svenungsson, Teologiska Högskolan Stockholm

Ironins cirklar

Katarina Båth, Uppsala universitet

När Kierkegaard skriver att ”ironin snor runt som Leviathan i havet” sätter han fingret på flera centrala egenskaper hos ironin. Likt det bibliska sjöodjuret, en symbol för en mänsklighet i opposition mot gud, är ironin sprungen ur den mänskliga tillvarons brist på gudomlig försoning och rättvisa. Leviathan snor runt i citatet ovan, och Bibelns sjöorm har en parallell i Ouroboros, grekernas cykliska orm som biter sig själv i svansen – då en symbol för självreflexivitet och oändlig upprepning. Avsaknad av gud, samt självreflektion och ett evigt upprepat cirklande kan alltså (utifrån Kierkegaards liknelse) sägas sammanfatta det ironiska tillståndet. Detta inom den ironitradition av negativitet och rationalitetskritik som utgår från den sokratiske ironins inneboende dialektiska karaktär. Denna ironi fångas upp och utvecklas av romantikerna, samt av Kierkegaard och Nietzsche, och återkommer även i ett flertal poststrukturalistiska tänkares betonande av lingvistisk instabilitet. Ironins dialektik av yttrat och menat, sagt och osagt, blir i denna tradition mer än en språklig figur, den blir ett litterärt och filosofiskt existensstillstånd: den moderna människans skapande och självkritiska blick på den egna blicken. Påverkad av Gilles Deleuzes litteratursyn vill jag i detta paper beskriva ironins rörelse och söka denna rörelses konsekvenser. Ironins dualistiska tillstånd leder till ett repetitivt cirklande från den ena positionen till den andra. Denna rörelse får två konsekvenser: 1. Subjektskapande och splittring – ett självmedvetet inautentiskt jag som aldrig når sig själv som något annat än språk, som tecken. 2. I sitt självkritiska förintande av varje intagen position förenar ironin en rörelse som återfinns såväl i negativ teologi som i ifrågasättande filosofi. Men den självkritiska rörelsen, ormen som biter sin egen svans, blir ett evigt cirklande utan effekt och ur denna figur kan man också kritisera ironin för att vara konservativ, utan reell förmåga att lösa de problem den pekar på.

Theology as rationality critique

Petra Carlsson, Uppsala universitet

Where rationality ends mysticism proceeds, and where reasoning stops short and analytical language fails poetry takes on. According to this line of thought poetic language possesses a dual critical potential directed simultaneously at institutionalized religion and at rationalistic reasoning. Analogical trajectories in theology, e.g. the immanent thought tradition and the negative theology, are recurrently used for dual critique of the established Christian tradition and of the rationalistic argumentation at times regarded a liberating substitute for religion. This paper discusses the British theologian Graham Ward's use of the negative theological tradition and does so through Gilles Deleuze's critique of the analogical tradition, to which the negative theological tradition is historically and philosophically related. The analysis focuses the stylistic features of Ward's negative theology and suggests his use of negative theological language revives rather than critiques the tradition his theology is meant to question. While successfully

undermining modern epistemology his prose does not equally well manage to question traditional theological language.

Creative Philosophy. Challenges for theological interpretations of sin, sensuality and integrity

Maria Essunger, Uppsala universitet

Hélène Cixous (1937-) and Luce Irigaray (1930-), French philosophers known for their theoretical works, as well as their poetical writings, challenge theological interpretations of crucial existential dilemmas, related to classical Christian themes such as sin, love and identity. Even if they do not explicitly enter the theological battlefield, I would like to argue for the relevance of their thoughts in an ongoing hermeneutical exercise of understanding the importance of sin, sensuality and integrity in our quest for an authentic life. In their discussions of questions related to body and sex, language and text, creation and sexuality, they could function as critical partners of dialogue to theological understandings of human life. Their philosophies underline, amongst other things, the opportunities which women have to build an independent identity, i.e. in relation to motherhood, work, health and religion. To advance from the struggle for women to own as much as men in material terms (a form of objective equality), to a deeper struggle for women's right to exist – a woman's right to be in her capacity as a woman - (a form of subjective equality), is to fulfil a human task of liberation. The creative philosophy and theological poetry of both Cixous and Irigaray has much to say on the topic. Not only when it comes to content, but also when it comes to form. How we present our ideas is important not only as regards how the urgent content is received, but also for the content itself. Some phenomena or tasks need to be presented in creative ways, as our everlasting endeavours to describe and understand ourselves as relational beings, and I would argue for the importance of expressing this in terms as open, paradoxical and experimental as life is in itself, without losing contact with theoretical critical thinking.

On Nietzsche's Aphoristic Theology

Mattias Martinson, Uppsala universitet

Nietzsche's outright hatred of Christianity and theology is well known. He confessed to an instinctive atheism (*Ecce Homo*) and rejected theological hermeneutics as the prime example of "bad philology" (*The Antichrist*). This has not prevented theologians from a thorough conversation with Nietzsche on various issues, in a manner that often has been more receptive than polemical. Behind this curiosity one can perhaps find some form of generally acknowledged – although seldom expressed – distinction between Nietzsche's somewhat unbalanced critique of religion and his more general proto-postmodernism, which has been understood as immensely important for the theological debate on the present situation. Only sporadically, however, has Nietzsche been used more affirmatively by theology, as

a thinker with a theological voice of his own. In this paper I want to reflect further on the possibilities of a Nietzschean theology, related to his aphoristic writings, especially *The Gay Science* (1882). In the paper I intend to connect this idea of an aphoristic Nietzschean theology to some of Theodor Adorno's writings on literature and my own concept of Post-Christian theology.

The struggle with Reason. Dostoevsky as moral theologian

Elena Namli, Teologiska Högskolan Stockholm

The purpose of this paper is to suggest an interpretation of Dostoevsky's *The Brothers Karamazov* as an advanced theological critique of practical reason. Dostoevsky deals with Kant's understanding of the relation between will and reason within morality already in his *Notes from the underground*. He criticises Kant indirectly by proposing an alternative kind of imperative for human action where the will is regarded to be free in another sense than within Kantian theory. Dostoevsky develops this approach further in *The Brothers Karamazov*. It can be read as a critique of practical reason if the three brothers are interpreted as three models of a relation to reason and its role within morality. Ivan seeks to confront reason by its own tools of logic and control, Dmitri sees passion and negation of reason as a way to liberate the will. Alyosha represents the third way, which is the most interesting in its theological content. Belief in God seems to be an alternative way of upholding moral responsibility even in those situations when any "reasonable solution" appears impossible. The examination of the three different models of "struggle" with reason can be useful for further development of ethical theory. The ideas elaborated by Dostoevsky gives an important perspective on the relationship between a philosophical and a theological approach to morality.

Liberation to the Law:

The Rationalistic Messianism of Maimonides and Levinas

Jayne Svenungsson, Teologiska Högskolan Stockholm

Throughout (the Christian) history, the messianic event has been associated with the abrogation of the Law. Although the scriptural basis for such maneuvers is scarce, Law has been pit against Grace, the Jewish God of Judgment against the Christian God of Love. Even in secular Western thought the pejorative connotations of the Law remain, most markedly in psychoanalytically influenced philosophies such as those of Lacan and Kristeva. A similar tendency can also be detected in Alain Badiou's and Slavoj Žižek's more recent appraisals of Christian Grace as the key to a post-postmodern universalism. The purpose of this paper is to challenge the neo-Pauline universalism of Badiou and Žižek by confronting it with the rationalistic messianism of Maimonides and Levinas. In Maimonides' immense codification of the Law, the *Mishneh Torah*, the messianic event is spelled out not in terms of a liberation from the Law, but rather to the Law. Maimonides' messianic vision – which has nothing otherworldly to it – consists in a re establishment of

the Davidic kingdom, which will allow the Jewish people to contemplate the Law unrestrictedly, and, as a consequence of this contemplation, bring about a reign of peace and justice. Maimonides' vision reverberates in Levinas' attempt to link messianism to universalism. However, the universalism which Levinas advocates has little to do with any form of anti-nomistic abstract universalism. It is, rather, a universalism which retains its force from the particular, which in the Jewish tradition is inseparable from the Law.

Literary studies in Modern Languages

Chair

Martin Svensson Ekström, Södertörns högskola

Session description

Denna session behandlar litteraturvetenskapen inom språkvetenskaperna och tvärtom.

Teoribrist eller metodologisk precision? Den språkvetenskapliga litteraturforskningen har inte sällan uppfattats som ”teorifattig”. Är denna uppfattning korrekt och, i så fall, vilka metodologiska konsekvenser har denna fattigdom? Och vilka av den språkvetenskapliga litteraturforskningens ideologiska, teoretiska och metodologiska premisser bör idag ifrågasättas? Bör språkvetarna bli mer ”teoretiska”? Hur framställs den Andre? Är till exempel sinologin fortfarande, efter den obligatoriska läsningen av Saids Orientalism, eurocentrisk och exotiserande i sin tolkning av kinesisk litteratur, och vad skulle kunna råda bot på en sådan (förment) fläckvis blindhet i studiet av den Andres text?

Postkolonialism eller ”post-kolonial” litteraturforskning. Vilka för- och nackdelar finns med den postkoloniala litteraturforskning som enbart analyserar texter skrivna på de forna kolonialmakternas språk: engelska, franska, portugisiska, m.m.? Dekonstruerar en sådan analys det postkoloniala tillståndet, eller konserverar den istället den koloniala diskursen genom att ”vita akademiker talar om bruna författare som skriver på de forna herrarnas språk”?

Lingvistik och poetik. Hur förvaltas Roman Jakobsons arv inom språkvetenskaperna idag? Finns det, eller borde det finnas, ett disciplinöverskridande samarbete mellan traditionell litteraturvetenskap, språkvetenskapliga ämnen och lingvistik?

Abstracts and participants

Alternative Postcolonialism in Hongkong Drama Translation

Chapman Chen, University of Joensuu

Decontextualization as Basic Approach to Japanese Court Literature

Stina Jelbring, Stockholms universitet

“Litteraturvetenskapen i Sverige”. Analys av en begreppsförvirring

Esbjörn Nyström, Tartu universitet, Estland

Teoribrist eller metodologisk precision inom Octavio Paz-forskningen?

Petronella Zetterlund, Lunds universitet

Alternative Postcolonialism in Hongkong Drama Translation

Chapman Chen, University of Joensuu

About 500 Western plays have been translated (incl. 2 Finnish plays trans. by Chapman Chen) into Hong Kong About 500 Western plays have been translated (incl. 2 Finnish plays trans. by Chapman Chen) into Hong Kong Chinese and performed in Hong Kong, a former British colony. The applicability of postcolonial theories to HK drama translation will be studied in this paper. The postcolonial theories used include Frantz Fanon's (1967) 3 stages of colonized culture vs Dinesh D'Souza's (2003) "Two Cheers for Colonialism"; Edward Said's (1978) Orientalism vs Niall Ferguson's (2004) Empire: How Britain Made the Modern World; Hommi Bhabha's (1994) mimicry and hybridity vs Peter Bauer (1981) on over colonial guilt; Bill Ashcroft's Empire Writes Back (2002) vs Rey Chow's (1998) "Between Colonizers". The translation theories used include S. Aaltonen's (2000) finding that translated plays reflect target culture ideology more than source language culture ideology; S. Basnett's (1998) Postcolonial Translation Theory on liaisons between postcolonialism and trans. studies. Concerning methodology, 9 Western plays performed in HK Cantonese since 1984, e.g., Rupert Chan's (1997) trans. of Shaw's Pygmalion and Jane Lai's (2006) trans. of Chekhov's Three Sisters, are compared with their originals in the socio-political HK context. The finding is that postcolonial HK drama translation reflects nostalgia for enlightened British rule and a need to negotiate with Mainland China as the second colonizer. In conclusion, mainstream postcolonial theories are not universally valid for drama translation; alternative theories, e.g., Rey Chow's, had better be taken into account.

Decontextualization as Basic Approach to Japanese Court Literature

Stina Jelbring, Stockholms universitet

An employment of theories and methods unconnected with a certain field of study without doubt means a decontextualization of an original context. Decontextualization may in extreme cases lead astray, or it may, in a way, mean appropriation and estrangement of a certain text. Used as a conscious method, however, it may serve to foreground interpretations that traditional modes have misrecognized, and means, in a sense, a synthesis of different modes. In this paper I will discuss the problems and difficulties, but also possibilities of testing theories and methods that earlier have not been associated with classical Japanese court literature in general and the eleventh-century classic the Genji Monogatari (The Tale of Genji) in particular. I will look at ways of approach, aspects of comparison between different contexts as well as the employment of theories that originally were intended for a different target.

"Litteraturvetenskapen i Sverige". Analys av en begreppsförvirring

Esbjörn Nyström, Tartu universitet, Estland

Användningen av termen "litteraturvetenskap" i Sverige uppvisar en sällan uppmärksammas egenhet. Företrädare för ett av de litteraturvetenskapliga ämnena, litteraturvetenskap, resonerar ofta som om "litteraturvetenskap" i Sverige vore liktydigt med verksamheten inom det egna ämnet. Detta har idag inget berättigande. Ämnets traditionella definitionsprivilegium gör emellertid att den litteraturforskning och -undervisning som bedrivs inom andra ämnen, de så kallade språkämnen, framstår som något av en anomali. En internationell jämförelse och en granskning av ämnet litteraturvetenskap ger en annan bild. Som den stora anomalin inom litteraturvetenskapen i Sverige framstår i stället ämnet litteraturvetenskap. Dess ämnesbeteckning och dess därmed sammanhängande ämnesidentitet, vilka båda är hegemonistiska men likväl diffusa, måste en gång för alla sättas under lupp. Föredraget kommer att analysera hur termen "litteraturvetenskap" används av företrädare för ämnet litteraturvetenskap, vad detta säger om ämnesidentiteten samt om och hur övrig litteraturvetenskap i Sverige beskrivs i samma kontext. Föredraget belyser dessutom ämnet litteraturvetenskap i relation till såväl den internationella komparatistiken och skandinavistiken som till hela det litteraturvetenskapliga fältet i Sverige. Avslutningsvis lämnas förändringsförslag för framtiden på det nämnda fältet.

Teoribrist eller metodologisk precision inom Octavio Paz-forskningen?

Petronella Zetterlund, Språk- och litteraturcentrum vid Lunds universitet

Föredraget är i huvudsak en presentation av arbetet med och resultatet av min licentiatuppsats i spanska, Voces ajenas en la poesía tardía de Octavio Paz: un estudio estilístico de «Árbol adentro» (2008), om texter av Octavio Paz. Frågeställningen i uppsatsen handlar om hur Paz införlivar andras röster och tankar i sina texter och hur detta kan ses som ett uttryck för hans tänkande. Min utgångspunkt var att nå och förmedla en djupare förståelse för Paz som tänkare. Uppsatsen skulle kunna framstå som "teorifattig" eftersom den i huvudsak består av en närläsning av Paz' texter, men till grund för den ligger också inläsningen av den forskning som producerats om Paz' verk, vilket föranledde beslutet att utarbeta en egen metod. Paz-forskningen kan grovt sett delas in i två grupper: en där Paz' essäer ses som en tolkningsnyckel till hans dikter och en där teori appliceras på en del av Paz' produktion. I min uppsats påvisar jag att samma teman och stilistiska element som finns i dikterna också finns i essäerna och att Paz' essäer och dikter i stället bör läsas på likvärdigt sätt, nämligen som en slags självtillräckliga tematiska och formella enheter. Detta resultat hade inte framkommit om jag följt andra Paz-forskarens metoder eller applicerat en litteraturvetenskaplig teori. I föredraget presenteras min metod i jämförelse med andra Paz-forskarens för att visa på dess fördelar.

Materiality I

Chair

Sara Danius, Södertörns högskola

Abstracts and participants

The Death of a Medium. From the Literary History of the Writing Tablet

Knut Ove Eliassen, NTNU, Trondheim

Sång, sanning och spökerier

Kristina Fjelkestam, Södertörns högskola

A Short Material History of a World Classic: The Arabian Nights from Bagdad to Hollywood

Peter Madsen, Københavns universitet

On Empiricism Considered as One of the Dark Arts: Matter and Fact in the Magical World of Harry Potter

Andrea Polaschegg & Ekbert Birr, Humboldt-Universität zu Berlin

The Death of a Medium. From the Literary History of the Writing Tablet

Knut Ove Eliassen, NTNU, Trondheim

In the wilderness of Sierra Morena, Don Quixote, preparing for his imitation of Amadís' madness, instructs Pancho to convey to the beloved Dulcinea the news of the hero's miserable condition. "All shall be included," said Don Quixote; "and as there is no paper, it would be well done to write it on the leaves of trees, as the ancients did, or on tablets of wax." It is a common place in the history of the literary media how Plato in Theatetus compared the receptiveness of the soul to the writing tablet's wax coating. Less known is a passage in the final instalment of Charles Dickens' Great Expectations, where Miss Havisham in an attempt at rectifying old wrongs, gives Pip a receipt for a large sum of money. "There were none there, and she took from her pocket a yellow set of ivory tablets, mounted in tarnished gold, and wrote upon them with a pencil in a case of tarnished gold that hung from her neck. [...] My name is on the first leaf. If you can ever write under my name, 'I forgive her,' though ever so long after my broken heart is dust – pray do it!" These three passages do not only indicate the long and intimate relationship between writing and subjectivity, they also hint at the history of a particular media, the writing tablet, whose importance has been disregarded until recently, thanks to the works of Peter Stallybrass, Roger Chartier and others. My presentation will explore three stages of the later part of the medium's history: Jonathans Swift's "Verses Wrote on a Lady's Ivory Table-Book", Benjamin Franklin's Autobiography and Charles Dickens' Great Expectations.

Sång, sanning och spökerier

Kristina Fjelkestam, Södertörns högskola

Fanny Lewald (1811-1889) låter sin Jenny från 1843 ställa sin sång i den judiska frågans tjänst. Hon blir vid en social sammankomst anmodad att sjunga för det samlade sällskapet men hör då några nedsättande kommentarer om det faktum att hon är judinna. Hon svarar genom att sjunga "Das Mädchen von Judah", som handlar om en judisk flickas starka längtan efter upprättelse. Jenny förkroppsligar därmed detta i, och genom, sin sång, och: "här, hvarest [publiken] hoppats finna en flyktig underhållning, hade en sanning trädt emot dem, för hvilken de förskräcktes, liksom för ett spöke, hvilket plötsligen på ljusa dagen uppträder bland de lefvande." Sångscenens "sanning" framträder för åhörarna i form av ett skrämmande spöke, "einem Gespenste". Spöket får beteckna samhällets förtryckta och förträngda grupper, och det mest välkända spöket i denna mening är naturligtvis det som år 1848 får inleda Marx och Engels kommunistiska manifest: "Ein Gespenst geht um in Europa - das Gespenst des Kommunismus". Men medan spökelsen betecknar proletariatet hos Marx och Engels, antar det skrämmande spöket i Jennys sångscen istället judiska konturer. De judiska konturerna har i detta fall även formen av en kvinna, och när Jenny ger röst åt de förtryckta och förmedlar deras hittills

osynliggjorda erfarenheter överskrider hon den endast symbolisk-allegoriska funktion som kvinnor hittills tillerkänts för att här istället materialisera politisk insikt. Hur tanke kan leda till handling genom en förkroppsligande akt vill jag utifrån Lewald studera vidare i mitt paper.

A Short Material History of a World Classic: The Arabian Nights from Bagdad to Hollywood

Peter Madsen, Københavns universitet

Antoine Galland's version of Les mille et une nuits turned what is in English usually referred to as The Arabian Nights into a European classic and soon it became a world classic. The most famous tale – about Aladdin and the magic lamp – was adapted to the digital world in the nineties in a Disney version, yet the Arabian Nights early on was turned into movies, not least in Douglas Fairbank's Thief of Bagdad from the twenties, a movie marked not only by spectacular visual effects, but also by a stunning fusion of oriental imagination with ballet russe aesthetics. Few pieces of world literature have to a similar degree appealed to the imaginary of a variety of cultural horizons of reference. One interesting aspect of the story of this appeal is its material history: techniques of reproduction, contexts of reception and transmission, technological developments, like the import of paper technology from China to Bagdad through the digital technology of the Disney corporation, not to forget the playful realization of imaginary pursuits in early Hollywood of the twenties, worn down manuscripts used as stepping stones for oral storytelling in the Middle East, Grub Street publications in early Eighteenth Century London, falsified Nineteenth century manuscripts or flamboyant translations in late Victorian England and fin-de-siècle France.

On Empiricism Considered as One of the Dark Arts: Matter and Fact in the Magical World of Harry Potter

Andrea Polaschegg & Ekbert Birr, Humboldt-Universität zu Berlin

Outside the ivory tower of professionally conducted philosophical debate, the epistemological folk model of "sound" Western European common sense claims that undisputable factuality rests with the observable. Unfortunately, however, abstract concepts, as well as all things that once were, but are no longer, lack materiality and therefore evade observation. Under these conditions, what is desired is a form of continual perceptibility that may be attributed to material, immaterial and no-longer-material items alike. It is our contention that the way magic and its effects are treated in Rowling's Harry Potter novels owes a lot to this particular desire, in that the novels actually evoke a world in which common sense Empiricism is apt to affirm the existence of the actually immaterial, since the latter is apt to be experienced in a comfortably simple, pragmatic kind of way.

Materiality II

Chair

Alexandra Borg, Uppsala universitet

Abstracts and participants

A piece of the puzzle to the cultural history of Þorsteins þáttr bæjarmagns

Charlotte Frantzdatter Johansen, Københavns Universitet

Bokens rematerialisering i det digitala rummet, historiska spår och förlusten av titelspecifik materialitet

Kristina Lundblad, Lunds universitet

Materiality vs Immateriality

Gertrud Olsson, KTH

A piece of the puzzle to the cultural history of Porsteins þátr bæjarmagns

*Charlotte Frantzdatter Johansen, Nordisk Forskningsinstitut,
Københavns Universitet*

I would like to look into what the material of the vellum and paper manuscripts in the North can tell us about the history of the story within. When was a story popular? In which context was it perceived? Who was the scribes and what kind of environment and/or culture was they living in? And how do we get the material to reveal this kind of information? I am here going to use some of the manuscripts of Porsteinn saga bæjarmagns as a case study.

Bokens rematerialisering i det digitala rummet, historiska spår och förlusten av titelspecifik materialitet

Kristina Lundblad, Institutionen för kulturvetenskaper, Lunds universitet

Jag har tidigare behandlat det jag kallar kodexsimultationer, d v s sådana digitala böcker som gjorts blädderbara och som alltså simulerar kodexens fysiska särdrag. Jag vill i detta paper föra diskussionen av bokens och litteraturens materialitet i den digitala kulturen vidare genom att undersöka hur de meningsskapande uttryck som fogat sig till ett litterärt verket i form av olika utgåvors fysiska och formgivningsmässiga särdrag rematerialiseras, omskapas eller suddas ut i digitaliseringen av samma verk. Jag kommer också att diskutera vad den elektroniska hårdvaran gör med litteraturen och upplevelsen av den. Hårdvaran ersätter, tillsammans med mjukvaran, boken. Mjukvaran medierar det abstrakta verket, ungefär som tryckfärgen gjort tidigare. Den största skillnaden härvidlag är att varje enskilt verk genom digitaliseringen skiljs från sin specifika materialitet, den titelspecifika materialiteten, dokumentet, för att istället få dela materialitet med allt annat som medieras via datorn i fråga. Hanteringen av böcker och datorer skiljer sig åt, dock tycks vissa parametrar, peritextuella och formgivningsmässiga, bevaras och jag misstänker att det har med betydelsen av kroppens medverkan i den epistemologiska eller estetiska processen att göra. Att bläddra, exempelvis, skulle kunna betraktas som ett läsningens gränssnitt på kroppslig nivå. För rummet, de litterära verkens fysiska space, bokhyllan etc, bli skillnaden desto större eftersom detta fullständigt töms.

Materiality vs Immateriality

Gertrud Olsson, Arkitektur, KTH

Interested in a new vision, the Hungarian artist László Moholy-Nagy (1895–1946) constructed architectonic “systems” that show how perception of time and space change. At the Bauhaus School, Moholy-Nagy experimented with industrially created material such as plastic, celluloid, and aluminum in order to create new

lighting effects. By examining in an optical way the tension and relation between light and movement, between materiality and visuality, Moholy-Nagy changed from the (painting) technique and medium he had been using – pigment on canvas – to “painting-with-light” directly in space. Instead of canvas, Moholy-Nagy painted transparencies, colored lights one behind the other, like colored light on a screen. He applied colors with flowing, prismatic light that oscillated, instead of using pigments. Effects of changing luminosity were also created in Moholy-Nagy’s light display machines, kinetic sculptures, and automatic projections [fig. 1 shows his Light-Prop-modulator]. Discs of polished metal, sheets of glass, and celluloid produced a “range of shadow interpenetrations and simultaneously intercepting patterns in a sequence of slow flickering rhythm”, Moholy-Nagy writes (2005, 141). In these works of simultaneity, one can see everything at the same time, and also the creative construction which generates the movement. The steel material casts oscillating shadows against the wall which produces an illusion that the whole room is rocking. The shiny reflections of the steel strengthen the transparencies, the form of the sculpture exists in the whole room, or moves into the room, and moves within the room. In Moholy-Nagy’s projects, he has established a relation to the concept of time that is similar to the French philosopher Henri Bergson (1859–1941). Time becomes a moving flux or flow, or *durée*, as Bergson expresses it. The viewer sees the materials move, be transformed into shadows, dissolve in light effects, be reformed into new sequences. This flow of information will continue as long as a film is rolling, or the sculpture oscillating [fig. 2 *Ein Lichtspiel Schwarz-Weiss-Grau*, 1930]. That which is simultaneously seen, because of the layer on layer effect, is transparently seen. The transparent possesses the diaphanousness of the material, and the viewer is thus provided the possibility of simultaneously all at once, seeing through these layers. Bergson writes that in motion, the qualities are dissolved, which implies that the qualities are constituted by the flux. This paper wants to discuss the relation between materiality and immateriality, and in addition the significance of time in these two concepts.

Media and Mediality

Chairs

Leif Dahlberg, Skolan för datavetenskap och kommunikation, KTH
Jenny Sundén, Skolan för datavetenskap och kommunikation, KTH

Abstracts and participants

Artisten/författaren som text – Att skapa en fascinerande personlighet
Anna Biström, Helsingfors universitet

The Aesthetics of Presence
Anders Ehlers Dam, Københavns universitet

Det mediala i ”Tikkanen-Kihlman debatten”
Jan Dlask, Prags universitet

The Modalities of Media. A Model for Understanding Intermedial Relations
Lars Elleström, Växjö universitet

Literature and the ‘Aural Renaissance’
Bruce Johnson, University of Turku; Macquarie University, Sydney; University of Glasgow

Electronic literature or digital art? And where are all the challenging hypertextual novels?
Gitte Mose, Universitetet i Oslo

(Im)Possible Bodies – The Utopian in Performance
Franziska Prechtel, Stockholms universitet

Bodies moving words: Choreographic perspectives on technology-expanded-dancers performing texts and drawings by William Blake
Åsa Unander-Scharin, PhD and choreographer, independent scholar

Artisten/författaren som text

– Att skapa en fascinerande personlighet

Anna Biström, Institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur, Helsingfors universitet

Inom populärmusiken kan man studera ett fenomen som på senare år vuxit sig starkare även i litteraturbranschen; Artisten (liksom författaren) framstår i allt högre grad som en något som skapas – och någon som skapar sig själv. Detta är i sig inte nytt, men utvecklingen inom medielandskapet öppnar nya möjligheter, och förändrar villkoren, för detta skapande – vilket i sin tur väcker nya – såväl metodiska som etiska – frågor inom forskningen. Såväl traditionell biografisk forskning som de rörelser som kritiserade denna utgick ofta från att författaren hörde hemma i en verklighet, till skillnad från den litterära texten som var en konstruktion av språk och litterära grepp. Idag blir forskningen kring författare och deras texter emellertid tvungen att fråga sig vad ”verkligheten” egentligen är (om den finns) och hur fascinerande personligheter skapas, också i syfte att sälja. Författaren liksom artisten kan läsas som ”texter” eller som tecken, bärande på speciella symboliska betydelser. Utifrån exemplet Eva Dahlgren planerar jag i mitt föredrag beskriva hur en s.k. persona eller ”author image” skapas performativt, i en flerstegsprocess som involverar olika medier och flera aktörer. Dessutom vill jag, på en mera generell nivå diskutera vad som ligger bakom detta sug efter artister/författare och deras verkliga liv, samt lyfta fram metodiska, och även etiska frågor, som utvecklingen ger upphov till. Centralt i sammanhanget är också föreställningar om, och spänningar mellan, de föreställningar (om t.ex. artister och författare) som skapas inom populärkulturen kontra det som definieras som ”finkultur”.

The Aesthetics of Presence

Anders Ehlers Dam, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns universitet

In my paper I give an overview of the concept of ”presence” as it has been developed in a number of recent publications by different theoreticians (H. U. Gumbrecht, M. Seel, G. Steiner, J.-L. Nancy, K.H. Bohrer and others), focusing on ”presence” in the aesthetic experience. This opens questions such as: What does presence mean when it comes to aesthetic experience? What is present in the aesthetic experience? What is the relationship between space and time in the experience of presence in, for instance, a text or a picture? Looking at the history of the idea of presence, I will suggest some similarities between the way ”presence” is being used today and some other concepts, for instance ”das Dionysische” in Friedrich Nietzsche, ”Aura” in Walter Benjamin, and ”Sein” in Martin Heidegger. I argue that contemporary presence-studies, in some cases at least, can be seen as a continuation of a vitalist, or lebensphilosophisch aesthetics and cultural critique from the beginning of the twentieth century.

Det mediala i ”Tikkanen-Kihlman debatten”

Jan Dlsk, Institutionen för lingvistik och fennougristik, Prags universitet

År 1975 publicerar de finlandssvenska författarna Christer Kihlman (1930-) och Henrik Tikkanen (1924 – 1984) vart sitt respektive verk (Dyre prins och Brändövägen 8 Brändö Tel. 35), som väcker stor uppmärksamhet inom kritikerkråren. I januari 1976 uppträder de gemensamt i kulturprogrammet Kulttuuriraportti i den finska teven för att presentera sina böcker och samtidigt uttrycker de både sina kritiska åsikter om finlandssvenskheten. Trots att Kihlman och Tikkanen har gått olika vägar på det finlandssvenska litterära fältet förr, buntas de ihop i de åtföljande reaktionerna i finlandssvenska tidningar och ”kihlmanätikkanen” blir för någon tid framåt ett begrepp som betecknar dem som ”smutsat i sitt egen bo”. Mitt bidrag vill utforska rollen som både pressen och teven, på 70-talet ett tämligen nytt massmedium, spelade i den här debatten. Det ämnar besvara frågan om gränsen mellan det mediala och det litterära: hur olika bild på en författare man kan få från litteratur och från media, hur olika de olika medierna kan referera om litteratur ev. författarskap (recensioner versus teve, insändarspalter versus sakkunniga artiklar), hur lätt det är i media att förskjuta innehållet av debatten som en gång började som en litterär polemik (speciellt på det i vänsterandan överpolitiserade 70-talet), och hur en allmän debatt i media kan ändra allmänhetens bild på författares verk.

The Modalities of Media.

A Model for Understanding Intermedial Relations

Lars Elleström, Växjö universitet

The aim of this paper is to present a theoretical framework that explains how media are related to each other; what they have in common, in which ways they differ, and how these differences are being bridged over by intermediality. To understand intermediality, I submit, is to grasp the fundamental conditions of every single existing medium. The material of this theoretical framework consists of the notions of modality and mode. The model presented does consequently not start with the units of established media forms, but with the basic categories of features, qualities, and aspects of all media. Four modalities are defined and related to each other: the material modality, the sensorial modality, the spatiotemporal modality, and the semiotic modality. The four modalities are to be found on a scale ranging from the tangible to the perceptual. All media can be described as being constituted by varying modes of these modalities. However, there are at least two other qualifying aspects involved in media constructions and media definitions: the first is the origin, delimitation, and use of media in specific historical, cultural, and social circumstances; the second includes aesthetic and communicative characteristics. The media borders that prepare the ground for intermediality are consequently of at least two kinds: media differ partly because of modal dissimilarities and partly because of divergences concerning the qualifying aspects of media.

Literature and the 'Aural Renaissance'

Bruce Johnson, Cultural History, University of Turku; Contemporary Music Studies, Macquarie University, Sydney; Music, University of Glasgow

It is widely noted that such technologies as film and digitisation constitute expressive networks against which literary representation has had to contend. There remains, however, a commonality between all those media: they remain centred on a scopic epistemology. Perpetuating a mode established by academic literary studies, modern media studies are primarily conceived in terms of 'readings' and other entrenched visual tropes. This paper explores an information modality that preceded the advent of moving image, and persists as a growing rival to the printed word. While this modality is also deployed by film and digitisation, in the discourse of academic cultural analysis it is so far overshadowed by visual models as to be virtually ignored. I am speaking of sonic communication networks. This neglect of sound has foundations in a suspicion of mass culture, which can be traced back to the rise of literacy as a marker of privilege and sensibility, and indeed to the emergence of the idea of 'literature' itself. But modernity itself may be largely distinguished by the 'renaissance' of auditory cultures, driven and enabled by the rise of technologised sonority and sonic technologies. This renaissance in turn is implicated in issues of popular culture, gender and urbanization. The modern city itself becomes 'audible' rather than 'legible', and writing itself a sonic process. Since the late nineteenth century, sonic information technologies have undermined the authority of literariness. The tension between a visual text fixed in space and the dynamic volubility of the modern city, has shifted the center of cultural gravity. This paper exemplifies some literary attempts to address those tensions in their emergent phase.

Electronic literature or digital art? And where are all the challenging hypertextual novels?

Gitte Mose, Universitetet i Oslo

Lack of new and challenging, interactive hypertextual fictions causes a continuously growing frustration among literary scholars like myself. While we are witnessing a growing and exciting field within digital poetry, and especially digital art as such, hypertextual fictions seem to have become part of and/or floating into interactive digital performance and installation artworks. Noah Wardrip-Fruin's CAVE-work Screen and Camilla Utterback's Text Rain are among digital artworks based on text and words. According to Roberto Simanowski in "Holopoetry, Biopoetry and Digital Literature" (2007), however, Utterback's work in particular, must be seen as a work of digital art rather than literature, since its aim is not to be read but to be played with. So how much text, how many literary generic traits must a hypertextual fiction include to be called literature and not digital art? This paper shall try to answer some of these questions, and if no new hypertextual works surface before the conference, I shall recycle the unsurpassed multimodal fiction

Das Epos der Maschine by Urs Schreiber from 1998 (!) <http://kunst.im.internett.de/epos-der-maschine/> and perhaps take a look at Scandinavian digital poetry sites like www.afsnitp.dk and www.netpoesi.no.

(Im)Possible Bodies – The Utopian in Performance

Franziska Prechtel, Stockholms universitet

In literature, utopias actualise places or systems that account for desires that, in reality, would be impossible to accomplish. According to Ruth Levitas, they express a desire for a better way of living and being. Utopian visions of radical change in this way function as a means of critique. The utopian, however, also creeps into our every day lives. Architects design buildings and cities that provide an ideal, or supposedly ideal, environment for their users. Utopian architecture envisions sustainability, terrorism-free cities or development where none existed previously. This paper will reflect on the potential for utopian expression in the performative arts. Does the unachievability inherent in utopian thinking make the body unfit as a site for utopia? Does its inextricable tie to the world as empirically experienced ban it from the sphere of what can be thought, rather than realised? I will argue bodies are today subject to alternations that make them deviate radically from normative concepts of human capacity, shape and gender. We build and rebuild our bodies not only with costumes and excessive physical and mental training, but also effectively overcome vulnerability, gravity and age by means of plastic surgery and other technical enhancements. In the performative arts, can bodies such as drag queens, but also ballerinas, cyborgs, and wearers of re- and deshaping garment be seen as criticising normative appearance and conduct? To what effect can they be theorised in terms of utopian corporeality?

Bodies moving words: Choreographic perspectives on technology-expanded-dancers performing texts and drawings by William Blake

Åsa Unander-Scharin, PhD and choreographer, independent scholar

The paper will focus on research both in dance, for dance and about dance in a project that includes the development of performance software for interactive movement. The objective is to explore dance perspectives on how digital technology can deconstruct and reshape body, voice and text. The artistic material consists of three choreographed scenes that are part of the libretto in the opera The Crystal Cabinet (Piteå Chamber Opera, 2008), by Carl Unander-Scharin. In this performance the texts and movements were generated from William Blake's poems and drawings. The research questions depart from my choreographic concerns on body, text and technology, elaborated and reflected in Don Ihde's concepts "body one and body two" and Donna Haraway's "cyborg." Some of the areas that my paper will explore are how we code and read the body when the dancer is integrated with and /or disturbed by technology, and how that can generate artistic concepts and new choreographic methods.

The Moving Image

Chair

Trond Lundemo, Stockholms universitet

Session description

The conversion of analog moving images into digital files and the convergence of media in the computer have led film theory back to many of its key issues of the 1970s. In Raymond Bellour's famous short text "Le texte introuvable", written in 1975 as a commentary to Christian Metz' work on film and language, the film image remains unquotable because its movement is inaccessible for text and illustrations. Motion is always lost in description, in frame enlargements and in graphic patterns of movement. This preoccupation with quotability has led to an experimental practice in film theory in the relationship between text, frame enlargements, charts and diagrams. The textuality debates are today recast in a situation where writing, sound and still and moving images are stored in the same digital code. The question of the quotability of the moving film image of 30 years ago seems to have received its answer, almost to the point of losing its relevance, in the convergence of media into the one and the same code. Consequently, all media are subject to the same operations of search and copy, cut and paste. To what extent do electronic images, video art and particularly digital media alter the conditions for and the code of quotation, and what changes do they entail for analytical work? In what ways does the digital code alter the way in which we think the various media within the film (the image, the spoken and the written word, music and sounds)? Would such a rethinking of media connections have consequences for theories of adaptations of other media to 'film'?

Abstracts and participants

Intertext och adaption. Några stumfilmsexempel

Bo Florin, Stockholms universitet

Charting Movement and Mobilising Thought: Dziga Vertov, Sergei Eisenstein, the Photogram and The Still

Trond Lundemo, Stockholms universitet

Filmens universella språk och "lokala" dialekter - tal i film utifrån Michail Bachtins teorier om flerspråkighet och enhetsspråk

Anna Sofia Rossholm, Växjö University

Same Old Pictures: Repetition, Recollection, Recreation

Astrid Söderbergh Widding, Stockholms universitet

Intertext och adaption. Några stumfilmsexempel

Bo Florin, Stockholms universitet

Med utgångspunkt i intertextualitetsbegreppet som det tillämpats på film av Mikhail Iampolski, och exemplifierat med ett par filmer från stumfilmsåren, såväl en svensk (Herr Arnes pengar) som en amerikansk med svensk regissör (Confessions of a Queen), diskuteras i detta paper relationen mellan litterär förlaga, även i dess grafiska utformning inklusive illustrationer, och filmisk gestaltning, liksom ett exempel på relationen mellan text och bild i en digital filmutgåva.

Charting Movement and Mobilising Thought:

Dziga Vertov, Sergei Eisenstein, the Photogram and The Still

Trond Lundemo, Stockholms universitet

This presentation is concerned with the issue of motion - stillness relations, and in what ways they lead to the problem of quotation of film. The issue of quotation leads to important questions when applied to film. The iconicity and especially the movement of films have posed problems for techniques of quotation that have proved productive for thinking about mediality in general. This is in large part because of the multi-medial and heterotopical dimensions of films and the the new constellations of media in the computer have posed questions about quotation in a different medial setting. In representing montage theories, outlining new projects and in quoting moving images within his own films, the Soviet filmmaker Dziga Vertov often resorted to charts and tables in order to convey the construction of a sequence. On the other hand, Sergei Eisenstein's theory of montage is based on immobile elements producing motion, and consequently the still is very apt for his quotations of films. These two opposing views of movement are still key to the theory and practice of digital 'films' and to the way they are 'quoted' in digital online video servers and sites.

Filmens universella språk och "glokala" dialekter - tal i film utifrån Michail Bachtins teorier om flerspråkighet och enhetspråk

Anna Sofia Rossholm, Växjö University

Artikeln syftar på att begreppsliggöra talakten i film utifrån Michail Bachtins resonemang kring talgenrer, flerspråkighet ("heteroglossia") och enhetspråk. Tanken är att öppna för en transhistorisk läsning där representation av förändrade språkdiskurser i digital filmkultur förstås som en historiskt specifik aktualisering av principer som inskrivs i talfilmsmediets konventioner sedan sent 1920-tal (som i sin tur speglas i andra perioders mediekultur). Utifrån en transhistorisk grundläggande dikotomi mellan tal som ord och tal som ljud diskuteras teman som filmens dialekter och sociolekter, flerspråkliga filmer, filmöversättning samt brytningar eller accenter på film. Centralt i analysen är att filmtalet balanserar

mellan det "flerspråkliga" mångfasetterade uttrycket och olika former av "enhetspråk". Analysen är inte tänkt att ge en enhetlig eller allomfattande bild av det gigantiska ämne som tal i film utgör, utan begreppsliggöra fenomen som är typiska för det filmiska talet utifrån det bachtinska perspektivet. Filmpraxis och filmteori från flera perioder diskuteras, men fokus ligger på den tidiga ljudfilmsperioden där frågor om talets representation debatterades mest samt på de förändringar som ägt rum i samtidens digitalisering och globalisering. Man kan notera att flerspråkighet och blandspråkighet på film intensifierats i senare års transkulturella filmkultur. Här kommer denna utveckling sättas i ett samtida medialt sammanhang som kopplas till en övergripande transhistorisk förståelse av filmens tal.

Same Old Pictures: Repetition, Recollection, Recreation

Astrid Söderbergh Widding, Stockholms universitet

In this paper, through addressing questions of repetition, recollection and recreation in relation to four different film examples (La Captive, Akerman 2000, Same Old Song, Resnais 1997, Our Music, Godard 2004 and Look At Me, Jaoui 2004), both in relation to the themes of the films and in relation to technology as such, it is argued that in the very process of mediation and remediation, a productive dimension is involved. Technology itself not only reproduces, but becomes re-creative in the constant process of changing codes.

Chair

Christer Johansson, Stockholms universitet

Session description

Sessionen behandlar olika typer av narrativa fenomen som otillförlitligt berättande, rytm, fokalisation och perspektiv, metafiktion och förhållandet mellan fakta och fiktion i skönlitterära och andra typer av berättelser. Sessionen berör även flermedialitet och olika typer av semiotiska framställningssätt och förhållanden, som distinktionen mellan att visa och att berätta, ikonicitet och indexikalitet, och relationen mellan original och kopia.

Abstracts and participants

Moderniseringskritikens misslyckande som ett resultat av berättelsens rytm. Viktor Rydbergs Vapensmeden (1891)

Andreas Hedberg, Uppsala universitet

Historiografisk metafiktion och faktion: romantikens berättelse om den förstenade gruvdrängen Fet-Mats i två postmoderna versioner

Bo G. Jansson, Högskolan Dalarna

Intersemiotiska begrepp: exemplet Telling-Showing

Christer Johansson, Stockholms universitet

Vem slog först? Om dramaturgi och perspektiv

Gunilla Persson, Stockholms universitet

Narrativ opålitlighet eller diskordans i Döden i Venedig?

Kristian Larsson, Uppsala universitet

Absolute Authenticity

Lars Lundgren, Södertörns högskola

Moderniseringskritikens misslyckande som ett resultat av berättelsens rytm. Viktor Rydbergs Vapensmeden (1891)

Andreas Hedberg, Uppsala universitet

Viktor Rydbergs (1828–1895) författarskap präglas av ett starkt politiskt engagemang, grundat på platoniska föreställningar om skönlitteraturens möjligheter att förena det sköna, det goda och det sanna. Han har själv beskrivit idéromanen Den siste Athenaren (1859) som ”ett spjut [...] slungat mot de fiendtliga lederna, i krigarens lofliga uppsåt att såra och döda”. Men efterhand som Rydberg klättrade på den sociala stegen – han blev till sist såväl akademiledamot som hedersdoktor och professor – kom han alltmer att uppfattas som en samhällsbärande högtidstalare. Hans sista roman, Vapensmeden (1891), blev en enorm försäljningssuccé som under ett halvt sekels tid var en av Sveriges mest lästa romaner. Berättelsen, som utspelar sig i reformationstidens Jönköping, har beskrivits som ”den roman, som mer än någon annan på svenskt språk bär lugnets och harmoniens prägel”. Det mesta tyder dock på att Rydberg själv uppfattade romanen som en stridsskrift, jämförbar med den samtida diktsviten ”Den nya Grottesången”. Romanen präglas av en moderniseringskritisk diskurs; Rydberg vill varna för en pågående förändring av samhället. Resultatet blir bara delvis en framgång; han når en enorm läsekrets, men mottagandet blir inte som han tänkt sig. Diskrepansen mellan intention och reception beror till stor del på romanens form. Berättelsens rytm motverkar Rydbergs syften. Med en narratologisk analysmodell granskar jag i detalj Vapensmedens misslyckande som motståndshandling.

Historiografisk metafiktion och faktion: romantikens berättelse om den förstenade gruvdrängen Fet-Mats i två postmoderna versioner

Bo G. Jansson, Högsolan Dalarna

Fet-Mats är den gruvdräng som omkom och försvann i en rasolycka i Falu koppargruva under 1670-talet och vars kropp upptäcktes välbevarad, med fortfarande ungdomligt utseende, mer än fyra årtionden senare 1719. Han igenkändes då av sin trolovade – nu en gammal gumma. På grund av den märkligt bibehållna kroppen och det hisnande ögonblick då den åldrade kvinnan återsåg sin ungdoms kärlek, blev Fet-Mats och hans historia snabbt känd, även internationellt. Den spreds under 1800- och 1900-talen i Europa som novell och poesi, dramatik och opera. Även idag berättas historien om Fet-Mats både utomlands och i Sverige. Intresset för historien är rentav i växande. Orsaken härtill är omdaning under senare år av Falu gruva från storindustri till musealt världsarv, från malmbrytning till turistorienterad upplevelseindustri. Fet-Mats-berättelsen bildar centrum i denna upplevelseindustri. I mitt paper diskuteras detta förhållande samt den nutida Fet-Mats-epikens karakteristika i ett semiotiskt, narratologiskt och tematiskt perspektiv. Jag finner bl.a. att Fet-Mats-berättandet idag, på ett annat sätt än tidigare, äger en flermedial karaktär och formulerar det postmoderna tillståndets centrala tematik: representationens kris. Jag fokuserar särskilt på två berättelser med anknytning

till Fet-Mats-motivet: Julian Barnes historiografiska metafiktion The Story of Mats Israelson (2004) och det dramadokumentära seriealbumet Fet-Mats: en gruvdrängs hemska öde (2005).

Intersemiotiska begrepp: exemplet Telling-Showing

Christer Johansson, Stockholms universitet

Distinktionen mellan telling och showing, eller diegesis och mimesis är en av representationsteorins klassiska distinktioner. Dikotomin är vitt spridd men också vag och oprecist definierad. Vad innebär det att berätta någonting till skillnad från att visa någonting? Vad är en diegetisk representation och hur skiljer den sig från en mimetisk representation? Som ett första steg i strävan att förklara distinktionens innebörd kan vi se att den används för att skilja mellan å ena sidan olika berättande medier, å andra sidan narrativa modi och former. De centrala representationsfenomen som dikotomin vilar på är för det första berättarförmedling, för det andra scenisk imitation. Det vi måste förklara är således berättaremedieringens och den sceniska imitationens representationslogik. Dessa representationsfenomen analyseras, enligt min mening, bäst med hjälp av de semiotiska begreppen ikonicitet och indexikalitet. Ikoniska representationer bygger på en likhet mellan uttryck och innehåll, indexikaliska tecken förutsätter en direkt förbindelse mellan tecknets enheter. Diegesis beskrivs å ena sidan i ikoniska termer, som en imitation av icke-fiktionala diskurser, å andra sidan i indexikaliska termer, som index relaterade till en berättande agent. Mimesis framställs som ett resultat av en ikonisk representation av tid, rum och ting, men diskuteras också i termer av temporal, spatiala och subjektiva (relaterade till ett medvetande) index.

Vem slog först? Om dramaturgi och perspektiv

Gunilla Persson, Institutionen för nordiska språk, Stockholms universitet

Vem som görs till ansvarig för aggressionen i en konfliktberättelse har betydelse för vems perspektiv som är anlagt i texten. Det kan tyckas fullständigt självklart, men frågan är om någon har gjort en systematisk analys av relationen mellan skildringen av konflikt-upptrappningen och berättelsens perspektiv. Jag har utvecklat och prövat en språklig analysmodell för perspektiv i berättelser om konflikter. Syftet med presentationen är att diskutera den här modellen för tillämpad perspektivanalys av texter som i sin helhet utgörs av berättelser. Trots att mitt material är polisprotokoll är min teoretiska ram litteraturvetenskaplig. Den har visat sig fruktbar eftersom protokollmaterialet består av olika versioner av samma händelseförlopp. Genettes definition av fokalisation som begränsning av information i betydelsen av vad man kan se, har jag betraktat som god men inte tillräcklig. Därför jag har vänt mig till Rossholms vidare perceptionsperspektiv ”som uppfattad av” för att också komma åt begränsning i hur och vad man vill se. Skillnader kan visa sig i fokalisatorns urval av händelser och hur aggressioner omedvetet eller medvetet beskrivs i betydelsen av vem som lägger hinder för vem.

Beskrivningen av konfliktupptrappningen är fokalisatorns sätt att konceptualisera händelseförloppet, med andra ord textens fokus 2 med Jahns terminologi. Jag lovar dessutom att avslöja om det verkligen var ”den andre” som slog först.

Narrativ opålitlighet eller diskordans i Döden i Venedig?

Kristian Larsson, Institutionen för moderna språk/Tyska, Uppsala universitet

Om man förenklat utgår från att ”opålitligt berättande” innebär en inadekvat, förvrängd/störd relation mellan ”story” och ”discourse”, vilken innefattar aspekter som faktualitet/rapportering, subjektivitet/objektivitet, samt ideologi/värdesystem: I vilken utsträckning är det möjligt att tala om narrativ opålitlighet (otillförlitlighet) i ”heterodiegetiska” narrativa texter eller där ”berättaren” förblir anonym, oförkroppsligad och skild från den berättade världen? En tänkbar lösning är att som Dorrit Cohn fokusera på diskrepanser mellan en berättarpersonas ”ideologiska” yttranden och fiktionsvärlden. Cohns analys av Thomas Manns novell Döden i Venedig (Der Tod in Venedig, 1912) utgör en viktig tillämpning av det begrepp som hon brukar för detta fenomen, nämligen ”discordant narration”, narrativ diskordans/diskrepans. Det centrerar kring berättarpersonans etos/karaktär, skild från ”mimetiska”, världskonstituerande utsagor – i (den naiva) bemärkelsen ”world-reflecting”, för att tala med Stephen Halliwell. Övergripande retoriska strukturer möjliggör ur Cohns synvinkel ett skifte från diskordans till opålitlig berättare eller berättarpersona. En annan ansats rör intentionellt strukturerad ”normativitet” hos den narrativa akten som ”misrepresentation”, vilken kan omfatta olika aspekter (inklusive rapporterade/faktuella och subjektiva/objektiva) som funktioner av opålitlighet inom berättelsen. Jag vill argumentera för att detta teoretiska angreppssätt har större förklaringspotential när det gäller Döden i Venedig och Manns fiktionsverk i stort.

Absolute Authenticity

Lars Lundgren, Södertörns högskola

This paper discusses an everyday industrial product. Originally this product was created as a work of art, and eighty years later it has been taken back again from the realm of art to the world of industrial production. Absolut Vodka is the third largest international premium spirit in the world. The explanation of this success is an excellent product quality, but not least important is a determined and organized marketing strategy. The famous bottle is made with special low-iron sand to ensure crystal clear glass. And never before has a bottle been depicted in such glamorous ways, so to say detached from its everyday context. Closely related to the bottle is the award-winning marketing campaign. Skilfully made advertisements are created successively by well-known artists using the bottle in an imaginative and unexpected way. In spite of Absolut Vodka being a genuine Swedish brand, only a few Swedish artists have been invited to create an advertisement. Among them is Dan Wolgers. When looking at Wolgers’s picture one recognises at once, that

Wolgers utilizes – or better recycles – the bottle-rack, an article for everyday use found and purchased by the French artist Marcel Duchamp in a Parisian department store in 1914. A few years later Duchamp exhibited his readymade, and thereby transferred it into an art object, which has been regarded as a milestone in 20th century Western art. Wolgers intentionally works with this meta-art complexity in his use of the famous artwork. His suitable addition, the empty bottle, to Duchamp’s artistic labour reverts the application of the readymade. Now, again, it is used as a bottle-rack – to point out one of the new suggestions occurring in the advertisement. This paper will register the range of conceptual contents in the picture, approaching the American semiotician Nelson Goodman’s theory of symbols, and of autographic and allographic art forms. The paper, furthermore, will focus on Goodman’s discussion on Borges’s famous story “Pierre Menard, Author of the Quixote”. Is Pierre Menard’s 20th century novel with the same text as Cervantes’s Don Quixote simply a copy or a new and separate work? This paper will give further clarifications of these communicative and artistic approaches to authenticity and originality.

Older Literature - Methodological Problems in Research

Chair

Paula Henrikson, Uppsala universitet

Session description

Sessionen samlar inlägg som på olika sätt diskuterar frågor kring äldre tiders skönlitteratur som källmaterial och utgångspunkt för litteraturvetenskaplig forskning. Vilka frågor ställer vi till den äldre litteraturen idag, och vilka frågor ställer den till oss? Vad säger skönlitteraturen om det samhälle som den springer ur och samtidigt formar? Vilken roll spelar den litterära traditionen, nu och i historien? Även frågor kring bildspråk, kanon och medialitet kommer att belysas av de fem deltagarna

Abstracts and participants

Det svenska 1800-talet speglat i prosafiktionen

Mats Malm, Göteborgs universitet

Metamorfoser i Clas Livijns Riddar S:t Jöran

Ljubica Miocevic, Stockholms universitet

Probas centodikt ur ett mediehistoriskt perspektiv

Sigrid Schottenius, Göteborgs universitet

Kanon, konservatisme og kontekstreduktion

Erik Svendsen, RUC, CUID

Fångenskapsberättelser från Nordafrika: En kartläggning av ett tema och dess variationer i 1700-talets svenska litteratur

Joachim Östlund, Lunds universitet

Det svenska 1800-talet speglat i prosafiktionen

Mats Malm, Göteborgs universitet

Prosafiktionen har en ansevärd potential som vetenskapligt källmaterial. Den kan som bekant användas inte bara av språkvetare, lingvister och litteraturvetare, utan av en lång rad humanistiska och samhällsvetenskapliga discipliner. Antalet tänkbara frågeställningar är stort: de kan gälla vilka samhällsfrågor som problematiseras, hur frågor kring världsbild, kön, subjektet, nationell identitet eller det främmande bearbetas, vilka konsumtionsvanor som kommer till uttryck, hur ord och begrepp förändrar sina innebörder eller vilka estetiska föreställningar som utprovas i teori och praktik. Exempelen kan mångfaldigas: i skönlitteraturen pågår ständiga förhandlingar mellan gamla och nya värderingar. Ett viktigt perspektiv som börjat anläggas av historiker är prosafiktionen inte bara som spegling av samhället utan också som påverkan på samhället: det kan vara konsumtionsmönster, normer, föreställningar av olika slag som inte bara tas upp i litteraturen utan också sätter sin prägel på mottagarna. En grundläggande fråga är hur man kan styra digitaliseringen av skönlitteratur mot forskarsamhällets behov. Till problemen hör svårigheter: att över huvud taget finna de skönlitterära källorna; att hantera materialet och omöjligt att göra effektiva sökningar i det; att bedöma hur pass representativt ett givet material är; att jämföra materialet med ett annat, representativt motsvarande, tidsutsnitt. För att pröva utvecklingsmöjligheterna kommer en databas att utvecklas, med främsta syfte att erbjuda ett så representativt urval som möjligt. Urvalsprincipen är enkel: all prosafiktion författad på svenska som utgavs separat åren 1800, 1820, 1840, 1860, 1880 och 1900 tillgängliggörs för läsning och sökning. Materialet ger således dels en bild av den breda litteraturen vid sidan av de författarskap som kommit att överleva till idag. Dels ger det också en ingång inte bara till den breda färan, utan också till det som förekom i marginalen. Urvalet ger vissa problem, inte minst beträffande var gränsen för prosafiktion dras gentemot t.ex. biografier och utelämnandet av prosafiktion publicerad i tidskrifter, men det skall ge forskare möjlighet att få en representativ bild av vilka frågor som gestaltades ett givet år. Det skall också ge möjlighet till historisk jämförelse mellan olika år. I förlängningen skulle det också ge möjlighet till jämförelser med motsvarande material från andra språkområden. Materialet bör ge underlag för utveckling av nya metoder och frågeställningar inom ett antal discipliner. Pilotprojektet påbörjas 2009 och avser att utveckla metoder, hantera problem, pröva användbarheten, ge forskare från olika håll möjlighet till synpunkter och erbjuda underlag för slutsatser om liknande projekt.

Metamorfoser i Clas Livijns Riddar S:t Jöran

Ljubica Miocevic, Stockholms universitet

Skriven under senare delen av 1820-talet, hör Clas Livijns Riddar S:t Jöran. Ett Quodlibet till romantikens sena frukter. På ett plan är detta en allegoriskt-satirisk nyckelroman, där Livijns obarmhjärtigt driver gäck med servila och inskränkta tjänstemän, samt sina motståndare i det offentliga livet. Romanen utspelar sig i

en närmast fantastisk atmosfär, där det vimlar av metamorfoser. Ingenting tycks vara stabilt, varken föremål eller människor. Ting tycks lätt kunna lösas upp från en form och stelna till en annan, döda ting kan komma till liv, människor förvandlas till ting. Denna upptagenhet med det visuella har dock även en annan sida: ett rikt bildspråk, där särskilt metaforer utgör ett påfallande inslag, drar också uppmärksamheten till det bildliga. Dessa två slags bilder är väldigt olika sinsemellan och det är ingen självklarhet att ställa dem bredvid varandra. Den första typen, förvandling av kroppar, brukar förknippas med en tradition som går tillbaka till Ovidius Metamorfoser. Den andra typen är själv en metaforisk användning av ordet "bild" och berör metafor-teoriens många förgreningar. Att det i centrum för Livijns roman står ett faktiskt bildkonstverk öppnar dessutom för intermediala reflektioner, exempelvis i termer av en ekfrasisk läsning. Jag vill i första hand lyfta fram det bildliga som en central dimension i den livijnska texten, samt undersöka hur detta förhåller sig till den allegoriska tekniken.

Probas centodikt ur ett mediehistoriskt perspektiv

Sigrïd Schottenius, Göteborgs universitet

Under den andra hälften av trehundratalet komponerade romarinnan Faltonia Betitia Proba (c. 320-370) en 694 versrader lång bibelesk centodikt med hela och halva verser från Vergilius' tre diktverk Bucolica, Georgica och Aeneiden. Under de föregående århundradena hade den romerske poeten texter i allt högre grad börjat läsas och skrivas ned i codices istället för i papyrusrullar. I vilken mån kan detta skede i skrivandets och läsandets materiella utveckling betraktas som en förutsättning för centoteknikens genombrott i den senantika latinska litteraturen? Probas dikt finns bevarad i minst elva handskrifter från medeltiden och kom först ut i tryck 1472 (Venedig). Under det kommande århundradet trycktes den mer än tjugo gånger. Vad kan utgåvorna säga oss om läsarna och om förutsättningarna för utgivningen av Probas dikt under den tidiga boktryckarkonstens historia? En utveckling som kan belysa denna fråga gäller förekomsten av hänvisningar till Vergiliusrader och bibelpassager i texten. Referenserna blev alltmer frekventa under 1500-talet fram till att Henri Estienne i sin utgåva i 120 från 1578 skalade bort dem helt. Trehundra år senare fanns samtliga textreferenser återigen representerade i Karl Schenkl's textkritiska utgåva (Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum 16) från 1888. Avslutningsvis en utblick mot de möjligheter som den digitala tekniken bär på. Idag skulle Probas centodikt med fördel kunna ges ut i en hypertextedition, där käll- och modelltexterna omedelbart aktualiseras för läsarna.

Kanon, konservatisme og kontekstreduktion

Erik Svendsen, Litteratur og medier, RUC, CUID

Indføringen af en obligatorisk kanon i danskundervisningen i det danske uddannelsessektor vidner om en trængt litteratur. Nogle af de væsentligste argumenter for at indføre kanon vidner også om en kulturpolitisk agenda som

gerne ser fortidens store litteratur som et moment i en national kulturkonservativ værdiorientering. Ser man på hvordan man i skolesystemet – til og med universitetet – prioriterer undervisning i litteraturhistorien – viser et andet mønster sig, nemlig en nedtoning af de ældre perioder. Med andre ord: kanoncementeringen er en kompliceret affære. Mindre bliver det ikke når man ser på hvordan forsøget på at digitalisere kanonteksterne er faldet ud. Jeg vil i mit oplæg specielt forholde mig til nogle af de essentielle argumenter som har banet vejen for den obligatoriske kanon. Den borgerlige regering og dens ideologiske talsmænd har i flere debatbøger fremhævet konservative værdier som kobles til litteraturen, men hvad har 'stedets mystik' at skaffe med litteratur(historie)læsning? Litterære tekster svæver ikke frit i luften; selv om debatten om kanon ikke har taget højde for det aspekt mener jeg man med fordel kan ansue fortidens skattede forfattere ud fra Gramscis opdeling af den intellektuelle i to kategorier, nemlig den traditionelle og organiske intellektuelle. Der er store forskelle mellem de to. For det andet vil jeg redegøre for hvordan nedtoningen af det historiske dimension slår igennem på alle niveauer. Det historisk 'andet', det fremmedartede distanceres i tilegnelsen af fortiden. Der er i tråd hermed også flere studerende som har sværere ved at læse ældre tekster. De har et vaklende kendskab til fortidens sprog- og bevidsthedsformer. Ser man på litteraturhistorieskrivningen er det slående hvor relevant det er at lade fremstillingen tage højde for det kontekstuelle, koble til tværetetiske sammenhænge, vise hvordan gamle tekster fortsat kan reaktualiseres (men også forvanskes). Den reddende kritik er velkommen, men den kan være svær at praktisere.

Fångenskapsberättelser från Nordafrika: En kartläggning av ett tema och dess variationer i 1700-talets svenska litteratur

Joachim Östlund, Lunds universitet

Daniel Defoes äventyrsroman Robinson Crusoe (1719) blev en succé i Europa. Berättelsen om Robinson hör också till en av de mest lästa och flitigaste efterbildade av alla världens romaner. Defoes förtjänst vara att han förband den pikareska äventyrsromanen med ett moraliskt-puritanskt uppbyggelseprogram. Romanens stora genombrott medverkade även i att en mängd robinsonader uppstod, och i en av de tidigaste imitationerna var det faktiskt en svensk person som spelade huvudrollen. 1726 publiceras, av en anonym författare, den tyska titeln *Eines schwedischen Edelmannes, merckwürdiges Leben und gefährliche Reisen*. Därefter dyker den upp på holländska med titeln *Landcrona, G., De Sweedsche Robinson, Of't Won derlyk Leven*, från 1733. 1740 når den upp till Sverige och ges ut av Erik Humbla med titeln: *Gustaf Landcronas, En Svensk Adels-Mans Märkwådige Lefwerne Och fährliga Resa, Tå han som en sanfärdig Robinson sig med en döpt Turkinna, uti tolf åhrs tid på en obebodd ö underligen uppehållit, och eljen the förskräckeligaste Olyckor med ståndachighet lidit och öfwerwunnit, tils thes han ändteligen helt oförmodeligen til rätt Lycksalighet kommit* (På detta verk följer sedan fler nordiska robinsonader som utgavs av J.G. Fleischers: *Der nordische Robinson* 1949, *Der dänische Robinson* 1750-52, *Der isländische Robinson* 1755,

och *Der färöische Robinson* 1756). Handlingen är förlagd till 1600-talets andra hälft och i romanen får man följa Gustavs väg från Sverige ut i världen. Förutom en tolvårig ö-vistelse tillsammans med en turkisk kvinna är Gustav bl.a. verksam som maltesiansk piratjägare och är även slav i Algeriet (två gånger!). Landcronas liv och resa kantas av ständiga prövningar och hinder, av våld, bedrägerier, sexuella frestelser och kval, men också av den stora kärleken. Men med erfarenheterna växer samtidigt Landcrona som människa. Utifrån nätverkets tema kring dygder och laster passar det bra att uppmärksamma berättelsen om Landcrona. Idag saknas det även en analys av denna robinsonad (Landcrona är endast ytligt behandlad av Böök 1907 och av Stangerup 1936). I titeln på den svenska översättningen av romanen betonas tre begrepp: sannfärdighet, ståndaktighet och lycksalighet. Dessa begrepp skall stå i centrum för undersökningen och frågan är vilken betydelse dessa begrepp tillskrivs och i vilka situationer de får sin mening? Till detta fogas även frågor om vilket synsätt på dygd och last som äventyrsromanen förespråkar och hur detta förhåller sig till samtida alternativ, vad som är resultatet av uppbyggelseprogrammet och hur transformeringen av Landcronas livshållning, eller det självbiografiska jaget, kan beskrivs, samt vilken roll det spelar att det är en svensk i huvudrollen? Syftet är att undersöka och uppmärksamma äventyrsromanens metod att pröva egenskaper och utforska olika moraliska värden, samt att tolka dess moralfilosofiska positionering i samtiden.

Poetics

Chair

Anna Cullhed, Uppsala universitet

Session description

This session raises questions concerning poetics from Aristotle's well-known treatise to the demands of present-day technopoetics. Issues to be discussed are: How could poetics approach the perceived conflict between fiction and truth? Could poetics contribute to the intense debates on novels and "true stories"? How do we approach the historical dimension of poetics? Is the rejection of Aristotelian mimesis around 1800 to be reinterpreted? In what sense is contemporary poetry part of the debate on poetics? How does poetics fit into the discussion about literature and new media?

The discussion concerns whether the old designation "literary history with poetics" is relevant for the 21st century. It also raises questions about in what way a poetological point of view contributes to literary studies.

Abstracts and participants

Nya former och figurationer: digitala medier och litteratur

Maria Engberg, Blekinge Tekniska Högskola

Poesi som poetik i lyrikutgivningen 2008

Karin Nykvist, Lunds universitet

The Poetics of Truth: What Literature Can and Cannot Tell Us about the World

Torsten Pettersson, Uppsala universitet

Poetik som ideologi. Poesi och imitation hos A. W. Schlegel och F. W. J. Schelling

Mattias Pirholt, Uppsala universitet

Nya former och figurationer: digitala medier och litteratur

Maria Engberg, Blekinge Tekniska Högskola

Allt eftersom digitala medier tar över det medieteknologiska landskapet förändras även förutsättningarna för litteraturens produktion, publicering och analys. Konsekvenserna kan knappast överblickas ännu, men det finns dock litterära former som kommenterar och reflekterar över den föränderliga situationen. Digital litteratur, dvs litteratur som skapas och publiceras med digital dator teknik som bas, har vuxit fram de senaste decennierna och med den också forskning om de former som dator tekniken som kreativt medium kan lyfta fram eller förnya. Många digitala verk visar på en återupptäckt av de tidiga avantgardisternas formexperiment i ny digital dräkt. På liknande sätt iscensätts konkretisternas statiska bildrörelser i animerade dikter där rörelsen förflyttas från betraktarens fantasi till datorskärmens pixlar. I mitt paper kommer jag dock diskutera andra former utöver dessa igenkännbara poetiska traditioner. Min huvudfråga är, hur kan vi analysera och värdera diktverk som inte helt passar in i våra nuvarande metoder eller inte lutar sig mot avantgardistiska formtraditioner? Vilken terminologi måste aktiveras för att en teknopoetisk diskussion som är anpassad till den nutida konstellationen av teknologier och medier ska kunna ske? Med exempel från digitala litterära verk söker jag svar på frågan hur poetik kan definieras i digital diktning vars poetiska värde ofta ifrågasätts eller endast diskuteras utifrån sina formexperiment.

Poesi som poetik i Lyrikutgivningen 2008

Karin Nykvist, Lunds universitet

Poetikgenren gör comeback i den nordiska litteraturen. Nina Burton, Bob Hansson, Magnus William-Olsson, Pia Tafdrup och Søren Ulrik Thomsen – för att nämna några - har alla publicerat poetiktexter under senare år, böcker som fått rejält med uppmärksamhet. Det metapoetiska stråk som tydligt kan skönjas i nittonhundredatalspoesin visar också att poetik inte alls hör en svunnen tid till: många gånger formuleras explicit eller implicit en tydlig poetik i poesins form. Exemplet ovan till trots vill jag påstå att poetiken är mer hemma i poesin än i andra genrer och medier. I min avhandling *Poesi som poetik* (2002) valde jag därför att undersöka hur Jesper Svenbro i sitt poetiska författarskap förhållit sig både till den klassiska och till den samtida poetiken. Svenbro är särskilt intressant i detta sammanhang eftersom poetiken hos honom är ett huvudspår, men han är på intet sätt ensam om att i diktens form vrida och vända på poesins vad, hur och varför. I mitt konferensbidrag ämnar jag göra ett punktnedslag i den svenska poesiutgivningen och diskutera hur formeln ”poesi som poetik” kan tillämpas på den lyrik som ges ut idag. Jag kommer att utgå från lyrikåret 2008 och undersöka hur poetikdiskussionen alltjämt förs i poesins form. Är den deskriptiv eller preskriptiv? Är den uttalat subjektiv och personlig eller gör den vidare anspråk på att vara allmängiltig? Hur förhåller den sig bakåt, till den historiska poetikgenren? Jag kommer att dröja vid ett par poeter, möjligen blir det Katarina Frostenson och Jesper Svenbro, men min diskussion kommer att vila mot årets samlade utgivning.

The Poetics of Truth:

What Literature Can and Cannot Tell Us about the World

Torsten Pettersson, Uppsala universitet

Providing examples throughout, this paper distinguishes three kinds of truths to which a literary work may aspire: specific, sociological, or general correspondence to reality. Specific correspondence offers knowledge of individual phenomena at a particular time in a particular place; sociological correspondence reflects the collective historical situation of a given group of people; and general correspondence portrays human mentality and behaviour transcending given historical circumstances. The paper counteracts the temptation of assuming specific or sociological correspondence as a matter of course in fiction; the mistake, for instance, of regarding free-wheeling artistic power and fulfilment of generic expectations as a correct rendering of actual sociological circumstances. Two positive points are made: firstly, if specific or sociological correspondence is a priority, fictions can usefully be collated with historical and sociological research; secondly, general correspondence offers a worthwhile and characteristically literary focus of interest. In both cases the workings of such correspondence need to be understood through the concept of “representativity”, explicated in some detail. It is akin to Aristotle’s comments on universal truths and probability, but seeks to put the matter in a clearer and less debatable form.

Poetik som ideologi.

Poesi och imitation hos A. W. Schlegel och F. W. J. Schelling

Mattias Pirholt, Litteraturvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet

Två fenomen som den moderna romantikforskningen pekat på som avgörande i övergången från en klassicistisk till en romantisk konstuppfattning är uppvärderingen av poesin och brottet med imitationstanken. Hos de unga romantikerna i Jena, bröderna Schlegel, Novalis, Schelling m.fl., får alltså poesin en överordnad ställning på bekostnad av de andra konstarterna, samtidigt som föreställning om konsten som i allt väsentligt en imitation av naturen (mimesis) får träda tillbaka för en estetik som framhäver produktivitet (poiesis) och fantasi (Einbildungskraft). Hur hänger dessa två rörelser samman och vilka följer får de? I mitt paper vill jag undersöka vad som sker när poetiken blir den överordnade estetiska ideologin och hur detta påverkar mimesis-tanken. Genom att studera texter av A. W. Schlegel och F. W. J. Schelling, de två i Jena-kretsen som formulerade de mest ambitiösa programmen för en romantisk estetik (i båda fallen huvudsakligen i form av föreläsningar), vill jag dels lyfta fram de historiska förutsättningarna för den ovan beskrivna förskjutningarna som står att finna i 1700-talets debatt om gränsen mellan litteratur och bildkonst och förhållandet mellan naturliga och konventionella tecken (hos exempelvis G. F. Meier, G. E. Lessing, M. Mendelssohn), dels på de förändringar som det mimetiska får hos Schlegel och Schelling. Snarare än att bryta med det klassicistiska mimesis-

idealet, omvandlas det från en innehålls- till en formkategori hos Schlegel och till epistemologisk kategori hos Schelling. Poetiken blir hos dem båda en ideologi som samtidigt traderar och förtrycker imitationen.

Popular Culture

Chair

Jerry Määttä, Uppsala universitet

Session description

Popular culture, often defined as the cultural products and practices which reach and involve a large audience, but generally lack the prestige or cultural capital of consecrated forms of culture, has been a thriving field of studies for decades. For a number of reasons, however, such as the personal interests, ideologies and aesthetic preferences of scholars, the access to promising career paths, the lack of respectability of what is commonly perceived as the results of purely commercial interests, and the research-funding practices in present-day academia, the study of popular culture is still dwarfed by the number of scholarly studies dedicated to consecrated forms of art, literature and culture. These are often regarded as more rewarding subjects for scholarly analysis even though popular culture, with its wide range of products and practices, has arguably played, and still plays, a much larger role in the forming of individual beliefs, dreams, hopes and fears in our modern-day, western, consumer-capitalist societies.

The papers in this session present various perspectives on Swedish and international popular fiction and culture, historic and present, and they all shed light on the manifold aspects of the production, distribution and consumption of popular culture.

Abstracts and participants

The German Gothic Subculture and the Age of Digital Media

Gabriele Eckart, Southeast Missouri State University

Puck and Nancy (Kitty) Drew. Pioneer girl sleuths in Swedish adolescent fiction 1951-52

Tilda Maria Forselius, Göteborgs universitet

Julius Regis tidiga science fictionberättelser

Dag Hedman, Göteborgs universitet

The German Gothic Subculture and the Age of Digital Media

Gabriele Eckart, Southeast Missouri State University

Since the beginning of the 1990s, Germany has become the center of the Gothic subculture that in the late seventies emerged from punk. Presently, it has approximately ninety thousand members in Germany, called “Grufties” (die Gruft = crypt). They have their fanzines and magazines; since 1992, they have been gathering once a year in Leipzig to celebrate the “Wave Gotik Treffen.” My paper proposes to investigate how this subculture responds to the contemporary age of digital media. I will examine the lyrics of recent songs of different Gothic bands as well as interviews given by German “Grufties.” Although many of the “Grufties” use digital media to communicate their fascination with death, it appears to me that such media are also enhancing their fear of the future. This is mainly a fear of a culture of simulation due to the role that modern media plays in the process of globalization. It threatens the individual. Interestingly, some bands refer to poems of early German romanticism in their songs in order to articulate their anxiety connected with the future consequences of present developments of computer technology. As is well known, romanticism emerged as a reaction to the processes of social and cultural rationalization during the age of enlightenment. What links are there between technological, social and cultural developments then and now? How are they reflected in the aesthetics of early German Romanticism and that of the “Grufties”?

Puck and Nancy (Kitty) Drew.

Pioneer girl sleuths in Swedish adolescent fiction 1951-52

Tilda Maria Forselius, Göteborgs universitet

American girl sleuth Nancy Drew – named Kitty in Sweden – is well known to generations of young readers of popular fiction. The series about the smart, self-reliant and always sixteen year old crime solver was first launched in the US in the 1930s. Written by multiple authors and editors under the pseudonym Carolyn Keene, it has over the years become a huge and lasting international sales success, and since the 1970s it has also attracted a great deal of attention from scholars and critics. In this paper I mainly consider a Swedish girl sleuth following in Nancy Drew’s footsteps as a series protagonist. The seven books about detective Berit Larsson – nicknamed Puck – were written in 1951–1958 by Uno Modin under the pseudonym Tony Wickers. The introduction in 1951 makes Puck one of the very first girl sleuth protagonists on the Swedish book market, soon to be followed by the first Nancy Drew translation in 1952. By contrasting these two first books of the two series, my aims are to find out if the Swedish girl sleuth was modeled on her American predecessor and to discuss noteworthy similarities and differences of the narratives. Basically, I am interested in the method of impact; in the ‘machinery’ of the genre industry and the readers’ appeal. Do the different constructions of the protagonists’ heroics, agency and femininity give clues to why Puck was short-lived

and soon forgotten, while Nancy Drew still has a heroine’s status in the minds of both old and new readers? Finally I reflect upon the time context of the subgenre’s arrival in Europe, during the post-war period known as the Americanization of Europe.

Julius Regis tidiga science fictionberättelser

Dag Hedman, Göteborgs universitet

Ett av den framgångsrike svenske populärförfattaren Julius Regis’ (1889–1925) huvudområden var science fiction. Känd är hans novellsamling *Vid de sex kaptenernas bord*. Några Jules-Verne-historier (1925), där redan underrubriken anger genretillhörigheten. I en bibliografi i min undersökning *Den skuggomhöljde Julius Regis* (Litteratur och Samhälle vol. 33:2, 2000) var det tidigaste belägget för en science fictiontext av hans hand 1912. Sedan dess har tidigare opus från perioden 1908–10 blivit kända genom tidskriftsfynd, bland annat en följetong från 1910 som utspelas på Mars och som alltså publicerades två år före Edgar Rice Burroughs’ berömda roman *Under the Moons of Mars* (1912). Dessa fynd vidgar bilden av Regis som sf-författare. Om han tidigare framstod som en trogen lärjunge till Verne och hans ’plausibla’ inriktning, träder han i dessa tidigare berättelser snarare fram som en adept till H.G. Wells och hans fantasyorienterade inriktning genom inslag som marsmänniskor, även om vi även här finner rena verneider om rymdfarkoster och galna vetenskapsmän. Det är väl att märka att de tidigaste av dessa historier publicerades då Regis ännu gick i gymnasieskolan. Tanken är att presentera dessa tidiga verk inom svensk science fiction och att sätta in dem i en genretradition.

Pornography

Chair

Magnus Ullén, Karlstads universitet

Session description

During the last two or three decades, the long standing notion that pornography is not fit for academic study has been effectively challenged. Not only has a growing body of increasingly sophisticated studies on the topic appeared, but the largely condemnatory stance of the first group of critics which formed an impediment to a serious approach on pornography, has by and large been superseded by critics footed in queer theory as well as feminism, to whom pornography is simply a cultural discourse among others. The papers in this session further demonstrate that pornography can be a powerful resource for thinking through a vast array of issues of great importance not only to literary studies, but to society in general.

Abstracts and participants

The Ontology of the Pornographic Image: A Research Project for Porn Studies

Michael Frank, Bentley University

Sounding Pornography

Bruce Johnson, University of Turku; University of Glasgow; Macquarie University Sydney

Drawing the Line: Generic Boundaries of the Pornographic Film in Early 1970's Sweden

Mariah Larsson, Malmö högskola

Digital Pornographic Fiction

Tina Lorenz, Universität Munich

The Pornographicity of Reading: Barthes, Punctum, and the Pornographic Image

Magnus Ullén, Karlstads universitet

The Ontology of the Pornographic Image: A Research Project for Porn Studies

Michael Frank, Bentley University

Most recent work in porn studies, though invaluable, is about porn's epiphenomenal elements. Largely missing is systematic inquiry into the essence of porn, what constitutes it as porn in the first place, its ontology. "Common-sense" suggests that porn is constituted by its subject matter. But a little reflection calls this argument into question. If then, we eliminate subject matter as its defining characteristic; we're left with the transaction that takes place in the process of accessing porn, that is, the process of representation; so we need to examine the nature of this transaction. One possibility is that it provides, with minimal mediation, access to the real, to an otherwise inaccessible human experience. The ubiquitous come shot, the paradigmatic difference between soft and hard core, can then be read as guarantor of authenticity. Yet animated porn, or strictly verbal porn, provide no authenticity; unlike a photograph, they give no access to "the real thing." Thus, if we take verbal, animated, and photographic porn as sharing the same "quidditas," the question is, what does it give us access to? This is the great challenge for porn studies, partly because it's crucial for understanding the relationship of sexuality to representation, but more so because it throws light on the nature of representation itself. In fact porn is the ideal laboratory in which to explore the relationship between cinema as access to the real and cinema as a conventional code, a language.

Sounding Pornography

Bruce Johnson, Cultural History, University of Turku, Music, University of Glasgow, Contemporary Music, Macquarie University Sydney

The discussion over what constitutes pornography continues, sometimes flaring into violent debate and legal action, as in the recent case in Australia involving the shutting down of a gallery exhibition of acclaimed photographer Bill Henson's teenage nudes. The photographs, of course, were silent, and perhaps this suggests one of the keys to the problem of defining pornography. It is striking that the arguments over pornography focus almost exclusively on the visual image. Yet the most prolific medium for pornography is movies, including on the internet. Indeed, the output of pornographic film in the US massively outweighs mainstream feature film production; in Los Angeles 10,000 are made each year, compared with the Hollywood feature film average of 400. As in debates over pornography however, in film studies the overwhelming majority of scholarship and public debate conceptualises and analyses the subject as a visual medium. The emphasis is profoundly misleading, as growing scholarship in the sonic dimensions of film are increasingly demonstrating. Sound, including dialogue, foley work, and diegetic and non-diegetic music, can radically re-configure the meaning and affect of any given visual image or sequence. This paper will examine sound in relation to

explicit depictions of sexuality on screen, and its potential to profoundly realign the power relationships that are held to underpin pornography. Drawing on the work of pioneer Danish porn film maker Ole Ege, as well as interviews conducted with him in 2008, the paper will consider the possibility that sound, and music in particular, can have a determining influence on the perennial question: what is pornography?

Drawing the Line: Generic Boundaries of the Pornographic Film in Early 1970's Sweden

Mariah Larsson, Malmö högskola

The second film in the Language of Love-series, *More From the Language of Love* (*Mera ur kärlekens språk*, 1970) has, together with the other films of the series, gone down in film history as a pornographic film released under the pretense of sex education. Film scholars have emphasized that with the label "sex education", the film makers could get away with material that otherwise would have been censored by the National Board of Film Censorship (*Statens biografbyrå*). Regarding the first film in the series, *From The Language of Love* (*Ur Kärlekens språk*, 1969), this may be true. However, in relation to the second film, the records of the Board show that the discussion of the Board's advisory committee rather pointed the other way around: if the film was released as a pornographic film, the audience would know what to expect and the film would not need to be censored. Considering that the obscenity clause would soon be removed from the Swedish penal code, the sex educational guise was actually not necessary. The discussion of the committee regarding this film, and the reception of this and other films which might be described as semi-pornographic, erotic, or as simply containing sexually explicit material, imply that the genre of pornographic film was not clearly defined at this point in time. For instance, the Danish sex comedy *Bedtime Mazurka* (*Mazurka på sengekanten*, 1970), albeit extremely discreet, was described in one tabloid article as "giggle porn" ("fnissporr"). Film scholar Rick Altman has claimed that film genres develop through a mutual and complex process in which producers, audiences, and critics are involved. Although pornographic films – so called "stag films" – had been produced since the early twentieth century, it was nevertheless not until the 1960s that sexually explicit material could be shown and not until the 1970s that pornographic films became available to a wider audience. As a film genre then, pornography underwent an important transformation at this point in time. If it earlier had been clearly defined by its forbidden and clandestine circulation, more or less exclusively directed towards a male audience, in the early 1970s, those clearly defined boundaries were dissolved by a more relaxed attitude from authorities. Mapping the use of generic labels in advertisements, articles and reviews, and censorship records for a few case studies such as for instance the above-mentioned *More From the Language of Love*, *Anita – Swedish Nymphet* (*Anita – ur en tonårsflickas dagbok*, 1973), and *Flossie* (1974), as well as exhibition practices, the paper will discuss the development of the pornographic film as a genre during the first half of the 1970s.

Digital Pornographic Fiction

Tina Lorenz, Universität Munich

The 20th century sees pornography as an arbitrary commodity without political aims and often without defined authorship. Visual pornography has marginalized pornographic literature, as favorite reception practices shifted first from pamphlet and book to photo and film, and then on to VHS and DVD. The advent of the Internet, complete with the opportunity of pseudonymous writing and interactive participation that it grants its users, has resulted in a revival of pornographic literature cast in new forms and genres. This paper takes a closer look at Internet-specific genres of pornographic fiction, notably serialized stories by users of a large online community called "literotica.com", and pornographic fan fiction. It analyzes how collaboration and egalitarian dialogue between users in a community challenge conventional apprehensions of fiction writing; how the blurring distinctions between writer and reader impact the genre of pornographic literature and how Foucault's theory of the author-function figures in an era and in a medium where the author is long dead and has been replaced with a plethora of voices.

The Pornographicity of Reading: Barthes, Punctum, and the Pornographic Image

Magnus Ullén, Karlstads universitet

This paper suggests that the specifically pornographic quality of pornography – its pornographicity, as it were – is not a trait that is exclusive to porn, but on the contrary a constitutive feature of the act of reading. Taking as my point of departure a reading of Roland Barthes's investigation into the nature of the photograph in *Camera Lucida*, in which he makes a distinction between the erotic photograph on the one hand and the pornographic one on the other, I argue that masturbation can be seen as a kind of zero degree reading. The masturbating reader does not aim to produce the meaning of the text, s/he takes pleasure in it, rather, by consuming its symbolic dimension. Rather than interpreting the pornographic text as a representation of reality, the masturbating reader interacts with the discourse at hand as if that discourse constituted a reality in its own right. Finding the essence of pornography not so much in some inherent textual trait (sexual explicitness, for instance) but rather in the masturbative mode of reading that the pornographic situation engenders, I conclude by suggesting that literary and cultural studies have much to gain by further investigating this anti-hermeneutical way of relating to texts.

Post-colonialism

Chair

Stefan Helgesson, Uppsala universitet

Session description

Panelens sex bidrag rör sig från övergripande frågor till detaljerade närläsningar av postkoloniala texter. Alla berör de i växlande grad cirkulation, transkulturation och motstånd.

Erik Falk inleder med den principiellt avgörande frågan om vad som sker med den "postkoloniala" litteraturens politiska innebörd när den kanoniserats och sprids över världen. Mikela Lundahl och Cecilia Alvstad ger ett historiskt djup åt den frågan med sin undersökning av hur afrikansk litteratur började introduceras i Sverige på 1950-talet. Stephan Larsen följer cirkulationen åt andra hållet – från Europa och utåt – när han spårar omtolkningar av Caliban-figuren hos författare i postkolonier.

Panelens andra halva ägnas aktuell europeisk litteratur. Lill-Ann Körber granskar vägen av nordiska romaner med afrikanska motiv, medan My Svensson gör en jämförande läsning av Jonas Hassen Khemiri och den polska författaren Dorota Masłowska. Svenssons utgångspunkt är spänningsförhållandet mellan motstånd och exotisering i skildringar av "mångkulturella" förorter. Ann-Sofie Persson anlägger ett genusperspektiv på en jämförbar frågeställning – nämligen Nina Bouraouis estetiska bearbetning av en kulturellt fragmenterad uppväxt, delad mellan Algeriet och Frankrike.

Bidragen är skrivna både på svenska och engelska, men sessionens diskussionspråk blir svenska.

Abstracts and participants

Postcolonial literature in the global marketplace

Erik Falk, Stockholms universitet

Den mörke brodern: försök att antologisera den svarta rasen, i Sverige 1957–1960

Cecilia Alvstad, Universitetet i Oslo och Göteborgs universitet, Mikela Lundahl, Göteborgs universitet

Caliban – en symbol för postkolonialt motstånd?

Stephan Larsen, Stockholms universitet

Afrika och Norden i nya nordiska romaner

Lill-Ann Körber, Humboldt-Universität zu Berlin

Svennar och "Russkies". Identitet och motstånd i Jonas Hassen Khemiris Ett öga rött och Dorota Masowskas Wojna polsko-ruska pod flag biao-czerwon?

My Svensson, Uppsala universitet

Plurality and fragmentation in Nina Bouraoui's Garçon manqué

Ann-Sofie Persson, Linköpings universitet

Postcolonial literature in the global marketplace

Erik Falk, Engelska institutionen, Stockholms universitet

One of the defining features of postcolonial scholarship has been its insistence on the connection between aesthetics and politics, as exemplified by such formative critics as Edward Said and Gayatri Spivak. This critical impetus has been balanced by an attention to cultural expression that goes against aesthetico-political norms, rules, and conventions. Spivak's seminal presentation of a postcolonial "hybrid" aesthetics and Homi Bhabha's examination of modes of transformative literary-cultural reading are as different as well-known examples of this. The focus on the politics of aesthetics has, in its more celebratory mode, occasionally led to analyses which stress the politically "subversive" potential of postcolonial literary texts but leave its precise qualities undefined. This lack of precision is problematic; in an era when postcolonial writing is increasingly canonized, a testing of the literature's subversive dimension seems as necessary as ever. Where, if anywhere, lies its political potential now? And for whom might this subversive character be useful? This presentation approaches these questions from a very concrete and critical point of view. Comparing data on the literary market in Britain, East and Southern Africa, it addresses the problem of attributing political potential to postcolonial literature without considering practical issues such as distribution, access, and readership.

Den mörke brodern:

försök att antologisera den svarta rasen, i Sverige 1957–1960

Cecilia Alvstad, Universitetet i Oslo och Göteborgs universitet, Mikela Lundahl, Göteborgs universitet

År 1957 och 1960 kom det två böcker på svenska med titeln Den mörke brodern. Den ena är en antologi med poesi skriven av svarta författare från Karibien, Sydamerika och Afrika. Den andra boken är en förklarande essä till denna litteratur utgiven av Bibliotekstjänst. Böckerna är bland de första böckerna i Sverige med ett tydligt idéinnehåll relaterat till den koloniala situationen och är del av det växande intresset för utomeuropeisk litteratur som uppstår i Sverige efter andra världskriget. I papret kommer vi med utgångspunkt i dessa två böcker att beskriva och analysera den diskurs om svarthet och svart kultur som kommer till uttryck i dessa böcker. Intresset för svarthet och svart kultur väcks i Sverige under decennierna efter andra världskriget, bland annat genom att Artur Lundkvist introducerar "negerpoesi" i ett nummer av tidskriften POESI från 1949 och genom hans böcker, exempelvis Negerkust från 1952. Mot bakgrund av detta kommer vi att undersöka vad i den internationella diskursen man tar fasta på i böckerna: Vad utmärker den svenska diskursen när det gäller uppfattningen om de internationella sammanhangen? Vad lämnas utanför och okommenterat? Hur är översättningarna utförda? Vad kan det säga om synen på ras, mörkhet och litteratur från fjärran, vid denna tid? Paprets fokus ligger på idéers och litterära strömningars rörelser över nationella gränser

och konstruktioner av föreställda gemenskaper som ”mörka bröder” – vilka är de? Vems bröder? Finns där några systrar? Enhet utifrån hudfärg förutsätts, en enhet som överskrider både språk- och nationsgränser: de innehåller poesi och essäer översatta från spanska, franska, och portugisiska. Författare från Sydamerika, Karibien och Afrika är representerade – alla uppenbarligen förenade genom sin mörkhet. Hur föreställs och framställs denna mörkhet? Och hur förhåller man sig till likhet och skillnad: broder indikerar gemenskap medan mörkhet indikerar olikhet och annanhet. Vad för slags annanhet är det fråga om? Är den exotiserande? Eller handlar raskonflikten om social likställighet? Avslutningsvis kommer vi också att reflektera över Nordamerika i relation till denna föreställda mörka broderliga gemenskap. Inga nordamerikanska skribenter finns med i de svenska antologierna trots att den aktuella lyriken i USA enligt Artur Lundkvist själv föregås av en lyrik som nått mycket länge i ”rasladdad särprägel”, både konstnärligt och socialt.

Caliban – en symbol för postkolonialt motstånd?

Stephan Larsen, Stockholms universitet

Avsikten är att, utifrån en översikt över olika sätt att hantera Caliban-gestalten i litterära texter från 1900-talet, diskutera huruvida Caliban alltid och enbart fungerar som en symbol för postkolonialt motstånd, eller om denna bild kan/bör nyanseras. En bild av Caliban som symbol för nordamerikansk kulturlöshet och imperialism ges av Rubén Darío i essän ”El triunfo de Caliban” (1893), och av José Enrique Rodó i boken Ariel (1900). Mer positivt tolkas gestalten av flera karibiska och afrikanska författare, så t.ex. Roberto Fernández Retamar i essän ”Caliban” (1969), George Lamming i romanen *The Pleasures of Exile* (1960), Edward Kamau Brathwaite i dikterna ”Caliban” och ”Letter Sycorax” (1969), Aimé Césaire i dramat *Une Tempête* (1969), Taban lo Liyong i Frantz Fanon’s *Uneven Ribs* (1971), Lemuel Johnson i diktsamlingen *Highlife for Caliban* (1973), Ngugi wa Thiong’o i essäsamlingen *Homecoming* (1973) och David Wallace i dramat *Do You Love Me, Master?* (1977). Bland texter från Australien och det anglofona Kanada bör nämnas David Maloufs drama *Blood Relations* (1987), resp. John Murrells drama *New World* (1984). Som symbol för motstånd mot såväl (neo)kolonialistiska normer som heteronormativitet framstår den kvinnliga och lesbiska Caliban-gestalten i den indiska författarinnan Suniti Namjoshis diktcykel ”Snapshots of Caliban” (1989).

Afrika och Norden i nya nordiska romaner

Lill-Ann Körber, Nordeuropa-Institut, Humboldt-Universität zu Berlin

Mitt paper kommer att handla om den senaste vågen nordiska romaner om Afrika, som Kirsti Bloms *Kitten* (2003), Johanna Nilssons *Jag är leopardpojken*s dotter (2006), Eva Lejonsommars *De afrikanska breven* (2007), Tania Michelets *Afrika er ikke for alle* (2008) och Sara Johnsons *White Men* (2008). Enligt min mening är de en del av den pågående förhandlingen av den nordiska kolonialhistorian i Afrika och postkolonialismen i Norden. Jag vill påstå att de litterära texterna ingår

i intertextuella relationer med postkolonial teori. Mina teoretiska utgångspunkter finns först och främst i vithetsstudier och kritisk *occidentalism*. I mitt paper kommer jag huvudsakligen att fokusera på tre aspekter: (1) representationen av Norden och de skandinaviska berättarna och huvudpersonerna med hänsyn till Norden som geografisk rum, diskurs och identitet, (2) funktioner och figurationer av Afrika i texterna, (3) medialisering, estetisering och fikcionalisering av (post-)kolonialismen.

Svennar och ”Russkies”.

Identitet och motstånd i Jonas Hassen Khemiris *Ett öga rött* och Dorota Masowskas *Wojna polsko-ruska pod flag biao-czerwon?*

My Svensson, Uppsala universitet

2003 utkom i Sverige Khemiris roman *Ett öga rött*, som inledningsvis kom att mottas som en ”förortsroman” skriven på ”Rinkebysvenska”. Ungefär samtidigt i Polen utkom Masowskas debutroman som där kom att utmärkas som den första ”dresiarz”-romanen skriven på bruten polska. Båda romanerna fick i respektive land mycket uppmärksamhet och frågan om autenticitet kom i båda fallen att diskuteras – författaren Masowska är ingen ”dresiarz” och Khemiri är ingen förortsbo. Båda böckerna narreras i första person, ur en tonårspojkes perspektiv. Khemiris huvudperson Halim vänder sig mot svennifieringen och den påstådda integrationsplanen, Masowskas Silny mot ryssarna, ”russkies”, allt västligt inflytande och ett påstått polsk-ryskt krig. Det som blir kvar för Silny är ett ideal-Polen som inte verkligen existerar, för Halim ett exotiskt ideal ”Arabien” som såklart inte heller finns till. Uppsatsen visar hur motstånd skildras i romanerna, samt undersöker gränslandet mellan exotism och motstånd. Jag frågar om vi kan tolka romanerna som stereotyper med en motdiskurs eller om

Plurality and fragmentation in Nina Bouraoui’s *Garçon manqué*

Ann-Sofie Persson, Institutionen för kultur och kommunikation, Linköpings universitet

I *Garçon manqué* (2000) Nina Bouraoui treats her childhood, split between Algeria and France, geographically and culturally. Investigating the theme of the autobiographical self in her text entails a close study of factors contributing to the fragmentation and the plurality of the self. The postcolonial situation and the family constellation (a French mother and an Algerian father) are crucial to the construction of the self. The expectations on the main character translate conflicting cultural patterns putting her between the French “petite fille modèle” and a “garçon manqué” allowing her to escape the prison of Algerian femininity. Her body takes on different shapes according to the context. She enacts both girlhood and boyhood, subverting the idea of a fixed gendered identity. The writing of this plural self is fragmented in several ways: chapters divided into short sections, sentences cut into pieces, creating a text where punctuation is frequent

and periods seem to mark the dividedness of the self. This paper proposes to read *Garçon manqué* in the light of the idea of the plural self. It will investigate how the autobiographical self is constructed as plural, spanning over cultural and gender differences, and how fragmentation is at work in the identity constructing process as well as in the narrative structure and the syntax used in the text. It will address questions of Otherness, gender and language identity.

Psycho-analysis

Chair

Carin Franzén, Institutionen för kultur och kommunikation, Linköpings universitet

Session description

This session raises questions concerning the relation between psychoanalysis and literature. The discussion concerns whether psychoanalysis could be imported into the university discourse on literature, and its educational practice. It also raises questions about the contribution of literary studies to the clinical practice, and vice versa: how psychoanalysis contributes to the understanding of literature and art.

Abstracts and participants

Sexualiteten konfigurationer i Margareta av Navarras Heptameron

Carin Franzén, Linköpings universitet

Passionate Ignorance. The Subject as a Fundamental Impossibility in Educational Practices

Kirsten Hylgaard, Aarhus universitet

Personliga pronomina och det litterära verket

Eva Löwstedt, leg. psykolog, Göteborgs kliniska seminarium

Begärets estetiska dagdröm

Lars Nylander, NTNU, Trondheim

Det poetiske sprog. Poesiens egenart og psykoanalysens poetiske effekter

René Rasmussen, Köpenhamns universitet

"I'll be your mirror": narkissosillusioner i popkonsten

Jakob Staberg

Fantasi(er) som tolkningsmetod inom litteraturkritik och litteraturvetenskap

John Swedenmark, Stockholms universitet

Namnet

Mats Svensson, leg. psykolog, leg. psykoterapeut

Sexualiteten konfigurationer i Margareta av Navarras Heptameron

Carin Franzén, Institutionen för kultur och kommunikation, Linköpings universitet

I Margareta av Navarra sjuttio två noveller, som fick namnet Heptameron då de gavs ut efter hennes död 1559, finns ett flertal som aktualiserar den höviska koden men med vissa förskjutningar. I renässansens version av den höviska koden idealiseras främst kärleken som sådan. Det är nu man börjar tala om platonisk kärlek i Marsilio Ficinos efterföljd. Men i Margareta av Navarras noveller återfinns man även damens upphöjda position och hindren som uppskjuter kärlekens fullbord. Som exempel kan vi ta den tionde novellen i Heptameron. Snarare än platonisk kärlek är det den omöjliga kärleken som framställs här, där den älskande drivs, som damen säger, ”att eftertrakta något av vilket ni ingen tillfredsställelse kan ha och som bereder mig de allra största kval”. Jacques Lacan har vid ett tillfälle talat om ”den stränga och stridbara barmhärtighet som besjälar Margareta av Navarras berättelser, när man kan läsa dem rengjorda från några av de fördomar som [...] uttryckligen syftar till att skydda från sanningens plats.” Jag vill visa hur denna ”sanningens plats” i novellsamlingen är relaterad till en viss gestaltning av sexualitet och begär där den höviska koden och dess variationer är central.

Passionate Ignorance. The Subject as a Fundamental Impossibility in Educational Practices

Kirsten Hyldgaard, Institut for Pædagogik, Aarhus universitet

Psychoanalysis has nothing to say about education. Psychoanalysis has something to say about pedagogy; psychoanalysis has pedagogical-philosophical implications. Educational sciences, whether on the basis of psychology, sociology or anthropology, concern how knowledge and practical competences or qualifications are transmitted to someone (the ‘other’ as an imaginary object) and how the subject (conceived of as an ‘ego’, an ‘individual’, a ‘person’, a ‘self’, an ‘agent’) learn something from somebody. Pedagogy, in distinction to education, addresses the question of the subject. This implies that pedagogical theory is and cannot be a science, but rather a question of and for philosophy; any scientific theory excludes the possibility of thinking the question of ‘what is a subject’. However, the question of the subject is not the exclusive province of philosophy. As a theory of the subject, and as a clinical practice the purpose of psychoanalysis is to let the subject speak; psychoanalysis allows us to identify the essential distinction between pedagogy on the one hand and educational, didactical theory on the other hand. Psychoanalysis and pedagogical philosophy may contribute to the analysis of why educational practice is and always will be haunted by fundamental impossibilities, why the effort to create evidence will always eventually reach an unsurpassable limit. The name for this limit is the subject, the subject of the unconscious, as opposed to the traditional philosophical concept of the subject of consciousness. The subject of the unconscious is the fundamental concept for the elaboration of the philosophical implications of psychoanalysis in general and of the pedagogical-philosophical

implications of psychoanalysis in particular. ‘The subject of the unconscious’ is the concept or name for a fundamental impossibility in educational practices; it makes education not work or comes as a fundamental surprise; it makes plans, methods and ideas about ‘best practice’, ideas about ‘what works’ powerless. This also implies a correspondence between distinguishing analysis and therapy on the one hand and distinguishing pedagogy and education on the other hand. Therapy is educational, analysis is not.

Personliga pronomina och det litterära verket

Eva Löwstedt, leg. psykolog, psykoanalytiker, Göteborgs kliniska seminarium

Namnet är den instans genom vilken vår status som talande varelser meddelas till oss. Detta sker genom vår förankring i tredje person. Första person, ’jag’, är en fiktion härledd från tredje person. Detta visar sig alldeles särskilt i hur barnet erövrar språket genom att först benämna sig själv i tredje person med egennamn. Först är vi Du, sedan blir vi Jag. Detta säger jag som inledning till mitt argument om att jagpsykologin är begränsande och utgår från ideologin om personligheten såsom cementerad. Psykiatern Jean Delay (1907-1987), en av upphovsmännen till den moderna psykofarmakologin, skrev vad han själv kallade för en psykobiografi i två delar om nobelpristagaren i litteratur 1947 André Gide. Det märkvärdiga med André Gides författarskap var att han skrev i jagform det han ville göra sig av med. Hans så kallade bekännelselitteratur innehåller följaktligen också flera skandalösa saker. Det som är mest känt är hans pedofili. Det är fullt rimligt för oss att i kliniken hantera jagformerna just så, dvs. inte som i klassisk analys såsom en identifikation, utan något som skrivs i talet för att göra sig av med. En illusion som det litterära verket. Vad händer när man behandlar jaget som ett objekt? Mitt argument är att detta är framgångsrikt med symptom som per definition är jagfrämmande såsom hallucinationen, ångesten och melankoliska självdestruktiva attacker.

Begärets estetiska dagdröm

Lars Nylander, litteraturvetenskap, NTNU, Trondheim

I syfte att belysa en problematisk aspekt av psykoanalytisk litteraturtolkning, vill jag i detta föredrag diskutera litteraturen i dess specifikt estetiska funktion. Jag kommer då att laborera med en distinktion mellan litteraturens mimetiska och estiska funktion, och hävda att det är just spänningen mellan dessa som ger litteraturen dess subjektiva potential. Inom psykoanalytisk litteraturtolkning har man i första hand intresserat sig för litteraturens psykosexuella innehåll, eller dess expressiva, symptomala funktion i relation till något empiriskt subjekt (författaren eller en generaliserad läsare). Själva den estetiska funktionen har i stor utsträckning undvikits. Den främsta orsaken till detta synes vara att den estetiska funktionen är så nära förbunden med sublimeringen, att den inte ansetts omedelbart tillgänglig för psykoanalytisk tolkning. För att konkretisera denna problematik, vill jag göra en läsning av en av Theokritos idyller (tidigt 200-talet f.Kr.). Theokritos skapade här

en utpräglat metapoetisk genre, som fungerade som en lovsång till dikten, sången och musiken i deras förmåga att sublimerade det könsliga begäret. Man kan kanske säga att det estetiska här framstår som begärets dagdröm om immunitet från det libidinösa objektets "tyranni".

Det poetiske sprog.

Poesiens egenart og psykoanalysens poetiske effekter

René Rasmussen, lektor i dansk litteratur vid Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns universitet, och psykoanalytiker

I vores neoliberalistiske samtid står krav om transparens centralt. Alle skal fortælle alt om sig selv. Intet skal længere holdes skjult. Dette er det hemmeliges opløsning, der hænger nøje sammen med krav om "storytelling": Alt skal fortælles i historier, sammenhængende og med tydeligt budskab. Det gælder f.eks. for terroristgidsler, der bliver sat foran et videokamera, arbejdsløse der skal redegøre for deres aktiviteter, mindreårige kriminelle og en række terapiformer (narrative terapier). Storytelling udgør i den forstand en social diskurs eller et socialt overjeg, der er defineret af ganske bestemte sproglige regler for socialt samvær. Den stigende interesse for og skrivning af poesi udgør et alternativ til dette. Her åbnes der for et ikke-tvangsbetonet sprog. Det samme gør sig gældende for den psykoanalytiske klinik, hvor analytikerens lytten kan sammenlignes med læserens rolle i forhold til poesien. Selvom der er en række væsentlige forskelle, er det også ligheder mellem analytikerens position og den poetiske verden. Oplægget vil skitsere modsætninger mellem storytelling og den poetiske verden samt ligheder og forskelle mellem poesien og den analytiske behandling.

"I'll be your mirror": narkissosillusioner i popkonsten

Jakob Staberg

I Andy Warhols experiment med film och media finner vi ofta monotona tagningar av utstuderade personer från vilka en egendomlig känsla av själtillräcklighet utgår. Här skildras en miljö där manicker och medier ersatt relationer mellan människor framstår som narcissistisk. Frågan gäller här vad ett psykoanalytiskt perspektiv har att säga om en narcissism i denna form. Syftet med följande paper är att med utgångspunkt i Freuds analys av begreppet formulera några möjliga riktlinjer för en sådan studie. I sitt studium av de narcissistiska störningarna tyckte sig Freud nå inblickar i vad han kallade det "gåtfulla Omv". Beteckningen Omv förstår en tänkt systematisk organisation av den psykiska aktiviteten, där ett omedvetet system avgränsas från ett förmedvetet. Narcissism fattas då, inte som en egenskap men som ett metapsykologiskt begrepp vilket bidrar till förståelsen av de inre psykiska processerna. Freud definierar narcissismen som ett tillbakadragande av den libidinösa laddningen från objektvärlden vilken därmed tillfaller jaget. I Warhols experiment manifesteras detta i upplevelsen av inåtvändhet, i filmernas sövande monotoni eller den själtillräcklighet gestalterna utstrålar. Jag vill pröva tanken att

vad Freud kallade "ett primitivt, objektöst tillstånd av narcissism" återupprättats i Warhols medieloopar. De tendenser jag vill belysa i Warhols experiment – upplevelsen av domning, självspeglingen – tycks ha sin motsvarighet såväl i myten som i Freuds teori.

Fantasi(er) som tolkningsmetod inom litteraturkritik och litteraturvetenskap

John Swedenmark, Stockholms universitet

Tillägnelse av ett litterärt verk försiggår både på medvetna och omedvetna psykiska nivåer. Det system av bortträngda önskningar och fantasier som Freud kallar "psykisk verklighet" kan rentav uppfattas som konstitutivt för vissa typer av litteratur, enkannerligen inom samtids poesin. Jag vill i mitt föredrag diskutera vilken räckvidd fantasin – i Freuds bemärkelse – kan ha som hermeneutiskt redskap. Kan de önskningar och begärsmönster som läsaren tillskriver författaren och/eller protagonisterna fungera som bärare av omedvetet material, och i vilken mån kan och bör dessa fynd redovisas även i den offentligt gjorda tolkningen? Under vilka omständigheter är fantasi en legitim tolkningsmetod? Och kan tolkandet alls klara sig utan ett mått av fantasi? Efter en genomgång av Freuds syn på fantasi och det nära sammanhängande begreppet "derivat av det omedvetna" kommenteras två exempel: en diktsvit av Ann Jäderlund, inför vilken läsaren närmast tvingas in i fantasier, och Victor Svanbergs två böcker från 1920-talet om Viktor Rydberg, ökända för de långtgående spekulatioerna om Rydbergs homosexuella böjelser. Längs vilka parametrar står dessa exempel som motsatser, och faller de båda under Freuds formel för omedveten kommunikation: "Det är mycket anmärkningsvärt att en människas Omv kan reagera på en annans Omv med förbigående av Mv"?

Namnet

Mats Svensson, leg. psykolog, leg. psykoterapeut, psykoanalytiker

Vi kan konstatera en viss brist i den hittillsvarande teorin om kliniken, nämligen att denna, trots att Freud tidigt underströk namnets särskilda betydelse för bortträngningsprocessen, inte på ett tillfredsställande sätt har kunnat integrera detta väsentliga element i sin framställning av den analytiska och kliniska erfarenheten. Vad som ännu krävs för att kunna ta detta steg är något som påbörjas men inte slutförs i Lacans bearbetning av den analytiska erfarenheten: en tydlig distinktion mellan namn och betecknande. Om vi följer Freuds noggranna analyser av bortträngningen, så kan vi visa att bortträngningshandlingen väsentligen består i att förvandla ett betecknande element till ett namn genom att beröva det dess "enda drag", dess ena, och nollställa det. Namnet är noll, medan det betecknande är ett. Den Andre (eller det Andra) är intervallet mellan nollan (namnet) och ettan (det betecknande). Detta antagande gör att vi inte längre behöver tänka oss det omedvetna som en särskild lokalitet, till exempel som en underbelägenhet. Det fungerar i talet som namngivningens logik, och i närbelägenhetens domän. För

att illustrera relevansen av dessa resonemang kring namnet och det betecknande avser jag att följa upp Roman Jakobsons analys av poeten Pasternaks prosa (1935) med särskild hänvändelse till Boris Pasternaks stora verk Doktor Zjivago (1957). I sitt arbete skriver Jakobson bland annat: ”Om vi reducerar frågan till den enkla grammatiska formeln, kan vi säga att lyrikens utgångspunkt och ledande tema alltid är första person presens, medan tredje person i preteritum intar motsvarande ställning i epiken. Vilket objekt den lyriska berättelsen än har, så är det alltid bara bihang och bakgrund till första person. [...]. Omvänt hänvisar epiken eftertryckligt till det förflutna, och om berättarjaget kommer till uttryck så är det som en av de agerande personerna. Detta objektiverade jag uppträder som en avart av tredje person, diktaren ser sig själv utifrån. Slutligen kan jaget här betonas i egenskap av iakttagelsepunkt, dock flyter aldrig denna punkt ihop med det iakttagna objektet.” Redan titeln på Boris Pasternaks stora roman Doktor Zjivago antyder ett särskilt förhållande mellan klinik och epik. I romanen betonas hur de sociala och politiska förhållandena beredde marken för huvudpersonens hjärtsjukdom och förtidiga död. I detta sammanhang kommer jag också att diskutera Armando Verdigliones tes om ett särskilt samband mellan hjärtinfarkt och tvångsneurotiskt tal. ”Han måste ha vetat hur allvarligt sjuk han var. Hans hjärtas väggar var som av papper. Men han behöll det för sig själv. Han behöll mycket för sig själv”.

Publics of Literature

Chairs

Torbjörn Forslid, Malmö högskola
Anders Ohlsson, Lunds universitet

Session description

Litteratur har alltid varit en del av och spelat en viktig roll i det offentliga livet. Exemplet är många, från antikens dramer – som skrevs som tävlingsstycken och uppfördes på det torg som var navet i Atens politiska liv – till Elisabeth Alexanders framförande av sin specialskrivna dikt ”Praise Song for the Day” vid Barack Obamas presidentinstallation. Litteraturen har i alla tider berört sina läsare och åhörare, den har påverkat politiker och lagstiftare och manat till uppror eller försvarsstrid. Samtal och debatt om litteraturen och dess mening – om användningen av litteratur – har varit en ofrånkomlig del av det litterära livet.

Ambitionen med sessionen är att utforska hur författare och olika konstellationer av läsare uppträder som aktörer på skiftande arenor och där använder litteraturen för mer eller mindre tydligt formulerade syften. De olika bidragen undersöker hur litterära texter blir föremål för debatt och förhandling vad gäller värderingar och uppfattningar av olika slag – i vårt eget land såväl som i andra länder, i samtiden såväl som historiskt.

Mixed languages!

Abstracts and participants

Parnassen i pressen: litterär strukturomvandling i svenskt 1840-tal
Åsa Arping, Göteborgs universitet

Modern folkbildning eller kulturell fernissa? Essän i den samtida offentligheten
Emma Eldelin, Linköpings universitet

Rendering voice – Between “Innerlichkeit” and “Verfremdung” in contemporary literary criticism
Ingvild Folkvord, NTNU, Trondheim

Tilbaketrekning som intervensjon
Sissel Furuseth, NTNU, Trondheim

Lexikografi som litteraturhistoria
Jon Helgason, Svenska Akademiens ordbok, Lund

Dialogical modes of expression through the altering conceptions of the public: Studies in the transformations of the publics of literature as witness in the autobiographies of Agneta Horn and Erik Gustaf Geijer

Peter Henning, Lunds universitet

"With Your Eyes Shut". The audio book as vocal coach

Jan Holmberg, Malmö högskola

Medialiseringen av författaren som varumärke: Liza Marklund och Camilla Läckberg

Sara Kärrholm, Lunds universitet

Läsecirkeln i Sverige idag

Kerstin Rydbeck, Uppsala universitet

Maja Lundgren vs Lars Norén. Det offentliga samtalets mekanismer

Cristine Sarrimo, Malmö högskola

Klassikernas roll i post-sovjetisk television

Karin Sarsenov, Lunds universitet

Amatörkritik i digital offentlighet – läsrecensioner på Internet

Ann Steiner, Lunds universitet

Poses or positions? The Art of Excitement in Media Society

Sophie Wennerscheid, Institut für Nordische Philologie, Münster

Hjoggböle. Minne, estetik och offentlighet

Anders Öhman, Umeå universitet

Parnassen i pressen: litterär strukturuomvandling i svenskt 1840-tal

Åsa Arping, Institutionen för litteraturvetenskap, idéhistoria och religion, Göteborgs universitet

1840-talet har inte gjort några djupare avtryck i svensk litteraturhistorieskrivning. När fosforisterna tacklat av, familjeromanen förlorat sitt nyhetsvärde, de stora prosasatsningarna inskränkts till "skisser" och 1830-talets inflytelserika kritiker tappat gnistan, återstår bilden av ett typiskt efterklangsdécennium. Men bakom tystnaden döljer sig en avgörande strukturuomvandling av såväl medier som författar- och kritikerroll. Dagspressens genombrott är så omfattande att en betydande del av skönlitteraturen flyttar rakt in i spalterna, till de nyöppnade följetongsavdelningarna. Författarna skriver ofta kritik, och flertalet kritiker publicerar sig även skönlitterärt. Bland kulturarbetets växelbrukare finns en ömsesidighet men också en allt tydligare konkurrens om publik och tolkningsföreträde. En tidigare tradition av anonym publicering utmanas alltmer av ett individuellt imageskapande, ett etablerande av författarnamn, signaturer och positioner. Snart aspirerar inflytelserika författare och kritiker på samma typ av kändisstatus som kungligheter, skådespelare och sångare. Mitt paper diskuterar vad övergången till ett litterärt medielandskap av den här typen, till stora delar igenkännligt för oss än idag, fick för konsekvenser. Vilka vann och vilka förlorade på att diskussionen kring litteratur i allt högre grad kom att handla om ett offentligt varumärkesbyggande? Vilka aspekter i en tidigare praxis av anonym publicering har blivit så främmande för oss att vi kanske inte längre inser deras betydelse?

Modern folkbildning eller kulturell fernissa?

Essän i den samtida offentligheten

Emma Eldelin, Institutionen för kultur och kommunikation, Linköpings universitet

Essän som genre befann sig länge i en fruktbar symbios med den borgerliga offentlighet som växte fram i Europa under 1700- och 1800-talen. Paralleller kan t.ex. dras mellan borgerlighetens salongs- och kaffehuskulturer och det konverserande tilltal som utvecklades i den personliga essän i Montaignes efterföljd. Även om essän vände sig till en icke-specialiserad publik var förutsättningen att författare och läsekrets delade ett slags bildnings- och värdegemenskap. Essän skrevs för den "bildade allmänhet" som borgerligheten tyckte sig vara. I Sverige utvecklades medvetandet om essän som litteraturart förhållandevis sent och 1920-talet var dess egentliga blomstringstid. Under senare decennier har vi sett många svenska författare som anknutit till essäformen, men i en tid då villkoren för litteratur och kunskapsförmedling på ett grundläggande sätt förändrats av fortlöpande demokratiseringsprocesser. Idag utmanas den klassiska bildningstanken av den kunskapsmässiga specialiseringen liksom av en expanderande medie- och populärkultur. Föreställningen om den "bildade allmänhet" som essän traditionellt sett skrevs för ter sig i samtiden alltmer problematisk. I min artikel diskuterar jag essäns status och funktion samt de

författarroller essäisten tillskrivs i den samtida offentligheten, utifrån receptionen av tre essäböcker: Peter Nilsons Solvindar (1993), Peter Englund's Brev från nollpunkten (1996) och Nina Burtons Den nya kvinnostaden (2005).

Rendering voice – Between “Innerlichkeit” and “Verfremdung” in contemporary literary criticism

Ingvild Folkvord, NTNU, Trondheim

Voice phenomena have traditionally been considered powerful and seductive expressions of human subjectivity. Whereas romanticism celebrates the expressivity of voice, as true “Innerlichkeit”, the media discourse of the 20th century is dominated by far more sceptical approaches to voice phenomena. Bertolt Brecht's reflections on the radiophone mediation of voice during the late 1920s for example, emphasise the importance of creating sufficient distance to the mediated voice. In Brecht distance is considered necessary in order to secure the “pedagogical effect” (Brecht, 1927), an approach which anticipates his well known concept of “Verfremdung”. In contemporary literary criticism we can trace a variety of negotiations on the appropriate modes of rendering voice, in different media and different historical situations. This paper draws attention to two interesting Scandinavian examples; the use of inner monologue in Hanne Ørstavik's last novel kallet romanen (2006) and in Åsne Seierstads journalistic prose in De krenkede (2008). Through selected examples from the texts and from the public negotiations on their modes of presentation, the paper seeks to demonstrate how literary criticism produces variations of the tension between “Innerlichkeit” and “Verfremdung”, but also provide modes of understanding which move beyond the limits of this divide.

Tilbaketrekning som intervensjon

Sissel Furueth, NTNU, Trondheim

Den samtidslitterære offentligheten opererer i stor grad på massemediens premisser. Samtidig finnes det også tendenser til at det litterære ordskiftet estetiseres gjennom forfatterstyrte nisjetidsskrifter, kritikkseminarer, blogger, etc. Slike alternative mikrooffentligheter møter imidlertid ofte kritikk fra toneangivende kulturskribenter i dagspressen; i Norge er særlig språkutforskende poesi- og tidsskriftprosjekter blitt lastet for å representere en metafysisk tilbaketrekning og politisk-moralsk ansvarsfraskrivelse. Den kulturjournalistiske kritikken av slike prosjekter er gjerne fundert på en dikotomisk verdimotsetning mellom ønskelig samfunnsmessig intervensjon på den ene siden og problematisk estetisk tilbaketrekning på den andre (jf. bl.a. Wolds essay “Tilbaketrekning eller intervensjon?” i Vagant nr. 3-4/2002). Paperet vil drøfte i hvilken grad nordiske samtidsforfatters påståtte, men også selverklarte, tilbaketrekning fra en invaderende og “genomførvalta mediakultur” (Kritiker nr. 9 (2008) s. 107) innebærer en reell tilbaketrekning fra publikum, eller om den såkalte flukten

inn i mindre offentligheter, fellesskap som for øvrig gjerne opererer på tvers av nasjonsgrensene, snarere kan forstås som en nødvendig strategi for å intervensere effektivt – både estetisk og politisk – i samfunnsdebatten. Et overordnet teoretisk spørsmål blir hvor vidt det habermasianske offentlighetsbegrepet er forklaringskraftig for analyse av det (til dels hypertextuelt organiserte) fellesnordiske litteraturfeltet i dag. Paperet vil derfor munne ut i en diskusjon av forholdet mellom litteraturkritisk praksis og offentlighetsteoretisk begrepsutvikling.

Lexikografi som litteraturhistoria

Jon Helgason, Svenska Akademiens ordbok, Lund

I ett nyligt nummer av Tidskrift för litteraturvetenskap (2008: 2) skisserar Thomas Götselius grunddragen för en ”litteraturhistorisk forskning utan litteraturhistoria”. Det handlar om ”en bokstavig litteraturhistoria: en historia litterae – en historia om hur bokstaven eller skriften konstruerats och ordnats genom historien”. Ett sätt att närma sig denna fråga är att betrakta litteraturen genom lexikografin (verksamheten att utarbeta ordböcker) och den svenska och internationella moderna lexikografins utveckling och historia från 1700-talet och framåt. Lexikografin kom att utgöra en nod i det nätverk av institutionella instanser som växte fram för att bära upp offentligheten kring 1800. Walter J. Ong skriver att ingenting ”illustrerar mera slående hur skrivkonsten och boktryckarkonsten förändras medvetandeförändringarna” och avser därmed lexikografins och ordböckernas expansionsperiod kring denna tid. Den amerikanske statsvetaren Benedict Anderson framhåller lexikografins betydelse för nationalprocesserna i Europa under 1800-talet. Samtidigt kan man konstatera att färdigställandet av ordböcker långt ifrån var (eller ens är) en ideologiskt neutral aktivitet. Tvärtom förefaller de avväganden som de tidiga lexikograferna fattade ha tydliga beröringspunkter med litteraturens och de litterära offentligheternas sfärer. Det jag kommer att beröra är litteraturens funktionsbestämning i det lexikografiska sammanhanget. De praktiska exempel som jag arbetar med gäller i första hand Svenska Akademiens ordbok. En av de, i det här sammanhanget, mest intressanta formuleringarna av Ordbokens uppdrag är att ”viktiga litteraturverk och kända litteraturställen prioriteras”.

Dialogical modes of expression through the altering conceptions of the public:

Studies in the transformations of the publics of literature as witnessed in the autobiographies of Agneta Horn and Erik Gustaf Geijer

Peter Henning, Språk- och litteraturcentrum, Lunds universitet

In today's layout of the public sphere we are experiencing an array of aesthetic strategies utilizing the interplay of private and public in new, challenging modes of expression. While it is easy to consider these phenomena as specific to our contemporary era and its post-industrial developments in culture and technology,

it is possible enrich our understanding of the matter by addressing them in the light of the historical transformation of publicness and of the public realm itself. The present paper addresses these notions with focus on the interrelated states of private and public. The two case studies presented, respectively concerning the autobiographical work of Agneta Horn and Erik Gustaf Geijer, discusses the concept of publicness before and after the rise of a commercial book market. By means of two varying approaches these studies also showcase the possibilities of fusing textually and contextually oriented studies in the scholarly field of literature in the public realm. What initially may appear as a conflicting blend could in fact prove a necessary interweaving in the search for a deeper understanding of the possibilities of communication through literary media. Although the publics of literature in large often is taken to be synonymous with the advent of the public sphere, the paper at hand offers a more nuanced perspective on the possibilities and restrictions for literary expression as formulated in the breaking point between intimate and open. Mikhail Bakhtin's concept of dialogue, as well as theories on the performative, forms vital tools in the interpretation of the complex modes and networks of communication appearing in seventeenth, as well as nineteenth century Sweden. Through an investigation of selfhood and individuality as affected by the altering conceptions of publicness, contemporary strategies for expressing the self are made understandable through a broader historical contextualization.

"With Your Eyes Shut". The audio book as vocal coach

Jan Holmberg, Konst, kultur och kommunikation, Malmö högskola

The human ear, Hermann von Helmholtz asserts in his *Von den Tonempfindungen als physiologische Grundlage für die Theorie der Musik* (1863), has been corrupted by listening to music, played as it is on instruments with fixed tones, having listeners accepting notes as in tune when they in fact are as much as one fifth of a semitone off from their true pitch. The voice, on the other hand, Helmholtz claims, through its nearly infinite tonality and natural tempering, is in this respect a far superior instrument to anyone who bothers about listening for real. Taking Helmholtz' notion as a point of departure, this paper will analyse how the recent success of the audiobook not only introduces a "new" kind of literary consumption (or rather, technically upgrades an ancient habit of listening), but also suggests a literary analysis, where the technological elements of writing are on display.

Medialiseringen av författaren som varumärke:

Liza Marklund och Camilla Läckberg

Sara Kärrholm, Språk- och litteraturcentrum, Lunds universitet

Liza Marklund och Camilla Läckberg är två av de kvinnliga författare som skapar mest uppmärksamhet i offentligheten i Sverige idag. De har båda etablerat sina författarskap som ett slags varumärken, som innefattar långt mer än enbart deras litterära alster. Deras varumärken skapas framför allt genom olika typer av mediala

bilder och texter, som fungerar som ett slags komplement och ibland korrektiv till deras författarskap. Hur påverkar denna medialisering av författaren som varumärke författarskapet? Vilka medel står till buds för författaren i skapandet av sitt varumärke? Finns det någon specifik agenda som respektive författare vill uttrycka genom sin användning av olika media, och i så fall, vilken? Och slutligen: innebär medialiseringen några begränsningar för författarens möjligheter att själv konstruera och kontrollera sitt varumärke? Mitt paper kommer att handla om dessa frågor och ingår som en del i ett övergripande projekt som jag för närvarande arbetar med och som handlar om "Värdet av en kvinnlig deckarförfattare: receptet på litterär framgång formulerat utifrån populärkulturens normer och värderingar".

Läsecirkeln i Sverige idag

Kerstin Rydbeck, Insitutionen för ABM, Uppsala universitet

Jag kommer att presentera ett projekt som jag planerat under ganska lång tid och som kommer att igångsättas våren 2009. Det handlar om en undersökning med det övergripande syftet att studera läsecirkeln /bokcirkeln/litteraturcirkeln som företeelse i Sverige idag. Vad det handlar om är alltså en verksamhet där en organiserad grupp människor läser litteratur när det passar var och en och sedan samlas till möten vid regelbundna tillfällen för att diskutera och delge varandra sina läsoplevelser. Cirkelarna kan vara knutna till exempelvis studieförbund eller folkbibliotek. Den största gruppen torde dock vara helt fristående. Cirkelarna är sannolikt flera än någonsin, men har knappast varit föremål för forskning. I en kvantitativ del görs först ett försök att studera just cirkelverksamhetens omfattning. I en kvalitativ del djupstuderas sedan ett mindre urval cirklar. Deltagarsammansättning, arbetssätt, hur cirkelarna väljer och får tag på den litteratur och annan information som de behöver samt vilka olika funktioner verksamheten har för deltagarna kommer här att undersökas. Det finns anledning att tro att kvinnor deltar i läsecirkelverksamhet i betydligt större utsträckning än män. Projektet anlägger ett genusperspektiv och syftar till problematisera folkbildningsbegreppet för att lyfta fram och diskutera den tämligen osynliga del av det fria bildningsarbetet som cirkelarna utgör. Vidare studeras läsecirkelns funktion som alternativ kvinnlig organisationsform utifrån begreppen privat och offentligt.

Maja Lundgren vs Lars Norén. Det offentliga samtalets mekanismer

Cristine Sarrimo, Konst, kultur och kommunikation, Malmö högskola

Med utgångspunkt i mottagandet av Lars Noréns *En dramatikers dagbok* (2008) och Maja Lundgrens *Myggor och tigrar* (2007) kommer jag att diskutera hur det offentliga litterära samtalet fungerar och varför. Det bekännande talet och dess efterverkningar i pressen och andra medier är ett slags performativ självbiografisk akt och auktoriseringsprocess som legitimerar eller diskrediterar författarens rätt att tala. Därför är denna akt också en handling som etablerar både journalist- och författarroller. Jag använder bekännelsens anklagelse- och försvarsstruktur

som läsanvisning för att markera dess ritualiserade form och effekt. Bekännelser aktualiserar frågan om vad som är sant och falskt. Detta sanningsanspråk behåller även journalistiken som har fikionaliserats på olika vis. Ibland är det därför svårt som medianvändare att upprätthålla en strikt gränsdragning mellan fakta och fiktion. Denna fikionalisering av det offentliga samtalet menar jag är ett kännetecken för våra nutida offentligheter, vilket i sin tur gör att etik- och moralfrågor återigen blir akuta att lyfta fram.

Klassikernas roll i post-sovjetisk television

Karin Sarsenov, Språk- och litteraturcentrum, Lunds universitet

I Ryssland spelar de litterära klassikerna en roll som på ett avgörande sätt skiljer sig från svenska förhållanden. På grund av den utbredda analfabetismen vid bolsjevikernas makttillträde har böcker och läsande blivit starkt förknippade med det sovjetiska moderniseringsprojektet. De nya makthavarna såg som sin uppgift att sprida det som i väst har uppfattats som ett borgerligt bildningsideal till de breda befolkningslagren, och som i Sovjetunionen kom att kodifieras som ”kampen för kulturkost” (att vara kulturell). En mycket ambitiös litteraturundervisning i ungdomsskolan introducerar de ryska 1800-tals klassikerna redan i femte klass, vilket skapar en gemensam kulturell referensram för stora befolkningsgrupper, både inom och utom nuvarande Ryska federationen. Artikeln studerar hur rysk television sedan millennieskiftet använder klassikerna för att bygga en identitet som överbrygger etnisk och nationell tillhörighet och baserar sig på ett gemensamt sovjetiskt kulturellt arv och tillgång till det ryska språket. Särskild uppmärksamhet ägnas filmatiseringar av klassiker som sänts som TV-serier, samt litterära referenser i humorprogram.

Amatörkritik i digital offentlighet – läsarecensioner på Internet

Ann Steiner, Språk- och litteraturcentrum, Lunds universitet

Det moderna mediasamhället har med intåget av digitala tekniker skapat nya mönster bland läsare vilket väcker många frågor kring litteraturens roll, villkor och möjligheter. Lite provokativt kan man fråga sig varför vi fortfarande läser skönlitteratur istället för att se på teve, chatta via msn, spela dataspel eller träffa vänner? Vad betyder litteraturen för vanliga läsare? Vilken betydelse Internet har för den enskilda läsarens syn på litteratur och på enskilda titlar vet vi endast litet om. Klart är att litteratur är något som många som skriver på Internet intresserar sig för och åtskilliga enskilda ägnar sin fritid att fälla kommentarer om litteratur. På olika slags sidor finns det möjlighet att uttrycka sina synpunkter, bland annat i bloggar och på olika nätbokhandlares hemsidor. Denna amatörkritik är både privat i sin karaktär och läggs ut i en offentlighet precis som annan litteraturkritik. Amatörkritiken skiljer sig från den professionella kritiken på flera sätt, men de är också nära besläktade. Tekniker, värderingar och teman upprepas och återanvänds, exempelvis är det tydligt att många recensioner skrivs på ett ganska traditionellt sätt

och också verkar hysa åsikter som är vanliga i de stora dagstidningarna. Avsikten är att paper och presentation skall diskutera relationen till traditionell kritik, vilka litterära egenskaper som anses vara värdefulla samt några av de generella drag man kan se i recensioner skrivna av privatpersoner på olika forum på Internet.

Poses or positions? The Art of Excitement in Media Society

Sophie Wennerscheid, Institut für Nordische Philologie, Münster

In a society which is based on media all through and through, and which lives on stimulation and scandals, it is getting harder to differentiate between innovative aesthetic positions and simple poses. For what is significant for the fascinating authors of contemporary art and culture is their passion to indulge in histrionics, to create images of themselves and make them saleable whereas they undermine these images at the same time. This sort of game can become exceptionally complex if it is a game about positions which go beyond being “politically correct”. In this speech I would like to explore on this phenomenon, which is so typical for our media society, by concentrating on artistic or intellectual “pop stars” like Slavoj Žižek, Christoph Schlingensiefel, Jonathan Meese as well as Lars Norén and Lars von Trier. In doing so, I would like to put the question central what kind of rhetorical and theatrical strategies they use, not only to repeatedly attract a maximum of medial interest but also to stimulate the individual recipient to such an extent that he thinks he himself is taking part in an ‘important artistic event’.

Hjoggböle. Minne, estetik och offentlighet

Anders Öhman, Umeå universitet

Den lilla byn Hjoggböle i Västerbottens kustland har fostrat fyra författare under senare delen av 1900-talet, Kurt Salomonson, Per Olov Enquist, Hjalmar Westerlund och Anita Salomonsson. Av dessa fyra har åtminstone tre uppmärksammats nationellt och internationellt. Det spännande är att de fyra författarna kommer från olika sociala skikt i byn, och att de i sina respektive författarskap representerar olika hållningar till byn, som också har estetiska återverkningar på deras litterära verk. Inte bara det. Deras olika sätt att förhålla sig till byn har även påverkat receptionen av deras verk i den litterära offentligheten. Hjoggböle är därför intressant att studera som en knutpunkt där en rad estetiska repertoarers relation till sociala och individuella faktorer blir tydliga. I denna uppsats, som utgör en liten del av en större undersökning kring vad man kan kalla en platsens biografi, kommer jag främst att uppehålla mig vid den modernistiska estetikerna i Kurt Salomonsons och Per Olov Enquists romankonst och försöka se hur denna återgår på deras olika förhållande till Hjoggböle. Min tes är att det redan tidigt går att se hur de bägge författarna ingår i olika sfärer i byn som sedan reproduceras i deras senare liv och författarskap.

Rhetoric

Chair

Otto Fischer, Uppsala Universitet

Session description

Sedan några decennier är retorik återigen ett forskningsämne vid såväl svenska som internationella universitet. Även i systerdisciplinen litteraturvetenskap anläggs ofta retoriska perspektiv, och det framstår som självklart att litteratur låter sig diskuteras såväl utifrån estetiska som retoriska överväganden. Avsikten med denna session är att samla olika forskningsansatser som placerar sig i skärningspunkten mellan estetiska, retoriska och politiska överväganden.

Abstracts and participants

Jihad, poesi och retorik i digitaliseringens tidsålder

Philip Halldén, Lunds universitet

Cold War – friendly rhetoric?

Janna Svendsen, Uppsala universitet

”De kräfvä ej lysande namn”. Den ideala retorn inom 1700-talets nya offentlighet

Ann Öhrberg, Uppsala universitet

Jihad, poesi och retorik i digitaliseringens tidsålder

Philip Halldén, Islamologi, Lunds universitet

Predikokonsten är en av de stora genrerna i den arabiskspråkiga muslimska retorikens och litteraturens historia. Även den skrivna litteraturen är ärer som handlar genom att just tala och predika. Inget tyder på att denna konst är passé. Den tekniska utvecklingen (kassettband och ljudinspelningar i digitala format) har snarast bidragit till ett uppsving för traditionella muntliga uttrycksformer som predikokonst, koranrecitation och formbunden poesi. Inte minst al-Qa'idas företrädare och sympatisörer har uppvisat en sällsam vurm för såväl traditionella uttrycksformer på klassisk arabiska som nya tekniska medier. Samtidigt som man förespråkar en återgång till "de fromma förfädernas" islam (al-salaf al-salih), använder man den allra senaste teknologin för att förmedla detta budskap. Formen som sådan är av politisk betydelse. Kampen förs inte bara med militära medel och genom terrorattentat, utan också på den formella estetikens område. Medierna är nya, medan "innehållet" är vad man kan kalla för traditionellt eller klassicerande. Dessutom riktas kritik mot modernistiskt orienterade arabiska romanförfattare och intellektuella, bl.a. i tal av Usama bin Ladin. Mitt syfte är att belysa och diskutera denna förhållandevis obeaktade estetiska (och tillika politiska) dimension. Ytterligare ett syfte är att mot bakgrund av denna specifika empiri reflektera över frågor av mer generell teoretisk och metodologisk karaktär, med fokus på den speciella textkategorin inspelat tal.

Cold War – friendly rhetoric?

Janna Svendsen, retorik, Uppsala universitet

My interest here lies in the Cold War rhetoric. Not from a superpower-perspective, but from a country balancing between these powers. My main questions concern how virtues like friendship and trust are used as arguments in a bipolar world? How can one talk about friendship with both Great Powers as audiences? Can this be done without losing trustworthiness? The material I use to try to answer these questions are speeches given by former Finnish President, Urho Kekkonen, during his first official visit to the USA autumn 1961. From the Kekkonen-archive I have access to material that shows the whole speech-writing process, from descriptions of the rhetorical situations in official and unofficial programs via different versions of the same speech to the final manuscripts. These even include the Presidents notes on how to pronounce some words, where to keep breaks and last minute changes which gives me both the possibility to analyse the whole process of preparation and to explore the rhetoric of neutrality and friendship in a world of oppositions.

"De kräva ej lysande namn". Den ideala retorn inom 1700-talets nya offentlighet

Ann Öhrberg, Litteraturvetenskap/retorik, Uppsala universitet

Under 1700-talet genomgick den klassiska retoriken en rad transformationer som bland annat ledde till att retoriken som teoretiskt system kom att förlora sin kommunikativa status. Retorikens detronisering som dominerande kommunikativt ideal kan ses som intimt sammanflätat med socioekonomiska förändringar, uppkomsten av behoven hos en växande medelklass och den framväxande borgerliga offentligheten. Här kommer en speciell aspekt av denna förändring att diskuteras: de konsekvenser detta fick för retorikens antropologi. Syftet är att pröva hypoteser inom internationell forskning om s.k. "cultures of politeness" (ungefär "belevade kulturer"), mot svenska material. Kännetecknet för dessa "belevade kulturer" är att inom dem utvecklades ideal om hög utvecklad social förmåga kopplad till en relativ egalitet. I tidigare forskning finns iakttagelser om en spänning som ökar under seklets gång mellan den klassiska retorikens medborgerliga ideal å ena sidan och "cultures of politeness" å den andra. En viktig förklaring är de könsideal som de sistnämnda associerades med. Till skillnad från den klassiska retorikens idealt manliga retor kunde den nya belevade medborgaren anklagas för att vara förkvinnligad. I detta föredrag kommer diskussionen att mot ovan nämnda bakgrund utgå från det vittra samfundet *Utile Dulci*, vilket kan ses som ett svenskt exempel på en belevad kultur. Analyser görs av hur den ideala retorn framställs, främst i epideiktiska tal under 1700-talets sista hälft.

Translation, Theory and Practice

Chair

Lars Kleberg, Södertörns högskola

Session description

Sessionen – med arbetsnamnet ”Translation and Canon” – innehåller fem papers. Arbetspråk blir engelska och svenska. Bidragen behandlar frågor om hur översättningar kan förändra kanon och kanon förändra översättningar.

Abstracts and participants

Om översättning och reception av den franska realismen i Sverige – fortsatt forskning med utgångspunkt från databasen BREFS (Bibliographie du Réalisme Français en Scandinavie)

Annika Mörte Alling, Lunds universitet

Translation as serial collective labour in Clarice Lispector and J. M. Coetzee

Stefan Helgesson, Uppsala universitet

Translation and Comparative Literature

Per Erik Ljung, Lunds universitet

Translating into Swedish in Finland

Hannu Riikonen, University of Helsinki

Den omöjliga ekvationen – några praktiska lösningar

Tetz Rooke, Göteborgs universitet

Om översättning och reception av den franska realismen i Sverige – fortsatt forskning med utgångspunkt från databasen BREFS (Bibliographie du Réalisme Français en Scandinavie)

Annika Mörte Alling, Språk- och litteraturcentrum, Lunds universitet

Databasen BREFS utformades inom projektet Den Franska Realismen i Skandinavien (styrt av B. Svane) och innehåller skandinaviska översättningar av franska fiktionstexter utkomna i bokform under perioden 1830-1900. Ett anmärkningsvärt resultat som kunde utläsas av det svenska materialet (som för övrigt är omfattande, med nära 1500 översättningar) var att de stora franska realisterna, Stendhal, Balzac, Flaubert och Maupassant, under denna period med råge överträffades i popularitet av författare som över huvudtaget inte figurerar i svenska litteraturhistorier: Eugène Scribe, Eugène Sue, Charles Perrault, Anne H. J. Duveyrier, Henri Meilhac, Olivier Gloux, Michel Carré, Alice Durand och Jean F. A. Bayard. Betydelsefulla spridare av fransk 1800-tals litteratur i Sverige var t.ex. Fredrik Niklas Berg, Ernst Wallmark och Frans Hedberg, produktiva översättare som idag är tämligen okända. Andra viktiga aktörer var förläggarna Lars Johan Hierta, F. & G. Beijer, P.A. Huldborg och Albert Bonnier. Jag vill komma tillbaka till detta material, försöka kommentera och analysera det ytterligare, bl.a. genom att presentera några okända översättare som F. N. Berg, som översatte 250 teaterpjäser och därutöver många romaner, men som inte ens figurerade med sitt namn i verken, vilket ju var vanligt. Till sist skulle jag vilja försöka säga något om situationen i Sverige och i Frankrike under sagda period och om de ”vanliga” konsumenterna av fransk litteratur och teater. Arbetet med databasen ger prov på möjligheter som står litteraturforskningen till buds i den nya digitala mediaåldern.

Translation as serial collective labour in Clarice Lispector and J. M. Coetzee

Stefan Helgesson, Litteraturvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet

In his *Critique de la raison dialectique*, Jean-Paul Sartre coins the term serial collective to define the mode of collectivity that emerges when strangers, if only momentarily, have interests in common. This is one way of describing the work of translation. Although separated by language, space and often time, and generally without knowing each other personally, literary translators form a serial collective when united by a particular work. If we broaden our horizon to the cultural translation and transfer of canonical works, the combined impact and anonymity of the serial collective becomes even greater. In late colonial and postcolonial societies it can become an overwhelming influence. In his essay “What is a Classic?” J. M. Coetzee observes how the metropolis provides colonial subjects with “extraordinarily powerful experiences which cannot, however, be embedded in their lives in any obvious way”. In her 1963 essay “Avantgarde literature in Brazil”, the Brazilian writer Clarice Lispector negotiates an experience of having to move beyond a translated canonical (European) culture in order to arrive at an

authentically Brazilian culture – that is also represented as the product of serial collective labour. While Coetzee and Lispector are generally seen as rigorously private writers, I wish to argue that their work engages in hitherto unexplored ways with the serial collective aspects of cultural translation. This also has implications for how we read subsequent translations of their work.

Translation and Comparative Literature

Per Erik Ljung, Institutionen för litteraturvetenskap, Lunds universitet

Comparative Literature has gained a new interest recently, since it began to approach Postcolonial studies, Translation studies, comparisons of distant literary cultures, studies of literature as a world system and so on. Of course the situation could seem confusing and attract some immediate objections. Can foreign literary cultures really be studied without the philological know-how of the specialists? Are we not bound to act amateurish and short-sighted if and when we leave the fields we are trained to study, i. e. the national literatures and/or the more or less self-evident traditions and canon formations we are used to. In my paper I will focus on possibilities in this field, with focus on translation – understood in a broad way. Flows of translations around the world, legal frames, reception and transformation studies, the role of translation in literary history, possibilities of circulation and understanding between cultures; extraordinary artistic endeavours on the individual level, problems of linguistic and theoretical kind, all these problems seem to give a lot of promises if we are looking for a renewal and vitalization of the discipline of Comparative literature. With examples from different levels of the possibilities I will try to give an outline of, I hope to invite to further discussions of ways to go in the globalized situation of today.

Translating into Swedish in Finland

Hannu Riikonen, Department of Comparative Literature, University of Helsinki

The Finland-Swedish translators have always played an interesting role in the literary and cultural life in Finland. They have translated several important Finnish classics into Swedish, but also classics of other European literatures, which have then been read in both Sweden and Finland. The Finland-Swedish translators have not often been professionals (living only by translating), but writers, poets and scholars. To give some examples, Emil Zilliacus, who translated Greek tragedies and lyrics into Swedish, was a poet, essayist and scholar. Olaf Homén and Lars Hulden, who have translated the Finnish national epic *Kalevala*, are scholars (Hulden also a poet). Thomas Warburton, one of the most prolific translators of all times in Finland, the translator of Joyce's *Ulysses* (*Odysseus*) and Volter Kilpi's great work *Alastalon salissa* (*I salen på Alastalo*), is also a poet. Along with above-mentioned translators, the paper discusses e.g. Ragnar Ekelund, Bertel Gripenberg and Henning Söderhjelm. Ekelund and Söderhjelm translated novels by F. E. Sillanpää (prix Nobel 1939), while Gripenberg, one of the leading Finland-Swedish poets

before the Second World War, translated Joel Lehtonen's classic novel Putkinotko (Ödemarkens barn) as well as travel and adventure literature. Heidi Parland (née Enckell) was the translator of Mika Waltari's detective novels and several books about psychology. An interesting case is Elmer Diktonius, who translated his own novel Janne Kubik into Finnish (Janne Kuutio); the Finnish version has sometimes been regarded better than the Swedish original. Diktonius is also the translator of Aleksis Kivi's novel Seitsemän veljestä (Sju bröder) and a selection of Eino Leino's poems. On the other hand, he translated a novel by Jan Fridegård from Swedish into Finnish. In this paper the Finland-Swedish translators, their methods, position and cultural influence will be discussed in relation to the activities of the translators in Finland in general. The general account of the history of translations into Finnish, Suomennoskirjallisuuden historia 1-2 (2007) will also be presented.

Den omöjliga ekvationen – några praktiska lösningar

Tetz Rooke, Institutionen för orientaliska språk, Göteborgs universitet

Det är en truism att översättning av poesi är en omöjlighet, ja att all översättning är en omöjlighet, i teorin. I praktiken förhåller det sig förstås tvärt om: omöjliga dikter "omsätts" i alla möjliga slags översättningar. Denna paradox är ett filosofiskt enigma, enligt den franske filosofen Paul Ricoeur (Sur la Traduction, 2004). Översättaren har den omöjliga uppgiften att samtidigt tjäna två herrar, främlingen/författaren och mottagaren/läsaren. Lösningen på detta "etiska" problem ligger i att ge upp idealet om den perfekta översättningen, att acceptera det icke-adekvata som ekvivalent, menar Ricoeur. Genom att uppfatta översättning som en konstruktion av jämförbarhet för något som initialt är ojämförbart och som ett uttryck för språklig "gästfrihet" löser man mysteriet och dilemmat. I mitt paper vill jag undersöka hur den "omöjliga" ekvationen arabisk dikt svensk dikt, ytterligare omöjliggjord genom en mytologisering av det arabiska språkets unika karaktär, givits praktiska lösningar i några aktuella översättningar. Dikter av de svenska poeterna Marie Lundqvist, Lars Mikael Raattamaa och Jenny Tunedal översätta till arabiska och publicerade i i en nyutkommen antologi jämförs med tolkningar till svenska av arabiska dikter av Nizar Qabbani, Mahmoud Darwish och (ev.) någon tredje poet. Hur har källtextens sonoritet, intertextualitet, syntax, lexikon och metaforiska konnotationer översatts? Finns det några generella mönster? Vad har räddats och vad har gått förlorat? Hur "gästfria" är översättningarna? Händer ungefär samma sak i båda riktningarna? Det främmande språket gör motstånd på olika nivåer (oöversättlighetens spöke), samtidigt som översättaren kämpar med målskulturens lingvistiska etnocentrism (läsarens xenofobi), och det färdiga arbetet skapar alltid besvikelse, säger Ricoeur. Hur stor är besvikelsen här?

Word, Image, Sound - The Materialities of Language

Chair

Jesper Olsson, Stockholms universitet

Session description

For some time, not the least in a Nordic context, the concept of 'linguistic materiality' (or 'language materialism') has circulated in the discussion of literature. The term might refer to a number of things – ranging from the typography of the page to the social materiality of language – and it has served both as a kind of schibboleth and as a derogatory designation. The aim of this session is to disentangle some uses and potential meanings of the concept. In the papers a theoretical reflection on materiality is combined with readings of, for example, the poetry of Gunnar Ekelöf and the writings of John Cage.

In the papers questions of materiality will be addressed in relation to modernist poetry and art as well as in the work of composers and writers such as John Cage and Pierre Boulez.

As digital media during the last decades have generated ideas about disembodiment and dematerialization, materiality as such has become an urgent issue to investigate, and its position and relevance in the context of literature none the less so. What does, for example, "poetic materiality" imply in a digital environment where language and image are the surface effects of code? And if the materiality of language often has been evoked as a form of resistance to notions of linguistic transparency, and to accompanying ideas about immediacy and direct communication, how can such a resistance be mobilized by literature today? The aim of the session is to address such and similar questions both from a theoretical viewpoint and from within the context of different genres and media (book, audiotape, digital media, etcetera). Possible topics can range from visual poetry to invented languages in literature, from book machines to cyberpoetics, from artist's books to sound poetry to the triangulation between conceptuality, materiality, and code in contemporary literature ...

Abstracts and participants

Materiality, Democracy, and Ecology in John Cage and Bengt Emil Johnson
Johan Alfredsson, Göteborgs universitet

Om ordens plats och utsträckning
Ingemar Haag

Structure or chance. The Boulez – Cage controversy
Anders Johansson, Mitthögskolan, Härnosand

Sten Eklund's glass paintings 1966-1968: the re-materialization of Ludwig Wittgenstein's Tractatus
Karolin Uggla, Stockholms universitet

Textuality in Motion. Towards a Material Reading of Swedish Lyrical Modernism
Jon Viklund, Uppsala universitet

Materiality, Democracy, and Ecology in John Cage and Bengt Emil Johnson

Johan Alfredsson. Institutionen för litteraturvetenskap, Göteborgs universitet

I wish to commence my presentation with a quite specific materiality concept: the one seen by Bengt Emil Johnson through John Cage. In Johnson's view the material aspect of Cage's aesthetics – strongly associated with his idea of "total sound-space" – is "deeply democratic". In Cage's refusal to see "beginning" and "end" as something other than artificial phenomena – and in his quest not for a kind of "art", but a kind of "life" – Johnson finds a potential which goes beyond art's traditional claims. By lowering the claims of art to a place where it does not see itself as different from any other kind of human activity, Cage attempts to raise the claims of these other activities. When Johnson adapts these ideas within his own art, they come out as a will to non-hierarchy and parataxis, and to pointing out the arbitrariness of e.g. beginnings and ends. However, these aspects in Johnson's art could also be seen as results of his indebtedness to ecological thinking. He has claimed that he regards "culture in all its manifestations as a part of nature", and has also elaborated on how music (or art) and nature are both capable of offering an alternative to the "chronometric" double-reign of what he labels commercialism and communication-technology. His all but humble name for this alternative is "total participation". In my paper I aim to show how certain democratic dogmas within Johnson's art could be seen as derived from an avant-gardist, materialistic field of thinking, as well as from an ecologist one. And how John Cage could be seen as a great source of inspiration, on Johnson's account, in both fields.

Om ordens plats och utsträckning

Ingemar Haag

Föreställningarna om språkets föremålslighet, dess materialitet, är idag legio; de vittnar i slutändan om intresset för hur litteraturen och konsten börjar och/eller för vad man vill att den ska vara – ursprung och vision således. I hjärtat av dessa intressen finns en tanke om att det språkliga tecknet inte är skilt från den värld den vill utpeka. Tecknet blir i dessa drömmar själv en värld, en materia, ett liv. Och detta är något mer än blott en upplevelseestetiks omhuldande av framför allt visualiteten. Även om litteraturen under historiens lopp definierats inom ramen för en ut pictura poesis-tanke, där måleriets spekulära kvaliteter trängt in i det språkliga tecknet, visar sig en sådan definition bli alltför snäv när vi närmar oss 1900-talet.

Structure or chance. The Boulez – Cage controversy

Anders Johansson, Mitthögskolan, Härnösand

For an analysis of the concept of materiality inherent in many of today's conceptions of media, the thinking of John Cage provides an illuminating and indispensable background. In this paper I will read Cage through the critical eyes of Pierre Boulez. A discussion that took place between the two friends in the early fifties, concerning the relationship between structure and chance, will provide an entrance to issues with direct relevance for our thinking today about poetry, music and media at large. Boulez means that unorganised chance, such as Cage understands it as grounded in the materiality of individualised sound, can not produce the unpredictable that they are both searching for. But more important still is the fact that Boulez also states that Cage's concept of chance leads to a lack of analysis and critical potential. Structure is for Boulez the same as situatedness, which means that he stresses art's critical function and the importance of consciously relating to its conditions of possibilities as a means to reach the unpredictable. Relying on chance, Cage remains caught in the predictable, according to Boulez. The different understandings of the materiality of music and language, as situatedness and structure or as a phenomenalised given, therefore exposes an epistemological divergence the understanding of which has considerable importance for our way of conceiving media.

Sten Eklund's glass paintings 1966-1968: the re-materialization of Ludwig Wittgenstein's Tractatus

Karolin Ugglå, Stockholms universitet

Between 1966 and 1968 the artist Sten Eklund exhibited a number of paintings on glass that all seem to function as windows to a world of unrecognizable machines, functions and systems, without any trace of human life. Many bear titles from Ludwig Wittgenstein's Tractatus Logico-Philosophicus, once followed by a short catalogue text by the artist and chosen excerpts from the Tractatus. Eklund's "Wittgensteinian" paintings can be identified as a form of literal interpretation of Wittgenstein's picture-theory and can serve as a starting point of investigating time-specific questions on language, materiality and representation. In one sense Eklund is working with the notion of transfer, converting an inscription into a pictorial space. The choice of painting on glass is, according to the artist, imitating an English 18th century technique of transferring copper-plate engravings from paper onto glass. Eklund's occupation with transfer-technologies is also at stake when viewing these paintings in the light of Marcel Duchamp's Large Glass as a capture of "fourth-dimensional" processes. Questions of representation are investigated throughout Eklund's interpretation of Tractatus Logico-Philosophicus. The paintings can be seen as an attempt to supplement the work of Wittgenstein, as expressed in 4.1212: "What can be shown, cannot be said."

Textuality in Motion.

Towards a Material Reading of Swedish Lyrical Modernism

Jon Viklund, Uppsala universitet

For a long time modernism has been studied through texts viewed as fixed, autonomous objects cut off from their historical production context. However, during the last 20 years or so, many scholars have started to emphasize contingent aspects of the poetical work: bibliographical codes, multiple versions, and the constructedness of texts in a published medium – all features of the literary text that call attention to new social, aesthetical or political meanings. Turning to these material aspects, critics have been able to form a more historicized conception of modernism. My current project on Swedish modernist poetry is inspired by these approaches. In the paper I will discuss a few poems by Gunnar Ekelöf, whose work is marked by the inclination to revise and republish. Many of his poems rather appear as processes than fixed products. Theoretically my aim is to shed light on Ekelöf's texts combining two different areas of research: on the one hand the French genetic criticism, which focuses on the writing process through the material traces of the writer: manuscript drafts, proof corrections etc., in order to show how a writer's poetic invention is grounded in the concrete labor with the material; on the other hand the sociology of text, which focuses on the materiality and the transmissions of texts, emphasizing that writing and publishing are basically social affairs.

General information

Address to the conference venue:

Skolan för datavetenskap och kommunikation
Kungliga Tekniska högskolan (KTH)
Lindstedtsvägen 3
100 44 Stockholm
Sverige

School of Computer Science and Communication
Royal Institute of Technology (KTH)
Lindstedtsvägen 3
SE-100 44 Stockholm
SWEDEN

<http://www.kth.se/csc/>

Codex and Code conference secretary (Jakob Nilsson), tel. +46-708182484

Local travel information (underground, subway, buses): <http://www.sl.se>

ATM machines (Bankomat) can be found inside 7Eleven, Drottning Kristinas väg 9; at Svenska Handelsbanken, on Vallhallavägen 75; and by the entrance to the underground station Tekniska högskolan.

There are several restaurants and cafés on KTH campus and in the area, for instance inside KTHB, Syster och Bror, Quantum, and Restaurang Östra station.

There are two small supermarkets next to KTH – 7Eleven, Drottning Kristinas väg 9, and T-slabben, by the entrance to the underground station Tekniska högskolan.

The closest pharmacy is Apoteket Elgen, Drottning Kristinas väg 1 (next to underground station Tekniska högskolan).

Tourist information: <http://beta.stockholmtown.com>

Taxi companies: Taxi Stockholm, tel. 08-15 00 00; Taxikurir, tel 08-30 00 00

Stockholm police: <http://www.polisen.se/stockholm>